

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

JAARVERSLAG 1995

HOF VAN JUSTITIE
VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

JAARVERSLAG
1995

Overzicht van de
werkzaamheden van het
Hof van Justitie
en van het
Gerecht van eerste aanleg
van de Europese
Gemeenschappen

Luxemburg, 1996

Bibliografische data bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen
L-2925 Luxembourg
Tel. (352) 43 03-1
Telex griffie: 2510 CURIA LU
Telex voorlichtingsdienst: 2771 CJ INFO LU
Telegramadres: CURIA
Fax Hof: (352) 43 03-2600
Fax voorlichtingsdienst: (352) 43 03-2500

Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen
Rue du Fort Niedergrünwald
L-2925 Luxembourg
Tel. (352) 43 03-1
Fax Gerecht: (352) 43 03-2100

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 1997

ISBN 92-829-0329-X

© Europese Gemeenschappen, 1997

Overneming met bronvermelding toegestaan.

Printed in Italy

Voorwoord

Het jaarlijks verslag van de werkzaamheden van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en van het Gerecht van eerste aanleg verschijnt dit jaar opnieuw in zijn gebruikelijke vorm.

Evenals in vorige jaren is ook het jaarverslag 1995 bestemd voor leden van de rechterlijke macht en advocaten en meer in het algemeen voor allen die zich in studie of praktijk met het gemeenschapsrecht bezighouden.

Het wordt verspreid als voorlichtingsdocument en kan dan ook niet worden aangehaald als officiële publikatie van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg. De rechtspraak wordt officieel gepubliceerd in de *Jurisprudentie van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg* en de *Jurisprudentie Ambtenarenrecht*.

Het verslag verschijnt in alle officiële talen van de Europese Unie: het wordt thans voor het eerst ook gepubliceerd in het Fins en het Zweeds. Het is op aanvraag (met opgave van de verlangde taal) kosteloos verkrijgbaar bij de Voorlichtingsdienst van het Hof van Justitie.

Inhoud

Blz.

- Inleiding door G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof 9

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

- A – De werkzaamheden van het Hof van Justitie in 1995,
door G. C. Rodríguez Iglesias, president 13
- B – Rapport van het Hof van Justitie over bepaalde aspecten van de
toepassing van het Verdrag betreffende de Europese Unie 19
- C – Samenstelling van het Hof van Justitie 33
 - I – Protocollaire rangorde:
 - van 1 tot 24 januari 1995 35
 - van 25 januari tot 17 september 1995 36
 - van 18 september tot 6 oktober 1995 37
 - van 7 oktober tot 31 december 1995 38
 - II – Leden van het Hof van Justitie 39
 - III – Wijzigingen in de samenstelling van het Hof in 1995 47

Het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen

- A – De werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1995,
door A. Saggio, president 51
- B – Bijdrage van het Gerecht van eerste aanleg voor de
Intergouvernementele conferentie 1996 67

C – Samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg	75
I – Protocollaire rangorde:	
– van 1 tot 17 januari 1995	77
– van 18 januari tot 17 september 1995	77
– van 18 september tot 31 december 1995	78
II – Leden van het Gerecht van eerste aanleg	79
III – Wijzigingen in de samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg in 1995	85

Bijeenkomsten en bezoeken

A – Officiële bezoeken aan en evenementen bij het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1995	91
B – Studiebezoeken aan het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1995	95

Plechtige zittingen

– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 18 januari 1995	101
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 24 januari 1995	107
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 8 maart 1995	115
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 15 maart 1995	123
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 12 juli 1995	127
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 13 september 1995	129
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 18 september 1995	133
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 27 september 1995	151
– Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 27 november 1995	159

Bijlage I

A – Rechterlijke werkzaamheden van het Hof van Justitie	165
I – Analytisch register van de door het Hof van Justitie in 1995 gewezen arresten	165

II – Andere beslissingen van het Hof van Justitie, die in de weekoverzichten 1995 zijn opgenomen	19
III – Gerechtelijke statistieken	19
B – Rechterlijke werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg	21
I – Analytisch register van de door het Gerecht van eerste aanleg in 1995 gewezen arresten	21
II – Andere beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg, die in de weekoverzichten 1995 zijn opgenomen	23
III – Gerechtelijke statistieken	23
C – Nationale rechtspraak op het gebied van het gemeenschapsrecht	24

Bijlage II

– Beknopt organogram van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg	24
--	----

Bijlage III

– Uitgaven en algemene inlichtingen	25
---	----

Inleiding

door G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof

Het jaar waarop dit verslag betrekking heeft, bracht voor het Hof belangrijke ontwikkelingen mee.

In 1995 is de Europese Unie immers uitgebreid met Oostenrijk, Finland en Zweden. Door die toetredingen is de samenstelling van de communautaire rechterlijke instanties ingrijpend gewijzigd: het Hof van Justitie bestaat thans uit vijftien rechters en negen advocaten-generaal, het Gerecht van eerste aanleg uit vijftien rechters.

Ten gevolge van de uitbreiding diende een groot aantal nieuwe ambtenaren te worden aangeworven, met name wegens de twee nieuwe officiële talen – Fins en Zweeds – waarin de communautaire rechterlijke instanties voortaan moeten werken. De diensten van het Hof hebben een bijzondere inspanning geleverd om ervoor te zorgen, dat de arresten vanaf 1 januari 1995 ook in die twee nieuwe officiële talen beschikbaar waren op de dag van de uitspraak.

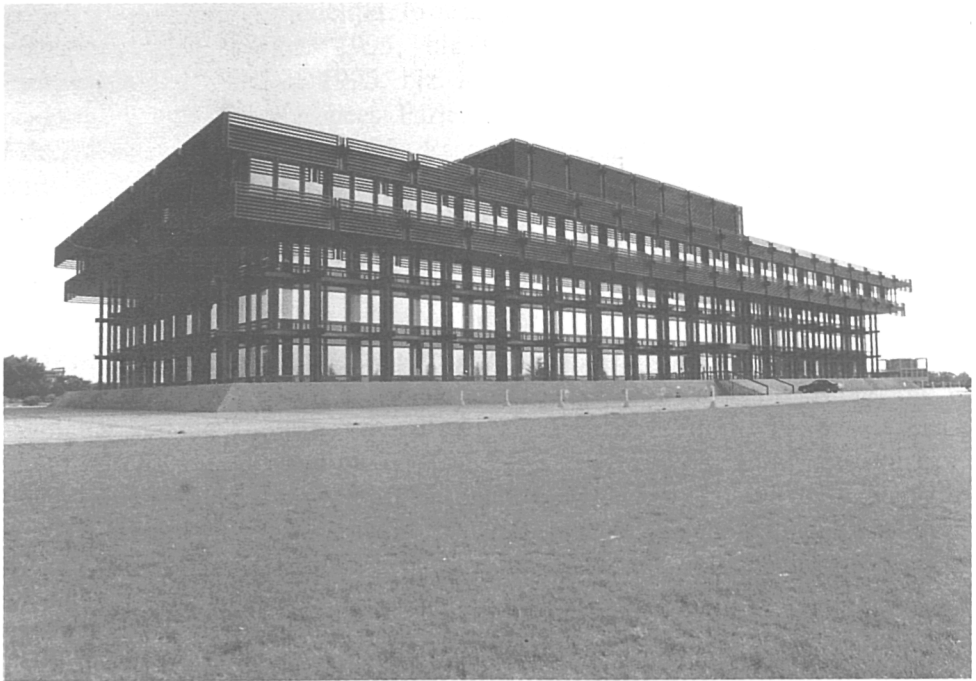
Zoals gebruikelijk zijn met de drie nieuwe Lid-Staten snel contacten gelegd. De instelling heeft hooggeplaatste personen uit de politieke en rechterlijke wereld van de nieuwe Lid-Staten van de Unie ontvangen en heeft aan die staten officiële bezoeken gebracht.

In 1995 heeft het Hof van Justitie in antwoord op een verzoek van de Europese Raad aan de instellingen van de Gemeenschap ook een rapport opgesteld voor de discussiegroep die de Intergouvernementele conferentie van 1996 voorbereidt. In dat rapport¹ herinnerde het Hof aan de functie en de bevoegdheden van de gemeenschapsrechter, en beschreef het de gevolgen van het Verdrag betreffende de Europese Unie op zijn organisatie, werking en prerogatieven. Voorts formuleerde het Hof een aantal suggesties en opmerkingen over verschillende voorstellen ter zake. Met het oog op de Intergouvernementele conferentie heeft ook het Gerecht van eerste aanleg een eigen bijdrage geleverd.

¹ Zie hierna, blz. 19.

De instelling hecht groot belang aan het feit dat de uitspraken van de communautaire rechterlijke instanties zo snel mogelijk na de uitspraak worden gepubliceerd. Ondanks de moeilijke budgettaire situatie kon de Jurisprudentie in een bevredigend tempo verschijnen.

*Het Hof van Justitie
van de Europese Gemeenschappen*

A – De werkzaamheden van het Hof van Justitie in 1995

door G. C. Rodríguez Iglesias, president

Ondanks de toetreding van drie Lid-Staten en de recente gedeeltelijke vervanging van leden van het Hof in oktober 1994, bleef het aantal afgedane zaken ongeveer even groot als in het vorige jaar. In het afgelopen jaar werden namelijk 172 arresten gewezen, 19 beschikkingen gegeven, en 2 adviezen uitgebracht krachtens artikel 228 van het Verdrag. Van de 172 arresten werden er 110 gewezen na een prejudiciële verwijzing, 52 op een rechtstreeks beroep en 9 in hogere voorziening.

Het is verheugend dat de procedures gemiddeld ongeveer even lang duurden als in 1994: de lichte stijging bij de prejudiciële procedures (20,5 maanden in vergelijking met 18 maanden in 1994) werd immers gecompenseerd door een aanmerkelijke daling van de gemiddelde duur bij de rechtstreekse beroepen (17,8 in plaats van 20,8 maanden in 1994).

Belangrijker dan die cijfers is een aantal opmerkelijke ontwikkelingen in de rechtspraak van het Hof op belangrijke onderdelen van het gemeenschapsrecht.

In 1995 werd in verschillende *gedingen tussen de instellingen* de rol van het Europees Parlement bij de uitwerking van en het toezicht op het gemeenschapsrecht verduidelijkt. In de arresten van 30 maart 1995 (zaak C-65/93, Parlement/Raad, Jurispr. 1995, blz. I-643) en 5 juli 1995 (zaak C-21/94, Parlement/Raad, Jurispr. 1995, blz. I-1827) heeft het Hof de verplichting tot raadpleging van het Europees Parlement nader omschreven. Bij arrest van 7 december 1995 (zaak C-41/95, Raad/Parlement, Jurispr. 1995, blz. I-4411) werd de handeling van de voorzitter van het Europees Parlement houdende constatering van de definitieve vaststelling van de begroting van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 1995 nietig verklaard wegens niet-naleving van artikel 203, lid 9, EG-Verdrag.

Interessant is, dat die laatste twee beroepen werden ingesteld op grond van de nieuwe versie van artikel 173, eerste en derde alinea, van het Verdrag, die in navolging van de arresten van 22 mei 1990 (zaak C-70/88, Parlement/Raad, Jurispr. 1990, blz. I-2041) en 23 april 1986 (zaak 294/83, Les Verts, Jurispr. 1986, blz. 1339) het recht van het Europees Parlement om ter vrijwaring van zijn prerogatieven een beroep tot nietigverklaring in te stellen en de mogelijkheid om op te komen tegen handelingen van het Europees Parlement die beogen rechtsgevolgen ten aanzien van derden te hebben, bevestigt.

De omvang en de grenzen van de *invloed van het gemeenschapsrecht op de nationale regels van procesrecht* werden nader omschreven in de arresten van 14 december 1995 (zaak C-312/93, Peterbroeck, Jurispr. 1995, blz. I-4599, en gevoegde zaken C-430/93 en C-431/93, Van Schijndel en Van Veen, Jurispr. 1995, blz. I-4705). In die zaken heeft het Hof grenzen gesteld aan het beginsel, dat bij ontbreken van een gemeenschapsregeling het een aangelegenheid van elke Lid-Staat is om de procesregels te geven voor rechtsvorderingen die ertoe strekken, de rechten te beschermen die de justitiabelen aan de rechtstreekse werking van het gemeenschapsrecht ontleenen. In het arrest Peterbroeck besliste het Hof, dat het gemeenschapsrecht zich verzet tegen de toepassing van een nationale procesregel die, in omstandigheden als die van de in het hoofdgeding bedoelde procedure, de in het kader van zijn bevoegdheid geadieerde nationale rechter verbiedt ambtshalve de verenigbaarheid te onderzoeken van een handeling van nationaal recht met een gemeenschapsbepaling, wanneer niet binnen een bepaalde termijn door de justitiabele een beroep op laatstbedoelde bepaling is gedaan. In het arrest Van Schijndel besliste het Hof, dat het gemeenschapsrecht de nationale rechter er niet toe verplicht, ambtshalve een rechtsgrond in het geding te brengen ontleend aan schending van gemeenschapsbepalingen, wanneer hij voor het onderzoek van dat middel de hem passende lijdelijkheid zou moeten verzaken door buiten de rechtsstrijd van partijen te treden en zich te baseren op andere feiten en omstandigheden dan die welke de partij die bij de toepassing belang heeft, aan haar vordering ten grondslag heeft gelegd.

In dit verband moet ook worden gewezen op het arrest van 9 november 1995 (zaak C-465/93, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft, Jurispr. 1995, blz. I-3761), waarin wordt verduidelijkt welke bevoegdheden de nationale rechter heeft om in het kader van de samenwerking met het Hof van Justitie positieve voorlopige maatregelen te gelasten in zaken waarin het gemeenschapsrecht van toepassing is. Het Hof besliste, dat een nationale rechter positieve maatregelen kan treffen waardoor een gemeenschapsverordening tijdelijk niet wordt toegepast, wanneer hij ernstige twijfel koestert over de geldigheid van de verordening, hij de vraag betreffende de geldigheid van de verordening aan het Hof voorlegt, de zaak spoedeisend is, rekening wordt gehouden met het belang van de Gemeenschap, en hij de uitspraken van het Hof of het Gerecht van eerste aanleg over de wettigheid van de verordening of een beschikking in kort geding waarbij op communautair vlak soortgelijke voorlopige maatregelen zijn getroffen, eerbiedigt.

Zoals in de vorige jaren heeft een overvloedige rechtspraak ertoe bijgedragen de strekking van het beginsel van vrij verkeer in de gemeenschappelijke markt te verduidelijken, en tegelijk ten volle rekening te houden met de noodzaak om bij de beoordeling van de verenigbaarheid van bepaalde belemmeringen van het handelsverkeer het algemeen belang te beschermen.

Met betrekking tot het *vrije verkeer van goederen* bevestigde en verfijsnde het Hof de rechtspraak van het arrest Keck en Mithouard, naar luid waarvan nationale bepalingen die bepaalde verkoopmodaliteiten aan banden leggen of verbieden geen bij artikel 30 verboden maatregelen van gelijke werking zijn, mits zij van toepassing zijn op alle marktdeelnemers die op het nationale grondgebied activiteiten ontplooiën, en mits zij zowel rechtens als feitelijk dezelfde invloed hebben op de verhandeling van nationale produkten en op die van produkten uit andere Lid-Staten. In dat verband kan worden verwezen naar de arresten van 9 februari 1995 (zaak C-412/93, Leclerc-Siplec, Jurispr. 1995, blz. I-179), 29 juni 1995 (zaak C-391/92, Commissie/Griekenland, Jurispr. 1995, blz. I-1621) en 11 augustus 1995 (zaak C-63/94, Belgapom, Jurispr. 1995, blz. I-2467), waarin nationale regelingen die de verkoop met een uiterst beperkte winstmarge (arrest Belgapom), de uitzending van televisiereclame van de distributiesector (arrest Leclerc-Siplec) of de verkoop van volledige zuigelingenvoeding buiten apotheken verbieden (arrest Commissie/Griekenland), als verkoopmodaliteiten werden aangemerkt. In het laatste arrest overwoog het Hof nog, dat op grond van het feit dat de betrokken Lid-Staat zelf geen volledige zuigelingenvoeding produceert, niet kan worden gesteld, dat de betrokken regeling de handel in produkten uit andere Lid-Staten en in nationale produkten verschillend behandelt, daar zij geen nationaal produkt beschermt dat soortgelijk is aan de betrokken produkten of daarmee in concurrentie staat.

Inzake het *vrij verkeer van personen* droeg het in antwoord op een prejudiciële vraag van het Hof van Beroep te Luik gewezen arrest van 15 december 1995 (zaak C-415/93, Bosman, Jurispr. 1995, blz. I-4921) ongetwijfeld de meeste aandacht van de media weg. Het Hof besliste, dat de regels van sportverenigingen die de transfers van spelers van een club van een Lid-Staat naar een club van een andere Lid-Staat afhankelijk stellen van de betaling van een vergoeding en die het aantal buitenlandse spelers dat voetbalclubs voor competitiewedstrijden mogen opstellen beperken, onverenigbaar zijn met artikel 48 van het Verdrag.

Ofschoon de directe belastingen momenteel niet onder het gemeenschapsrecht vallen, kan artikel 48 van het Verdrag de desbetreffende bevoegdheden van de Lid-Staten beperken. Volgens het arrest van 14 februari 1995 (zaak C-279/93, Schumacker, Jurispr. 1995, blz. I-225) verzet dit artikel zich namelijk tegen een regeling van een Lid-Staat waardoor een werknemer die onderdaan van een andere Lid-Staat is, waarin hij ook woont, en die in eerstgenoemde staat arbeid in loondienst verricht, zwaarder wordt belast dan een werknemer die in de eerste staat woont en aldaar dezelfde werkzaamheid verricht, wanneer de onderdaan van de tweede staat zijn inkomen geheel of vrijwel uitsluitend verwerft door de in de eerste staat verrichte arbeid en in de tweede staat onvoldoende inkomsten geniet

om aldaar aan een belastingheffing te worden onderworpen, waarbij rekening kan worden gehouden met zijn persoonlijke en gezinssituatie.

Belangrijk in verband met het *vrij verrichten van diensten* was het arrest van 10 mei 1995 (zaak C-384/93, Alpine Investments, Jurispr. 1995, blz. I-1141) betreffende het verbod in een Lid-Staat om potentiële opdrachtgevers in andere Lid-Staten, zonder dat zij daarom hebben gevraagd, op te bellen om aan hen diensten in verband met beleggingen in goederentermijncontracten aan te bieden. Volgens het Hof levert een dergelijk verbod een beperking op het vrij verrichten van diensten in de zin van artikel 59 van het Verdrag op. Dit artikel staat evenwel niet in de weg aan een verbod dat ertoe strekt, het vertrouwen van de beleggers in de nationale financiële markten te beschermen.

In het arrest van 30 november 1995 (zaak C-55/94, Gebhard, Jurispr. 1995, blz. I-4165) heeft het Hof de criteria voor het onderscheid tussen vestiging en dienstverrichting geformuleerd. Een „Rechtsanwalt” die zich in Italië hoofdzakelijk bezighield met buitengerechtelijke werkzaamheden en aldaar de titel „avvocato” voerde, meende onder de bepalingen inzake het vrij verrichten van diensten te vallen. Volgens het Hof valt de situatie van een gemeenschapsonderdaan die op duurzame wijze een beroepswerkzaamheid uitoefent in een andere Lid-Staat, waar hij zich vanuit een kantoor richt tot, onder anderen, de onderdanen van die staat, onder de bepalingen van het recht van vestiging. Wanneer in de Lid-Staat van ontvangst bepaalde voorwaarden voor de toegang tot die werkzaamheden gelden, dient de gemeenschapsonderdaan in beginsel aan die voorwaarden te voldoen, maar nationale maatregelen die de vestiging van de gemeenschapsonderdaan kunnen belemmeren of minder aantrekkelijk kunnen maken moeten aan vier voorwaarden voldoen: zij moeten zonder discriminatie worden toegepast, zij moeten hun rechtvaardiging vinden in dwingende redenen van algemeen belang, zij moeten geschikt zijn om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen, en zij mogen niet verder gaan dan nodig is voor het bereiken van dat doel.

Het jaar 1995 gaf ook een belangrijke ontwikkeling van de geschillen inzake het *vrij verkeer van kapitaal* te zien. In het arrest van 23 februari 1995 (gevoegde zaken C-358/93 en C-416/93, Bordessa e.a., Jurispr. 1995, blz. I-361) verklaarde het Hof, dat een nationale regeling die voor de uitvoer van geldstukken, bankbiljetten of cheques aan toonder naar gelang van het uitgevoerde bedrag een voorafgaande aangifte of vergunning vereist, niet onder artikel 30 of artikel 59 van het Verdrag valt, maar onder richtlijn 88/361/EEG over het vrije verkeer van kapitaal. Volgens het Hof verzet deze richtlijn zich ertegen, dat voor de uitvoer van kapitaal naar een andere Lid-Staat een voorafgaande vergunning wordt vereist, maar staat zij niet eraan in de weg, dat voor die verrichting een

voorafgaande aangifte wordt vereist. In het arrest van 14 december 1995 (gevoegde zaken C-163/94, C-165/94 en C-250/94, Sanz de Lera e.a., Jurispr. 1995, blz. I-4821) werd deze rechtspraak op grond van de artikelen 73 B, lid 1, en 73 D, lid 1, sub b, van het Verdrag uitgebreid tot het geval dat de deviezen niet naar een andere Lid-Staat, maar naar een derde land worden uitgevoerd.

Ten slotte antwoordde het Hof in het arrest van 14 november 1995 (zaak C-484/93, Svensson en Gustavsson, Jurispr. 1995, blz. I-3955) op een verzoek om uitlegging van de artikelen 67 en 71 in verband met de regeling van een staat die de toekenning van een sociale steun voor huisvesting afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de leningen voor de financiering van met name de bouw zijn aangegaan bij een in die staat erkende kredietinstelling. Volgens het Hof staan de artikelen 59 en 67 in de weg aan een dergelijke regeling, die vereist dat de kredietinstelling in die staat is gevestigd.

Wat de *gemeenschappelijke handelspolitiek* betreft, beantwoordde het Hof in de arresten van 17 oktober 1995 (zaak C-70/94, Werner, Jurispr. 1995, blz. I-3189, en zaak C-83/94, Leifer, Jurispr. 1995, blz. I-3231) de vraag, of een nationale regeling die een vergunning vereist voor de uitvoer van produkten die zowel voor civiele als voor militaire doeleinden kunnen worden gebruikt, verenigbaar is met artikel 113 van het Verdrag. Krachtens verordening (EEG) nr. 2603/69 is het handelsverkeer naar derde landen vrij, maar gelden dezelfde uitzonderingen als bedoeld in artikel 36. Volgens het Hof is de betrokken nationale regeling verenigbaar met het gemeenschapsrecht voor zover zij noodzakelijk is ter voorkoming van een ernstige verstoring van de buitenlandse betrekkingen, waardoor de openbare veiligheid van een Lid-Staat ongunstig kan worden beïnvloed.

Op het vlak van de *gelijke behandeling van mannen en vrouwen* diende het Hof in het arrest van 17 oktober 1995 (zaak C-450/93, Kalanke, Jurispr. 1995, blz. I-3051) artikel 2, leden 1 en 4, van richtlijn 76/207/EEG uit te leggen in verband met een wettelijke regeling die, met name voor promoties, bij gelijke kwalificaties automatisch voorrang verleent aan vrouwelijke kandidaten, wanneer in de verschillende salarisgroepen van de betrokken personeelscategorie het personeel niet minstens voor 50 % uit vrouwen bestaat. Volgens het Hof is een dergelijke regeling in strijd met de richtlijn.

Dienaangaande moet ook worden gewezen op de arresten van 14 december 1995 (zaak C-317/93, Nolte, Jurispr. 1995, blz. I-4625, en zaak C-444/93, Megner en Scheffel, Jurispr. 1995, blz. I-4741) in verband met richtlijn 79/7/EEG betreffende de wettelijke sociale-zekerheidsstelsels. Volgens het Hof levert een nationale regeling die „beperkte dienstverbanden” waarbij minder dan een bepaald

aantal uren per week wordt gewerkt of waarvoor een salaris wordt ontvangen dat niet hoger is dan een bepaald bedrag, uitsluit van de verplichte ziekte- en ouderdomsverzekering of van de verplichte premiebetaling uit hoofde van de wettelijke werkloosheidsverzekering, geen indirecte discriminatie op grond van geslacht op, ook al worden aanmerkelijk meer vrouwen dan mannen door deze regeling getroffen, wanneer de nationale wetgever er in redelijkheid van kon uitgaan, dat die regeling noodzakelijk was ter verwezenlijking van een doelstelling van sociaal beleid, die niets van doen heeft met discriminatie op grond van geslacht.

Met betrekking tot de *consumentenbescherming* heeft het Hof in het arrest van 12 oktober 1995 (zaak C-85/94, Piageme e.a., Jurispr. 1995, blz. I-2955) het arrest van 18 juni 1991 (zaak C-369/89, Piageme, Jurispr. 1991, blz. I-2971) verduidelijkt. Het Hof verklaarde voor recht, dat richtlijn 79/112/EEG inzake de etikettering van produkten eraan in de weg staat, dat een Lid-Staat in het licht van het vereiste van een voor de koper gemakkelijk te begrijpen taal, op het etiket van een produkt het gebruik van de taal verplicht stelt die overwegend wordt gesproken in het gebied waar het produkt te koop wordt aangeboden, ook al wordt het gebruik van andere talen niet uitgesloten. Daarentegen moeten de in de etiketteringsrichtlijn bedoelde verplichte vermeldingen in een voor de consumenten van de betrokken Lid-Staat of streek gemakkelijk te begrijpen taal dan wel op andere wijze, zoals door tekeningen, symbolen of pictogrammen, worden weergegeven.

Ten slotte stelde het Hof in *advies 2/92* van 24 maart 1995 (Jurispr. 1995, blz. I-521), dat de bevoegdheid tot deelneming aan het derde herziene besluit van de OESO betreffende de nationale behandeling, dat hoofdzakelijk betrekking heeft op de voorwaarden voor deelneming van onder buitenlandse controle staande ondernemingen aan het economisch leven van de Lid-Statens waar zij actief zijn, bij de Gemeenschap en de Lid-Statens te zamen berust.

B – Rapport van het Hof van Justitie over bepaalde aspecten van de toepassing van het Verdrag betreffende de Europese Unie (Luxemburg, mei 1995)

Inleiding

1. Tijdens zijn bijeenkomst te Korfoe op 24 en 25 juni 1994 heeft de Europese Raad besloten tot instelling van een discussiegroep met als taak, het voorbereiden van de Intergouvernementele conferentie van 1996 – voorzien in artikel N, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie. De instellingen is verzocht om vóór het begin van de werkzaamheden van deze groep, op 1 juni 1995, rapporten op te stellen over het functioneren van het Verdrag betreffende de Europese Unie.
2. Het Hof wil gaarne gehoor geven aan dit verzoek en een nuttige bijdrage leveren aan het werk van deze groep, doch het moet daarbij de terughoudendheid betrachten die zijn functie van rechtsprekend orgaan meebrengt.

In het kader van de herzieningsprocedure zoals geregeld in de Verdragen is het primair aan de Lid-Staten, de wijzigingen te formuleren en goed te keuren die noodzakelijk worden geacht met het oog op de behoeften van een zich steeds verder ontwikkelende Unie. De taak van het Hof in dat verband is, aan te geven wat noodzakelijk of zelfs onmisbaar is opdat het stelsel van rechtsbescherming van de Unie zijn functie doeltreffend kan vervullen. Het is immers essentieel, dat de Unie, die berust op het beginsel van de rechtsstaat, beschikt over een stelsel van rechtspleging dat in staat is de eerbiediging van het recht te verzekeren.

Het rapport van het Hof zal dan ook voornamelijk het stelsel van rechtspleging behandelen. Op andere onderwerpen wordt slechts ingegaan voor zover ze van invloed kunnen zijn op het functioneren van dit stelsel.

Na een bespreking van de rol van de rechterlijke instanties in de Unie, wordt ingegaan op de toepassing van sommige bepalingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie en zullen enkele opmerkingen worden gemaakt over de perspectieven van wijzigingen op het vlak van de rechtspleging of die repercussies op de rechtspleging kunnen hebben.

I – De functie van de rechter in de Europese Unie

3. De Europese Gemeenschappen zijn rechtsgemeenschappen en de Unie, die op deze Gemeenschappen is opgebouwd, draagt eveneens dit karakter. De erkenning van de verbindendheid van haar regels door de Lid-Staten, de instellingen en de particulieren vormt de hoeksteen van haar bestaan.

Het Hof van Justitie, dat tot taak heeft de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en de toepassing van de Verdragen te verzekeren, waakt over de wettigheid van de handelingen en over de eenvormige toepassing van de gemeenschappelijke regels. Bij de verdragen, protocollen bij sommige overeenkomsten tussen Lid-Staten alsmede sommige akkoorden tussen de Gemeenschappen en derde staten zijn diverse soorten bevoegdheden toegekend aan het Hof. Zo doet het uitspraak op rechtstreekse beroepen van de Lid-Staten, de instellingen en particulieren, onderhoudt het een nauwe samenwerking met de nationale rechters via de prejudiciële procedure en verstrekt het adviezen over bepaalde akkoorden die de Gemeenschappen willen sluiten. Daarmee oefent het Hof functies uit die in de rechtsorden van de Lid-Staten zijn opgedragen aan de constitutionele, burgerlijke dan wel administratieve rechter.

Als constitutionele rechter oordeelt het Hof over de respectieve bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Lid-Staten alsmede over die van de Gemeenschappen ten opzichte van andere samenwerkingsvormen in het kader van de Unie, en bepaalt het in het algemeen de draagwijdte van de regels van de Verdragen waarvan het de naleving dient te verzekeren; het ziet toe op de handhaving van de bevoegdheidsverdeling tussen de instellingen en levert aldus een bijdrage tot de instandhouding van het institutionele evenwicht; het ziet toe op de inachtneming van de fundamentele rechten en de algemene rechtsbeginselen door de instellingen en door de Lid-Staten wanneer deze binnen de werkingssfeer van het gemeenschapsrecht opereren; het doet uitspraak over de verhoudingen tussen het gemeenschapsrecht en het nationale recht, over de wederzijdse verplichtingen van de Lid-Staten en de gemeenschapsinstellingen, en ten slotte over de verenigbaarheid met de Verdragen van internationale verbintenissen die de Gemeenschappen willen aangaan.

Wat de andere bevoegdheden van het Hof betreft, heeft de invoering van rechtspraak in twee instanties voor alle beroepen van natuurlijke of rechtspersonen – die thans aan het Gerecht van eerste aanleg zijn toegewezen, met een mogelijkheid van hogere voorziening bij het Hof – stellig geleid tot een verbeterde bescherming van de particulieren. Anderzijds is het hoogste rechtscollege daardoor in staat gesteld zich meer te concentreren op zijn essentiële taak, het verzekeren van de eenvormige uitlegging van het recht, onder

omstandigheden die een waarborg vormen voor de bescherming van de kwaliteit en doeltreffendheid van de rechtsbescherming.

4. Naar het oordeel van het Hof is het voor het behoud van de wezenlijke kenmerken van de communautaire rechtsorde van essentieel belang, dat de functie en de prerogatieven van de rechtsprekende organen bij de aanstaande herziening onaangetast blijven. Immers, het gemeenschapsrecht heeft alleen zo diep kunnen doordringen in het rechtsleven van de Lid-Staten, omdat het door de onderdanen, de bestuursorganen en rechtsprekende instanties van alle Lid-Staten is opgevat, uitgelegd en toegepast als uniforme regel en de particulieren zelf er een beroep op hebben gedaan voor hun nationale rechters. Want reeds voordat de idee van het burgerschap van de Unie doorbrak, had het Hof uit de Verdragen het begrip van een nieuwe rechtsorde ontwikkeld waarvan zij de subjecten waren, en in tal van gevallen heeft het de daadwerkelijke uitoefening van de rechten die hun waren toegekend, voor hen veiliggesteld.

Bijgevolg behoort bij iedere beslissing die over de inrichting van de rechtspleging wordt genomen, de onafhankelijkheid van de rechter en de bindende kracht van zijn uitspraak onverlet te blijven. Anders worden de grondslagen zelf van de communautaire rechtsorde ondermijnd.

Ingevolge artikel L van het Verdrag betreffende de Europese Unie zijn de activiteiten van de Unie met betrekking tot het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en de samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken grotendeels aan de bevoegdheid van het Hof onttrokken.¹ De aandacht van de Intergouvernementele conferentie zij gevestigd op de juridische problemen die zich op dit punt op lange, of zelfs reeds op korte termijn kunnen voordoen. In de eerste plaats is het evident, dat de rechtsbescherming van particulieren in verband met de activiteiten van de Unie, in het bijzonder op het vlak van de samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken, gewaarborgd moet zijn alsook zodanig georganiseerd, dat de uitlegging en toepassing van het gemeenschapsrecht enerzijds en van de in het kader van die samenwerking getroffen maatregelen anderzijds bij elkaar aansluiten. In de tweede plaats kan het nodig zijn de bevoegdheden van de Unie ten opzichte van de Lid-Staten, alsmede die van de afzonderlijke instellingen van de Unie, af te bakenen. Ten slotte dienen geschikte mechanismen te worden geschapen voor een eenvormige uitvoering van de genomen besluiten.

¹ Het Hof heeft zich in een prejudiciële procedure onbevoegd verklaard tot uitlegging van artikel B van het Verdrag betreffende de Europese Unie (beschikking van 7 april 1995, zaak C-167/94, Grau Gomis e.a., nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie).

5. De noodzaak van eenheid in de uitlegging en toepassing van het gemeenschapsrecht en van de overeenkomsten die onlosmakelijk samenhangen met de verwezenlijking van de doelstellingen van de Verdragen verlangt vanzelfsprekend het bestaan van één enkel rechtscollege, zoals het Hof, dat in laatste instantie rechtsprekt voor de gehele Gemeenschap. Dit vereiste is essentieel in elke zaak die een constitutioneel of anderszins voor de rechtsontwikkeling belangrijk aspect vertoont.

II – De toepassing van het Verdrag betreffende de Europese Unie

6. Wat het Hof van Justitie betreft, hebben de bij dit Verdrag geïntroduceerde wijzigingen tot dusver slechts beperkte gevolgen gehad. Dit kan worden verklaard door enerzijds de recente inwerkingtreding van dit Verdrag, en anderzijds het tijdsverloop dat zich altijd voordoet tussen de invoering van bepaalde procedures, of de uitvoering van bepaalde maatregelen, en het tijdstip waarop de rechter met eventuele daarop betrekking hebbende geschillen wordt geconfronteerd.

7. Op formeel vlak heeft het Verdrag betreffende de Europese Unie tot een aantal wijzigingen geleid in het EG-Statuut van het Hof alsmede in de Reglementen voor de procesvoering van Hof en Gerecht. De wijzigingen van het Statuut zijn door de Raad, op verzoek van het Hof, goedgekeurd bij besluit van 22 december 1994.² De wijzigingen van het Reglement voor de procesvoering van het Hof zijn, na goedkeuring door de Raad³, door het Hof vastgesteld op 21 februari 1995. Het Gerecht heeft zijn Reglement voor de procesvoering aangepast op 17 februari 1995, na goedkeuring door de Raad en instemming van het Hof.⁴

8. Op praktisch gebied is de enige vernieuwing die reeds vruchten heeft afgeworpen, de nieuwe versie van artikel 165, derde alinea, waarvan de uitvoering aan het Hof was overgelaten. Ingevolge deze bepaling kan het voortaan iedere zaak naar een kamer verwijzen, tenzij een Lid-Staat of instelling die partij is bij het geding, verzoekt om berechting van de zaak in voltallige zitting. Afgezien van de zaken waarin fundamentele vragen aan de orde zijn, maakt het Hof van deze nieuwe mogelijkheid frequent gebruik voor de zaken die voorheen dwingend door het voltallige Hof moesten worden berecht, wat waarschijnlijk heeft bijgedragen tot de verkorting van de procesduur, die uit de jongste

² PB 1994, L 379, blz. 1.

³ PB 1995, L 44, blz. 61.

⁴ PB 1995, L 44, blz. 64.

statistieken blijkt.⁵ Een en ander is mogelijk gemaakt door de houding van de Lid-Staten en de instellingen, die slechts in uitzonderlijke gevallen verzochten om berechting door het voltallige Hof.

9. Wat de wijzigingen betreft van andere bepalingen van de Verdragen die op het Hof betrekking hebben, is er een beroep tot nietigverklaring ingesteld krachtens artikel 173, eerste alinea – nieuw, EG-Verdrag tegen een handeling die het Europees Parlement en de Raad hebben vastgesteld volgens de procedure van artikel 189 B EG-Verdrag.⁶

Genoemd artikel 173, eerste alinea, EG-Verdrag, waarin de in de rechtspraak van het Hof⁷ ontwikkelde mogelijkheid erkenning heeft gevonden om beroep tot nietigverklaring in te stellen tegen de handelingen van het Europees Parlement die rechtsgevolgen jegens derden beogen teweeg te brengen, is eveneens de basis geweest voor een nieuw beroep van de Raad.⁸

En het Europees Parlement, dat reeds het recht had toegekend gekregen om een beroep tot nietigverklaring in te stellen tegen een handeling van de Raad of de Commissie teneinde zijn prerogatieven te handhaven⁹ en reeds herhaaldelijk van dit recht gebruik had gemaakt vóór de inwerkingtreding van het Verdrag betreffende de Europese Unie, heeft op basis van artikel 173, derde alinea – nieuw, EG-Verdrag, waarin bedoelde jurisprudentieregel is overgenomen, drie nieuwe beroepen tot nietigverklaring ingesteld.¹⁰

De overige specifiek op de rechtspleging in de Unie betrekking hebbende wijzigingen zijn daarentegen nog niet toegepast. Aldus bij voorbeeld artikel 171 – nieuw, EG-Verdrag (en de overeenkomstige bepaling van het EGA-Verdrag),

⁵ De gemiddelde procesduur voor rechtstreekse beroepen is wat het Hof betreft gedaald van 22,9 maanden in 1993 naar 20,8 maanden in 1994, en bij prejudiciële procedures van 20,4 naar 18,0 maanden. De procesduur in geval van hogere voorziening is daarentegen opgelopen van 19,2 tot 21,2 maanden, wat met name valt te verklaren door het relatief gestegen aantal – vaak lange en ingewikkelde – procedures op het gebied van de mededinging ten opzichte van die op het gebied van het communautaire ambtenarenrecht.

⁶ Zaak C-233/94, Duitsland/Parlement en Raad.

⁷ Arrest van 23 april 1986, zaak 294/83, Les Verts, Jurispr. 1986, blz. 1339.

⁸ Zaak C-41/95, Raad/Parlement.

⁹ Arrest van 22 mei 1990, zaak C-70/88, Parlement/Raad, Jurispr. 1990, blz. I-2041.

¹⁰ Zaken C-21/94, Parlement/Raad, C-271/94, Parlement/Raad, en C-303/94, Parlement/Raad.

dat de Commissie de mogelijkheid biedt het Hof te verzoeken, sancties op te leggen aan een Lid-Staat die in gebreke blijft met de uitvoering van een arrest waarbij een niet-nakoming van het Verdrag is vastgesteld. Hetzelfde is het geval met de bepalingen inzake geschillen betreffende het Europees Monetair Instituut, en met artikel K.3, lid 2, sub c, laatste alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, op grond waarvan bevoegdheden aan het Hof kunnen worden toegekend ten aanzien van in het kader van de samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken gesloten overeenkomsten.¹¹

Wat artikel 168 A — nieuw, EG-Verdrag (en de overeenkomstige bepalingen van het EGKS- en het EGA-Verdrag) betreft, volgens hetwelk het Gerecht van eerste aanleg bevoegd kan worden verklaard voor bepaalde categorieën van beroepen van de Lid-Staten en de instellingen, uitgezonderd verzoeken om een prejudiciële beslissing, is het Hof van mening dat de ervaringen met de uitoefening van de bevoegdheden die onlangs aan het Gerecht zijn overgedragen ten aanzien van beroepen van particulieren¹² moeten worden afgewacht, alvorens eventueel toepassing wordt gegeven aan deze bepaling.

10. Van de andere bij het Verdrag betreffende de Europese Unie aangebrachte wijzigingen hebben er sommige reeds geleid tot procedures die thans bij het Hof aanhangig zijn.

Zo met name het subsidiariteitsbeginsel, genoemd in artikel 3 B EG-Verdrag¹³, de nieuwe bepalingen van de artikelen 73 B tot en met 73 H van dit Verdrag¹⁴, betreffende het kapitaalverkeer, en sommige van de nieuwe rechtsgrondslagen die in het EG-Verdrag zijn ingevoerd.¹⁵

¹¹ De enige tot op heden ondertekende overeenkomst van dit type is de overeenkomst aangaande de verkorte procedure tot uitlevering tussen de Lid-Staten van de Europese Unie, vastgesteld bij akte van de Raad van 10 maart 1995 (PB 1995, C 78, blz. 1); hierin worden het Hof evenwel geen bevoegdheden verleend.

¹² Besluiten 93/350/Euratom, EGKS, EEG van de Raad van 8 juni 1993 (PB 1993, L 144, blz. 21) en 94/149/EGKS, EG van de Raad van 7 maart 1994 (PB 1994, L 66, blz. 29).

¹³ Zaken C-84/94, Engeland/Raad, en C-233/94, Duitsland/Parlement en Raad.

¹⁴ Zaken C-163/94, Sanz de Lera; C-165/94, Díaz Jiménez; C-250/94, Kapanoglu; C-294/94, Quintanilha, en C-20/95, Weg.

¹⁵ Zaken C-268/94, Portugal/Raad, en C-271/94, Parlement/Raad.

III – De eventuele herziening van de bepalingen betreffende de rechtspleging

11. De ontwikkeling van de communautaire rechtsorde is voor een groot deel te danken aan de dialoog die tussen de nationale rechters en het Hof tot stand is gekomen door middel van de prejudiciële procedure. In het kader van die samenwerking immers zijn de essentiële kenmerken van deze rechtsorde gedefinieerd, met name de voorrang ervan ten opzichte van het recht van de Lid-Staten, de rechtstreekse werking van een groot aantal bepalingen, en de mogelijkheid voor particulieren om op te komen tegen een schending van hun rechten ten gevolge van een aan een Lid-Staat toerekenbare inbreuk op het gemeenschapsrecht. Beperking van de toegankelijkheid van het Hof zou dan ook de uniforme toepassing en uitlegging van het gemeenschapsrecht in de gehele Unie op het spel zetten; voor de particulieren zou dit kunnen leiden tot het verlies van een werkelijke rechtsbescherming, terwijl eveneens de eenheid van rechtspraak zou worden doorkruist.

Dit is echter niet alles. Het systeem van de prejudiciële verwijzing vormt namelijk dé sleutel voor het functioneren van de interne markt: het is essentieel voor het behoud van het communautaire karakter van het door de Verdragen ingevoerde recht en het draagt ertoe bij, te verzekeren dat dit recht in alle Lid-Staten van de Europese Unie onder alle omstandigheden dezelfde werking heeft. Bij iedere, ook zelfs maar potentiële aantasting van de uniforme toepassing en uitlegging van het gemeenschapsrecht in de gehele Unie dreigen immers distorsies van de mededinging en discriminaties tussen de marktpartijen, waardoor de gelijkheid van kansen en daarmee de goede werking van de interne markt wordt ondermijnd.

Een van de belangrijkste taken van het Hof is nu juist zorg te dragen voor een dergelijke uniforme uitlegging, en van deze taak kwijt het zich door beantwoording van de vragen van de nationale rechters. De weg naar het Hof dient derhalve voor alle rechterlijke instanties open te blijven.

Nu hangt de doeltreffendheid van de prejudiciële procedure, die technisch gezien slechts een incident vormt in het kader van de nationale procedure, stellig af van de duur ervan. Bij te lange termijnen kan de nationale rechter terugschrikken van het stellen van prejudiciële vragen. Het Hof is zich bewust van de noodzaak de behandeling van deze vragen nog verder te versnellen. Naar verwachting zal de recente overdracht van alle rechtstreekse beroepen van particulieren aan het Gerecht leiden tot een aanzienlijke verkorting van de duur van de andere procedures en met name van die van de prejudiciële zaken.

Het Hof onderzoekt thans verdere mogelijkheden om zijn produktiviteit te vergroten. Hierbij moet echter worden bedacht, dat bij zaken van groot belang, vooral uit constitutioneel of economisch oogpunt, een versnelling van de procedures voor het Hof nauwelijks mogelijk is en ook niet wenselijk. Bij de minder belangrijke zaken is een vereenvoudiging van de procedure echter zeker denkbaar en kan tot positieve effecten leiden. De daartoe nodige maatregelen liggen op het vlak van het Statuut en het Reglement voor de procesvoering van het Hof, alsmede op dat van de gewone dagelijkse praktijk, en vereisen geen wijziging van de Verdragen.

12. In verband met de aanzienlijke tijd die de aanpassing van zijn Reglement voor de procesvoering aan het Verdrag betreffende de Europese Unie in beslag heeft genomen (de noodzakelijke wijzigingen zijn pas in februari 1995 vastgesteld), dient naar het oordeel van het Hof te worden gedacht aan een versoepeling van de regel in artikel 188, derde alinea, EG-Verdrag (en van die in de overeenkomstige artikelen van de andere Verdragen), dat iedere wijziging van dit Reglement door de Raad eenstemmig moet worden goedgekeurd. Het Hof zou bij voorbeeld gemachtigd kunnen worden om zijn Reglement voor de procesvoering zonder goedkeuring van de Raad vast te stellen of ook zou, indien de Lid-Staten wensen vast te houden aan een recht van controle op deze regeling, die goedkeuring geacht kunnen worden te zijn verleend na afloop van een bepaalde termijn waarin de Raad het ontwerp van het Hof niet heeft gewijzigd. Artikel 168 A, lid 4, EG-Verdrag en de overeenkomstige bepalingen van de andere Verdragen, met betrekking tot het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht van eerste aanleg, zou in dezelfde zin moeten worden aangepast.

13. In de verzoeken aan de Raad na de invoering van het systeem van rechtspraak in twee instanties heeft het Hof er reeds op gewezen, dat de prejudiciële zaken zich niet lenen voor toepassing van een dergelijk systeem, enerzijds vanwege het gevaar van onaanvaardbare procestermijnen, en anderzijds vanwege het probleem van het gezag van de in eerste aanleg gegeven beslissingen en de afbakening van de kring van subjecten die hogere voorziening kunnen instellen. Overigens mag de prejudiciële bevoegdheid niet worden versnipperd, noch op basis van vooraf bepaalde criteria, zoals de aard van het behandelde onderwerp of de hiërarchieke plaats van de verwijzende rechter, want dat zou de samenhang van de rechtspraak in gevaar brengen, noch via een flexibel systeem van verwijzing van afzonderlijke gevallen door het Hof naar het Gerecht, waartegen bepaalde bezwaren zouden kunnen rijzen vanuit het oogpunt van bepaalde opvattingen over de door de wet aan te wijzen rechter.

14. Het Hof heeft kennis gekregen van bepaalde voorstellen om het Europees Parlement enerzijds in artikel 173 EG-Verdrag en de overeenkomstige bepalingen

van de andere Verdragen het recht te verlenen beroep tot nietigverklaring in te stellen zonder een of ander belang behoeven aan te tonen, en anderzijds het recht om op de voet van artikel 228, lid 6, EG-Verdrag het advies van het Hof in te winnen over een internationaal akkoord dat de Gemeenschap wil sluiten. Uiteraard is het aan de Intergouvernementele conferentie om over deze voorstellen te beslissen. Het Hof wil enkel erop wijzen, dat er geen technische bezwaren lijken te bestaan tegen dergelijke wijzigingen en dat, wat de adviesprocedure betreft, het het Parlement reeds heeft toegestaan om opmerkingen in te dienen naar aanleiding van adviesaanvragen van de Lid-Staten, de Raad of de Commissie. Het Hof betwijfelt echter, of het opportuun is om geschillen in de gerechtelijke sfeer te trekken, die even goed op politiek niveau kunnen worden opgelost via de daartoe voorziene mechanismen.

15. Het Hof heeft zich beraden over de toekomstige rechterlijke organisatie van de Unie. De opbouw van het stelsel van rechtspleging zal hoe dan ook afhangen van de politieke beslissingen over de ontwikkeling van het eenwordingsproces van de Europese volkeren en over de perspectieven van toekomstige uitbreidingen.

Bij de huidige stand van deze ontwikkeling behoeft de structuur van dit systeem naar de mening van het Hof geen aanpassing. Met name lijkt geen wijziging nodig van artikel 168 A EG-Verdrag en van de overeenkomstige bepalingen van de andere Verdragen met betrekking tot de taakverdeling tussen het Hof en het Gerecht. Een nader oordeel hierover is echter pas mogelijk wanneer inzicht bestaat in de wijze waarop het Hof en het Gerecht in staat zijn de geschillenstroom bij te houden. In ieder geval is het evident, dat voor een doeltreffend stelsel van rechtspleging een opeenstapeling van rechtsprekende organen, wanneer dit niet objectief noodzakelijk is, moet worden vermeden, te meer daar de nationale rechters een centrale functie hebben te vervullen als gewone communautaire rechters.

Indien er echter op bepaalde terreinen een diepgaandere integratie zou plaatsvinden en deze een groei van het aantal geschillen zou opleveren, valt niet uit te sluiten dat het op langere termijn wenselijk blijkt om in gespecialiseerde kamers bij het Gerecht te voorzien, dan wel om in voorkomend geval nieuwe gespecialiseerde rechterlijke instellingen te creëren. Nu het systeem van twee instanties eenmaal is aanvaard, is het logisch dat de overgrote meerderheid van de rechtstreekse beroepen wordt behandeld door een of meer gerechten van eerste aanleg, en dat voor sommige hogere voorzieningen bij het Hof een filtersysteem wordt geschapen. Een vermeerdering van het aantal rechtsprekende organen behoeft geen gevaar te betekenen voor de eenheid in de rechtspraak, zolang er een hoogste rechtscollege is dat zorg draagt voor de eenheid in uitlegging door middel

van een hogere voorziening of, in voorkomend geval, een prejudicieel mechanisme.

16. Wat de perspectieven van een uitbreiding van de Unie betreft, wil het Hof de aandacht van de Intergouvernementele conferentie vestigen op het probleem dat dan zou ontstaan door de bestaande relatie tussen het aantal rechters en het aantal Lid-Staten, ofschoon de band tussen nationaliteit en lidmaatschap van het Hof niet in de Verdragen tot uiting komt.

Twee soorten overwegingen moeten hierbij tegen elkaar worden afgewogen.

Eenzijds zou een belangrijke toename van het aantal rechters ertoe kunnen leiden, dat de voltallige formatie van het Hof de onzichtbare grens passeert die een collegiale rechterlijke instantie scheidt van een beraadslagende vergadering; bovendien zou, aangezien het merendeel van de zaken door de kamers zou worden berecht, de samenhang van de rechtspraak in gevaar komen.

Anderzijds is het feit dat alle nationale rechtssystemen binnen het Hof vertegenwoordigd zijn, zeer zeker nuttig voor een harmonieuze ontwikkeling van de communautaire rechtspraak, rekening houdend met de in de verschillende Lid-Staten levende essentiële opvattingen, wat de acceptatie van de aanvaarde oplossing bevordert. Bovendien kan men van mening zijn, dat de aanwezigheid van een rechter van elke Lid-Staat in het Hof de legitimatie van het hoogste rechtscollege van de Gemeenschap nog scherper zou doen uitkomen.

Bij het Gerecht van eerste aanleg presenteert het probleem van het aantal rechters zich heel anders, omdat de zaken er gewoonlijk in kamers worden berecht en tegen hun uitspraken hogere voorziening bij het Hof kan worden ingesteld.

17. Op het vraagstuk van de benoeming van zijn leden en de duur van hun ambtstermijn wenst het Hof slechts in te gaan, voor zover het de handhaving van zijn onafhankelijkheid en de efficiëntie van zijn functioneren betreft.

Het Hof stelt vast, dat de benoemingsprocedure zoals geregeld in de Verdragen, alsook de praktijk die in het algemeen is gevolgd bij de vernieuwing van de ambtstermijn van de leden, de onafhankelijkheid van het rechtscollege en de continuïteit van de rechtspraak op bevredigende wijze hebben veilig gesteld. Niettemin zou het Hof geen bezwaar hebben tegen een aanpassing in de zin van een verlenging van de ambtstermijn van de leden, met gelijktijdige uitsluiting van de mogelijkheid van vernieuwing van de ambtstermijn. Dit zou de onafhankelijkheid van de leden nog dieper verankeren en de continuïteit van de rechtspraak versterken. En in zover de vaste ambtstermijn van elk lid zou ingaan

met de ambtsaanvaarding, zou deze oplossing op termijn eveneens als voordeel hebben, dat de operationele moeilijkheden die de gedeeltelijke vervanging regelmatig veroorzaakt voor het rechterlijk bedrijf, beperkt worden.

Hoewel in dit stadium nog geen standpunt behoeft te worden ingenomen over de andere voorstellen die zijn gedaan, wil het Hof niettemin erop wijzen, dat het een regeling volgens welke iedere kandidaat door parlementaire commissies wordt gehoord, onaanvaardbaar acht. De betrokkene zal namelijk de gestelde vragen niet naar behoren kunnen beantwoorden zonder de terughoudendheid te laten varen die verlangd wordt van een persoonlijkheid die, om met de Verdragen te spreken, alle waarborgen voor onafhankelijkheid biedt, en zonder vooruit te lopen op standpunten die hij mogelijk zal gaan innemen ten aanzien van strijdvragen waarover hij in zijn functie van rechter een oordeel moet uitspreken.

18. Het Hof wenst het voorstel te herhalen dat het gedaan heeft tijdens de voorbereidende werkzaamheden voor het Verdrag betreffende de Europese Unie, en wel inzake een wijziging van artikel 167, vijfde alinea, EG-Verdrag (en de overeenkomstige bepalingen van het EGKS- en EGA-Verdrag): niet enkel de rechters, maar ook de advocaten-generaal zouden moeten kunnen deelnemen aan de verkiezing, uit de rechters, van de president van het Hof. Dit voorstel is gebaseerd op de constatering dat de advocaten-generaal hetzelfde statuut genieten als de rechters. Immers, afgezien van hun specifieke functie, zijn zij evenals de rechters lid van het Hof; bovendien dragen zij, als lid, dezelfde verantwoordelijkheid voor de besluiten van administratieve aard en betreft de werking van de instelling hen op gelijke wijze. Omdat de president de werkzaamheden van het Hof organiseert en leiding geeft aan zijn diensten, zou het volstrekt logisch zijn, dat de advocaten-generaal naast de rechters aan zijn verkiezing deelnemen. Omdat de president de zittingen en de beraadslagingen van het voltallige Hof leidt, kan hij natuurlijk enkel uit de rechters worden gekozen: de advocaten-generaal zouden dus wel kiezers zijn, maar niet verkiesbaar.

IV – De gevolgen van bepaalde voorgenomen wijzigingen op het stelsel van rechtspleging

19. Het Hof is zich ervan bewust, dat de Intergouvernementele conferentie vraagstukken van constitutionele aard zal moeten onderzoeken, zoals de wijziging van de nomenclatuur van de handelingen en de invoering van een hiërarchie van normen, alsmede de opnemings in het Verdrag van een grondrechtencatalogus, in overeenstemming met het democratisch karakter van de Unie, waarin de bescherming van de rechten van de mens een wezenlijk element van de opbouw van Europa is. Hoewel het niet aan het Hof is, zich over de opportuniteit van die hervormingen uit te laten, stelt het niettemin vast, dat het daarbij om belangrijke

aspecten gaat, die onvermijdelijk gevolgen zullen hebben voor de rechterlijke controle.

20. Zo, in de eerste plaats, in de verdragstekst een grondrechtencatalogus wordt opgenomen, rijst de vraag naar de modaliteiten van het toezicht op de eerbiediging van die rechten in de in het kader van het gemeenschapsrecht vastgestelde normatieve en individuele handelingen.

Het Hof wenst eraan te herinneren, dat het reeds thans, krachtens zijn huidige bevoegdheden, toezicht uitoefent op de eerbiediging van de grondrechten door de wetgevende en uitvoerende organen van de Gemeenschappen en door de Lid-Staten handelend binnen het toepassingsgebied van het gemeenschapsrecht. Daarbij laat het zich leiden door de constitutionele tradities die de Lid-Staten gemeen hebben, en door de volkenrechtelijke instrumenten betreffende de bescherming van de rechten van de mens, aan de totstandkoming waarvan de Lid-Staten hebben meegewerkt of waartoe zij zijn toegetreden, waaronder met name het Europees Verdrag inzake de bescherming van de rechten van de mens. Het uitoefenen van toezicht op de eerbiediging van de eventueel in het Verdrag te verankeren grondrechten zou voor het Hof dus geen nieuwe taak zijn. Men kan zich evenwel de vraag stellen, of het beroep tot nietigverklaring, bedoeld in artikel 173 EG-Verdrag en in de overeenkomstige bepalingen van de andere Verdragen, welk beroep voor particulieren enkel openstaat tegen handelingen die hen rechtstreeks en individueel raken, volstaat om een effectieve rechtsbescherming te waarborgen in het geval dat door het wetgevend handelen van de instellingen inbreuk wordt gemaakt op hun grondrechten.

21. Zo, in de tweede plaats, de Intergouvernementele conferentie besluit tot herziening van de nomenclatuur van de handelingen der instellingen en, in voorkomend geval, tot vaststelling van een hiërarchie van normen, dient aandacht te worden besteed aan de mogelijke gevolgen van die wijzigingen voor het stelsel van beroepswegen, en met name voor het recht van de particulieren om nietigverklaring van die handelingen te vorderen.

22. Het zou voorbarig zijn thans dieper op deze aspecten in te gaan, maar gezien het enorme belang ervan voor de rechtsbescherming van particulieren, spreekt het Hof de wens uit, te zijner tijd bij de discussie daarover te worden betrokken.

23. Ten slotte is het Hof van mening, dat de komende herziening een gunstige gelegenheid biedt voor een codificatie en sanering van de oprichtingsverdragen. Het grote aantal verdragen die de constitutionele basis van het recht van de Unie vormen, waaronder het in juli 2002 aflopende EGKS-Verdrag, de vaak kunstmatige compartimentering die zijn oorzaak in het drie-zuilenstelsel vindt, de

handhaving van tal van achterhaalde of verouderde bepalingen, het gebruik van een nummering met letters en cijfers — dat alles druist in tegen de vereisten van doorzichtigheid en is uit het oogpunt van de rechtszekerheid een weinig bevredigende situatie voor de burger van de Unie.

* * *

24. Voor het moment heeft het Hof zich willen beperken tot opmerkingen van algemene aard, die hoofdzakelijk het gebied van de rechtspraak betreffen. Het behoudt zich voor, de discussiegroep later zijn opmerkingen mee te delen over de rapporten van de andere instellingen, voor zover die rapporten betrekking zouden hebben op het stelsel van rechtspleging of voorstellen zouden bevatten die een weerslag op dat stelsel hebben. Voorts wenst het Hof op passende wijze te worden betrokken bij de werkzaamheden ter voorbereiding van de herziening van de Verdragen. Het Hof dient hoe dan ook te worden geraadpleegd indien de Intergouvernementele conferentie de verdragsbepalingen betreffende het stelsel van rechtspleging zou willen wijzigen.

C – Samenstelling van het Hof van Justitie

Eerste rij, van links naar rechts:

Rechter G. Hirsch, rechter D. A. O. Edward, rechter C. N. Kakouris, president G. C. Rodríguez Iglesias, eerste advocaat-generaal G. Tesauero, rechter J.-P. Puissochet, rechter G. F. Mancini.

Tweede rij, van links naar rechts:

Rechter J. L. Murray, rechter P. J. G. Kapteyn, rechter J. C. Moitinho de Almeida, advocaat-generaal C. O. Lenz, rechter F. Schockweiler, advocaat-generaal F. G. Jacobs, rechter C. Gulmann, advocaat-generaal A. M. La Pergola.

Derde rij, van links naar rechts:

Rechter M. Wathelet, advocaat-generaal N. Fennelly, rechter H. Ragnemalm, advocaat-generaal M. B. Elmer, advocaat-generaal G. Cosmas, advocaat-generaal P. Léger, rechter P. Jann, rechter L. Sevón, advocaat-generaal D. Ruiz-Jarabo Colomer, griffier R. Grass.

I – PROTOCOLLAIRE RANGORDE

van 1 tot 24 januari 1995

G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof
R. JOLIET, president van de Eerste en de Vijfde kamer
F. A. SCHOCKWEILER, president van de Tweede en de Zesde Kamer
F. G. JACOBS, eerste advocaat-generaal
P. J. G. KAPTEYN, president van de Vierde kamer
C. GULMANN, president van de Derde kamer
G. F. MANCINI, rechter
C. N. KAKOURIS, rechter
C. O. LENZ, advocaat-generaal
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, rechter
G. TESAURO, advocaat-generaal
J. L. MURRAY, rechter
D. A. O. EDWARD, rechter
A. M. LA PERGOLA, rechter
G. COSMAS, advocaat-generaal
J.-P. PUISSOCHET, rechter
P. LEGER, advocaat-generaal
G. HIRSCH, rechter
M. B. ELMER, advocaat-generaal

R. GRASS, griffier

van 25 januari tot 17 september 1995

G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof
F. A. SCHOCKWEILER, president van de Tweede en de Zesde Kamer
F. G. JACOBS, eerste advocaat-generaal
P. J. G. KAPTEYN, president van de Vierde kamer
C. GULMANN, president van de Derde en de Vijfde kamer
P. JANN, president van de Eerste kamer
G. F. MANCINI, rechter
C. N. KAKOURIS, rechter
C. O. LENZ, advocaat-generaal
R. JOLIET, rechter
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, rechter
G. TESAURO, advocaat-generaal
J. L. MURRAY, rechter
D. A. O. EDWARD, rechter
A. M. LA PERGOLA, advocaat-generaal
G. COSMAS, advocaat-generaal
J.-P. PUISSOCHET, rechter
P. LEGER, advocaat-generaal
G. HIRSCH, rechter
M. B. ELMER, advocaat-generaal
H. RAGNEMALM, rechter
L. SEVÓN, rechter
N. FENNELLY, advocaat-generaal
D. RUIZ-JARABO COLOMER, advocaat-generaal

R. GRASS, griffier

van 18 september tot 6 oktober 1995

G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof
F. A. SCHOCKWEILER, president van de Tweede en de Zesde Kamer
F. G. JACOBS, eerste advocaat-generaal
P. J. G. KAPTEYN, president van de Vierde kamer
C. GULMANN, president van de Derde en de Vijfde kamer
P. JANN, president van de Eerste kamer
G. F. MANCINI, rechter
C. N. KAKOURIS, rechter
C. O. LENZ, advocaat-generaal
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, rechter
G. TESAURO, advocaat-generaal
J. L. MURRAY, rechter
D. A. O. EDWARD, rechter
A. M. LA PERGOLA, advocaat-generaal
G. COSMAS, advocaat-generaal
J.-P. PUISSOCHET, rechter
P. LEGER, advocaat-generaal
G. HIRSCH, rechter
M. B. ELMER, advocaat-generaal
H. RAGNEMALM, rechter
L. SEVÓN, rechter
N. FENNELLY, advocaat-generaal
D. RUIZ-JARABO COLOMER, advocaat-generaal
M. WATHELET, rechter

R. GRASS, griffier

van 7 oktober tot 31 december 1995

G. C. RODRIGUEZ IGLESIAS, president van het Hof
C. N. KAKOURIS, president van de Vierde en de Zesde Kamer
G. TESAURO, eerste advocaat-generaal
D. A. O. EDWARD, president van de Eerste en de Vijfde kamer
J.-P. PUISSOCHET, president van de Derde kamer
G. HIRSCH, president van de Tweede kamer
G. F. MANCINI, rechter
C. O. LENZ, advocaat-generaal
F. A. SCHOCKWEILER, rechter
J. C. MOITINHO DE ALMEIDA, rechter
F. G. JACOBS, advocaat-generaal
P. J. G. KAPTEYN, rechter
C. GULMANN, rechter
J. L. MURRAY, rechter
A. M. LA PERGOLA, advocaat-generaal
G. COSMAS, advocaat-generaal
P. LEGER, advocaat-generaal
M. B. ELMER, advocaat-generaal
P. JANN, rechter
H. RAGNEMALM, rechter
L. SEVÓN, rechter
N. FENNELLY, advocaat-generaal
D. RUIZ-JARABO COLOMER, advocaat-generaal
M. WATHELET, rechter

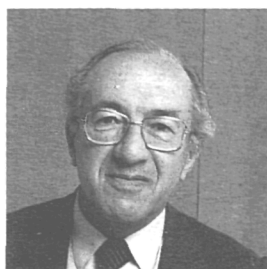
R. GRASS, griffier

II – Leden van het Hof van Justitie (in volgorde van ambtsaanvaarding)

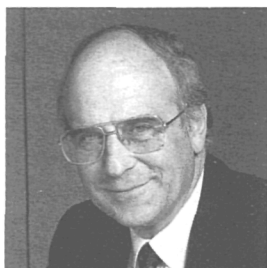
Giuseppe Federico Mancini

geboren in 1927; hoogleraar arbeidsrecht (Urbino, Bologna, Rome), vergelijkend privaatrecht (Bologna); lid van de Hoge Raad voor de magistratuur (1976-1981); advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1982, rechter sedert 7 oktober 1988.

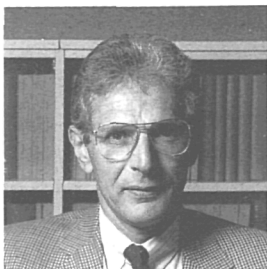
Constantinos Kakouris

geboren in 1919; advocaat te Athene; auditeur en vervolgens maître des requêtes bij de Raad van State; lid van de Raad van State; president van het Gerechtshof voor de magistratuur; lid van het bijzonder gerechtshof; inspecteur-generaal van de administratieve gerechten; lid van de Hoge Raad voor de magistratuur; president van de Hoge Raad van het Ministerie van Buitenlandse zaken; rechter in het Hof van Justitie sedert 14 maart 1983.

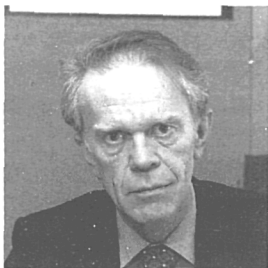
Carl Otto Lenz

geboren in 1930; advocaat; notaris; secretaris-generaal van de christen-democratische fractie in het Europees Parlement; afgevaardigde in de Bundestag; voorzitter van de juridische commissie van de Bundestag en van de commissie voor Europese zaken in de Bundestag; honorair hoogleraar Europees recht aan de universiteit van Saarland (1990); advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 12 januari 1984.

René Joliet

geboren in 1938; hoogleraar (1974-1984) en buitengewoon hoogleraar (sedert 1984) aan de juridische faculteit van de universiteit te Luik (Europees recht); Belgisch hoogleraar aan King's College te Londen (1977); gasthoogleraar te Nancy (1971-1978), Europa Instituut, universiteit van Amsterdam (1976-1985), Katholieke Universiteit Louvain-la-Neuve (1980-1982) en Northwestern University te Chicago (1974 en 1983); docent Europees mededingingsrecht aan het Europa College te Brugge (1979-1984); rechter in het Hof van Justitie van 10 april 1984 tot 15 juli 1995.

Fernand Schockweiler

geboren in 1935; Ministerie van Justitie; attaché de gouvernement premier en rang; regeringsafgevaardigde bij het comité van de afdeling contentieux van de Raad van State; premier conseiller de gouvernement bij het Ministerie van Justitie; rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1985.

José Carlos de Carvalho Moitinho de Almeida

geboren in 1936; lid van het openbaar ministerie bij het Hof van Beroep te Lissabon; chef van het kabinet van de minister van Justitie; adjunct-procureur generaal; directeur van het kabinet voor Europees recht; hoogleraar gemeenschapsrecht (Lissabon); rechter in het Hof van Justitie sedert 31 januari 1986.

Gil Carlos Rodríguez Iglesias

geboren in 1946; assistent en vervolgens hoogleraar te Oviedo, Freiburg im Breisgau, Madrid (Universidad Autonoma en Universidad Complutense) en Granada; hoogleraar internationaal publiekrecht (Granada); rechter in het Hof van Justitie sedert 31 januari 1986; president van het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Francis Jacobs, QC

geboren in 1939; Barrister; ambtenaar bij het secretariaat van de Europese Commissie voor de mensenrechten; referendaris bij advocaat-generaal J.-P. Warner; hoogleraar Europees recht aan King's College te Londen; auteur van diverse publikaties over het Europees recht; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1988.

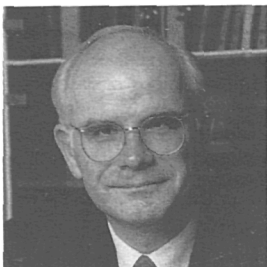
Giuseppe Tesauro

geboren in 1942; hoogleraar internationaal recht en gemeenschapsrecht aan de universiteit van Napels; advocaat bij het Hof van Cassatie; lid van de raad voor diplomatieke geschillen bij het Ministerie van Buitenlandse zaken; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1988.

Paul Joan George Kapteyn

geboren in 1928; ambtenaar bij het Ministerie van Buitenlandse zaken; hoogleraar internationale organisaties te Utrecht en Leiden; lid van de Raad van State; voorzitter van de afdeling rechtspraak van de Raad van State; lid van de Koninklijke Academie van wetenschappen; lid van de Raad van bestuur van de Academie voor internationaal recht te 's-Gravenhage; rechter in het Hof van Justitie sedert 1 april 1990.

Claus Christian Gulmann

geboren in 1942; ambtenaar bij het Ministerie van Justitie; referendaris bij rechter M. Sørensen; hoogleraar internationaal publiekrecht en decaan van de faculteit rechtsgeleerdheid van de universiteit van Kopenhagen; advocaat; voorzitter en lid van arbitragecolleges; lid van het college van administratief beroep; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1991; rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

John Loyola Murray

geboren in 1943; Barrister (1967), vervolgens Senior Counsel (1981); praktiserend advocaat bij de Ierse balie; Attorney General (1987); oud-lid van de Raad van State; oud-lid van de Bar Council of Ireland; Benchler (deken) van de Honourable Society of King's Inns; rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1991.

David Alexander Ogilvy Edward

geboren in 1934; Advocate (Schotland); Queen's Counsel (Schotland); secretaris en later penningmeester van de Faculty of Advocates; voorzitter van de Consultative Committee (thans Council) of the Bars and Laws Societies of the EC; *Salvesen Professor of European Institutions* en directeur van het Europa Institute van de universiteit te Edinburgh; bijzonder adviseur van het House of Lords Select Committee on the European Communities; Honorary Bencher (Gray's Inn, Londen); rechter in het Gerecht van eerste aanleg van 1 september 1989 tot 9 maart 1992; rechter in het Hof van Justitie sedert 10 maart 1992.

Antonio Mario La Pergola

geboren in 1931; hoogleraar constitutioneel recht, algemeen publiekrecht en rechtsvergelijking aan de universiteiten van Padua, Bologna en Rome; lid van de Hoge Raad voor de magistratuur (1976-1978); lid en voorzitter van het Constitutionele Hof (1986-1987); minister voor Communautaire aangelegenheden (1987-1989); lid van het Europees Parlement (1989-1994); rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994; advocaat-generaal sedert 19 januari 1995.

Georgios Cosmas

geboren in 1932; advocaat te Athene; auditeur bij de Raad van State in 1963; maître des requêtes in 1973 en staatsraad (1982-1994); lid van het Bijzondere Hof voor de berechting van magistraten; lid van het Bijzondere Hooggerechtshof, dat krachtens de Griekse grondwet tot taak heeft te waken over de eenheid van de rechtspraak van de drie hoogste rechterlijke instanties van het land en toe te zien op de geldigheid van de nationale en Europese parlamentsverkiezingen; lid van de Hoge Raad voor de magistratuur; lid van de Hoge Raad van het Ministerie van Buitenlandse zaken; president van het Merkengerecht van tweede aanleg; voorzitter van het Bijzonder comité voor voorbereiding van de wetten van het Ministerie van Justitie; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Jean-Pierre Puissechot

geboren in 1936; lid van de Conseil d'État (Frankrijk); directeur en vervolgens directeur-generaal van de juridische dienst van de Raad van de Europese Gemeenschappen (1968-1973); directeur-generaal van het Agence nationale pour l'emploi (1973-1975); directeur algemeen beheer bij het Ministerie van Industrie (1977-1979); directeur juridische zaken bij de OESO (1979-1985); directeur van het Institut international d'administration publique (1985-1987); jurisconsulte, directeur juridische zaken bij het Ministerie van Buitenlandse zaken (1987-1994); rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Philippe Léger

geboren in 1938; magistraat bij het Ministerie van Justitie (1966-1970); kabinetschef en vervolgens technisch adviseur in het kabinet van de minister van Welzijn in 1976; technisch adviseur in het kabinet van de minister van Justitie (1976-1978); vice-directeur strafzaken en gratieverzoeken (1978-1983); raadsheer in de Cour d'appel de Paris (1983-1986); adjunct-directeur van het kabinet van de garde des Sceaux, minister van Justitie (1986); voorzitter van het Tribunal de grande instance de Bobigny (1986-1993); directeur van het Cabinet du ministre d'État, garde des Sceaux, ministre de la Justice, en advocaat-generaal bij de Cour d'appel de Paris (1993-1994); geassocieerd hoogleraar aan de universiteit René Descartes (Paris-V) van 1988 tot 1993; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Günter Hirsch

geboren in 1943; directeur bij het Beierse Ministerie van Justitie; president van het Verfassungsgerichtshof van de Vrijstaat Saksen en van het Oberlandesgericht Dresden (1992-1994); honorair hoogleraar Europees recht en Medisch recht aan de universiteit van Saarbrücken; rechter in het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Michael Bendik Elmer

geboren in 1949; ambtenaar bij het Ministerie van Justitie sedert 1973; afdelingshoofd bij het Ministerie van Justitie (1982-1987 en 1988-1991); rechter in het Østre Landsret (Hof van Beroep) (1987-1988); vice-president van het Sø- og Handelsret (Hof voor maritieme en handelszaken) (1988); staatssecretaris van het Ministerie van Justitie voor het gemeenschapsrecht en de rechten van de mens (1991-1994); advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 7 oktober 1994.

Peter Jann

geboren in 1935; doctor in de rechtsgeleerdheid (universiteit te Wenen); rechter; magistraat; referent bij het Ministerie van Justitie en bij het Parlement; lid van het Verfassungsgerichtshof; rechter in het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Hans Ragnemalm

geboren in 1940; doctor in de rechtsgeleerdheid en hoogleraar publiekrecht (universiteit te Lund); hoogleraar publiekrecht en decaan (universiteit te Stockholm); Parlementaire ombudsman; rechter in het Hoogste Administratieve Gerechtshof; rechter in het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Leif Sevón

geboren in 1941; doctor in de rechtsgeleerdheid (OTL), universiteit te Helsinki; directeur bij het Ministerie van Justitie; adviseur bij de afdeling handel van het Ministerie van Buitenlandse zaken; rechter in het Hooggerechtshof; rechter in het EVA-Hof; president van het EVA-Hof; rechter in het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Nial Fennelly

geboren in 1942; Master of Arts in Economie (University College, Dublin); Barrister-at-Law; Senior Counsel; voorzitter van de Legal Aid Board en van de Bar Council; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

geboren in 1949; rechter; magistraat van de Consejo General del Poder Judicial (Hoge Raad voor de magistratuur); hoogleraar; kabinetschef van de voorzitter van de Hoge Raad voor de magistratuur; rechter ad hoc bij het Europees Hof voor de rechten van de mens; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie sedert 19 januari 1995.

Melchior Wathelet

geboren in 1949; vice-eerste minister en minister van Landsverdediging (1995); burgemeester van Verviers; vice-eerste minister, minister van Justitie en Economische zaken (1992-1995); vice-eerste minister, minister van Justitie en Middenstand (1988-1991); volksvertegenwoordiger (1977-1995); licentiaat in de rechten en licentiaat in de economische wetenschappen (universiteit te Luik); Master of Laws (Harvard University, USA); lector aan de universiteit te Luik; docent aan de universiteit te Louvain-la-Neuve; rechter in het Hof van Justitie sedert 18 september 1995.

Roger Grass

geboren in 1948; afgestudeerd aan het Institut d'études politiques te Parijs, en heeft de studie publiek recht succesvol beëindigd; substituut van de procureur de la République bij het Tribunal de grande instance de Versailles; hoofdadministrateur bij het Hof van Justitie; secretaris-generaal van het parket van de Cour d'appel de Paris; kabinet van de garde des Sceaux, minister van Justitie; referendaris van de president van het Hof van Justitie; griffier van het Hof van Justitie sedert 10 februari 1994.

III – Wijzigingen in de samenstelling van het Hof in 1995

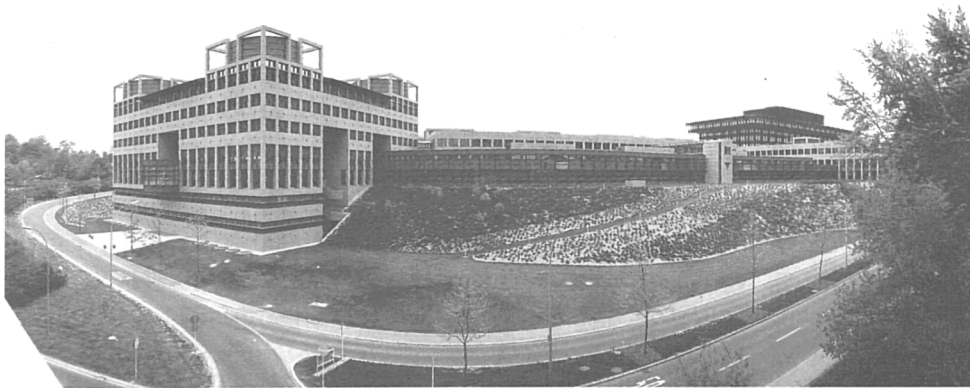
In 1995 is de samenstelling van het Hof als volgt gewijzigd:

Na de toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden tot de Europese Unie hebben op 19 januari 1995 P. Jann, L. Sevón en H. Ragnemalm het ambt van rechter, en N. Fennelly en D. Ruiz-Jarabo Colomer het ambt van advocaat-generaal aanvaard; A. M. La Pergola werd tot advocaat-generaal benoemd.

Na het overlijden van rechter R. Joliet op 15 juli 1995 heeft M. Wathelet op 18 september 1995 het ambt van rechter aanvaard.

Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk „Plechtige zittingen”, blz. 97.

*Het Gerecht van eerste aanleg
van de Europese Gemeenschappen*

A – De werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1995, door A. Saggio, president

Werkzaamheden van het Gerecht

1. In 1995 werd de samenstelling van het Gerecht twee keer gewijzigd. Ten gevolge van de toetreding van drie nieuwe Lid-Statens op 1 januari werd het aantal rechters in het Gerecht op vijftien gebracht. Bij de gedeeltelijke vervanging op 18 september 1995 nam de eerste president, J. L. Cruz Vilaça, afscheid van het Gerecht.

Het aantal nieuwe zaken lag slechts enigszins lager dan het grote aantal van het vorige jaar (afgezien van melkquota ging het in 1995 om 212 zaken, tegenover 224 in 1994; het aantal melkquotazaken daalde van 173 in 1994 tot 32 in 1995).

Mededingingszaken vormen een vrij groot deel van de nieuwe geschillen (65 tegenover 51 in 1994; in 1993 waren het er slechts 21). Deze ontwikkeling weerspiegelt in belangrijke mate de betekenis van bepaalde beschikkingen waarbij de Commissie aan een groot aantal ondernemingen in bepaalde sectoren geldboetes heeft opgelegd. Van de mededingingszaken die in 1995 aanhangig zijn gemaakt, hebben er 42 betrekking op een beschikking van de Commissie betreffende de cementsector. In 1994 waren er twee soortgelijke reeksen beroepen met betrekking tot de sectoren karton (22 beroepen) en stalen balken (11 beroepen). De behandeling van dergelijke geschillen vergt van het Gerecht een bijzondere inspanning op het vlak van coördinatie.

Het aantal ambtenarenzaken is in vergelijking met het vorige jaar enigszins gedaald (79 tegenover 81).

In 1995 werden 265 zaken afgedaan (tegenover 442 in 1994). Het aantal doorgehaalde zaken liep sterk terug (van 341 in 1994 tot 94 in 1995), hetgeen grotendeels verband houdt met de doorhaling van melkquotazaken (314 in 1994, 55 in 1995). Zoals ook uit het kleinere aantal nieuwe zaken blijkt, lijken deze geschillen te evolueren tot een „harde kern”, waarover bij arrest uitspraak zal worden gedaan.

In het licht van deze evolutie en teneinde te beletten dat het aantal aanhangige zaken aanmerkelijk stijgt, heeft het Gerecht nieuwe inspanningen geleverd om zijn produktiviteit te vergroten. Zo is het nettoaantal arresten, dus na de voeging van zaken, van 60 in 1994 gestegen tot 98 in 1995 (de brutocijfers waren 70 in 1994 en 128 in 1995). Deze aanmerkelijke produktiviteitsverhoging heeft met name

betrekking op de mededingingszaken. In 1995 zijn 33 dergelijke zaken afgedaan, waaronder 30 bij wege van arrest (bruto 48 en 45). In 1994 waren het er 16 en 14 (bruto 17 en 15). Het aantal zaken dat op het eind van het jaar aanhangig was, is in vergelijking met het vorige jaar licht gedaald, zowel bruto (628 eind 1994, 616 eind 1995) als netto (433 eind 1994, 427 eind 1995).

In 1995 werden minder beschikkingen in kort geding gegeven dan in 1994 (19 tegenover 35), maar toch lijkt er sprake te zijn van een stijgende tendens (in 1992 werden 7 beschikkingen gegeven, in 1993 12).

Bij het Hof zijn aanmerkelijk meer hogere voorzieningen ingesteld tegen beslissingen van het Gerecht (48 tegenover 13 in 1994). Dit is vooral te verklaren door het grotere aantal beslissingen waarvoor de termijn in de loop van het jaar is verstreken (131 in 1995, tegenover 94 in 1994), en doordat een groot deel van die beslissingen (20 tegenover 7 in 1994) betrekking had op geschillen waarvoor het Gerecht pas in 1993 en 1994 bevoegd is geworden (zie het verslag van de werkzaamheden in die jaren).

2. Na de gedeeltelijke vervanging van 18 september 1995 en met het oog op het bestendigen van de produktiviteitsverhoging, heeft het Gerecht vijf kamers gevormd (volgens de vroegere regeling waren het er vier) die telkens bestaan uit drie of vijf rechters (beperkte of uitgebreide samenstelling). Het besluit op grond waarvan de kamers met vijf rechters enkel bevoegd waren voor geschillen betreffende bepaalde specifieke materies van het EG-Verdrag (mededinging, concentratiecontrole, steunmaatregelen en handelspolitieke vrijwaringsmaatregelen) en betreffende het EGKS- en het EGA-Verdrag werd gehandhaafd. Gelet op de ontwikkeling van de geschillenstroom sinds de oprichting van het Gerecht en op de nieuwe bevoegdheden van het Gerecht op het vlak van de intellectuele-eigendomsrechten [zie met name verordening (EG) nr. 40/94 van de Raad van 20 december 1993 inzake het Gemeenschapsmerk, en verordening (EG) nr. 2100/94 van de Raad van 27 juli 1994 inzake het communautaire kwekersrecht], kan in de nabije toekomst een aanmerkelijke toename van het aantal nieuwe zaken worden verwacht. Het Gerecht heeft dan ook de aandacht van de Intergouvernementele conferentie gevestigd op de noodzaak van verdergaande hervormingen om het in staat te stellen aan die evolutie het hoofd te bieden (zie blz. 67 en volgende).

3. Wat in het bijzonder de geschillen betreffende de intellectuele-eigendomsrechten betreft, heeft de Commissie op 13 december 1995 de bepalingen vastgesteld die het Harmonisatiebureau voor de interne markt in staat stellen zijn werkzaamheden aan te vatten, met name verordening (EG) nr. 2868/95 tot uitvoering van de verordening inzake het Gemeenschapsmerk. De

noodzakelijke wijzigingen van het Protocol betreffende het Statuut van het Hof en van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht zijn respectievelijk op 6 juni en 1 september 1995 in werking getreden.

Ontwikkeling van de rechtspraak

Wat *mededinging* en *controle op concentraties* betreft, heeft het Gerecht in een aantal zaken nader omschreven onder welke voorwaarden het kan worden geadieerd. In het arrest van 24 januari 1995 (zaak T-114/92, Bemim, Jurispr. 1995, blz. II-147) betreffende een geschil tussen discotheekexploitanten en een auteursrechtenbureau voor muziekwerken, sprak het Gerecht zich uit over het belang dat een ondernemersvereniging heeft om een beroep in te stellen tegen een beschikking waarbij de Commissie haar verzoek op grond van artikel 3, lid 2, sub b, van verordening nr. 17 afwijst. Volgens het Gerecht is er sprake van een dergelijk belang, ook al is de vereniging niet zelf actief op de betrokken markt en wordt zij niet rechtstreeks door het gewraakte gedrag geraakt, wanneer zij aantoonst dat zij er een redelijk belang bij heeft om een klacht in te dienen. In casu was aan die voorwaarde voldaan, daar de verzoekster gerechtigd was de belangen van haar leden te vertegenwoordigen en het gewraakte gedrag die belangen kon schaden. Nadat het Gerecht het beroep ontvankelijk had verklaard, werd de litigieuze beschikking ten dele nietig verklaard op grond dat de afwijzing van een in de klacht aangevoerde grief niet was gemotiveerd. Voor het overige was het Gerecht van oordeel, dat de Commissie, na de zaak te hebben onderzocht, het verzoek wegens onvoldoende communautair belang kon afwijzen, nu tegen de betrokken praktijken reeds was opgekomen bij de rechterlijke instanties van de Lid-Staat op wiens grondgebied zij vooral gevolgen sorteerden (in die zin ook het arrest van dezelfde dag, zaak T-5/93, Tremblay, Jurispr. 1995, blz. II-185, waartegen bij het Hof hogere voorziening is ingesteld).

Met betrekking tot de controle op concentraties deed het Gerecht uitspraak over een ontvankelijkheidsvraag in het ruimere kader van bescherming van de belangen van de werknemers en hun organisaties. In zaak T-96/92 (arrest van 27 april 1995, CCE de la Société générale des grandes sources, Jurispr. 1995, blz. II-1213) kwamen verschillende organen die het personeel van een onderneming vertegenwoordigden en een in die onderneming actieve vakbond op tegen de beschikking waarbij de Commissie had verklaard, dat een voorgenomen concentratie waarbij die onderneming betrokken was, verenigbaar was met de gemeenschappelijke markt wanneer aan bepaalde voorwaarden en verplichtingen werd voldaan. Bij het onderzoek van de ontvankelijkheid van het beroep stelde het Gerecht vast, dat de verzoekers door de beschikking individueel werden geraakt, daar zij naar nationaal recht worden erkend als vertegenwoordigers van

de werknemers van één van de betrokken ondernemingen, en daar zij volgens verordening (EEG) nr. 4064/89 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen er voldoende belang bij hebben om tijdens het onderzoek te worden gehoord. Nu de betrokken concentratie evenwel geen afbreuk deed aan de eigen rechten van de vertegenwoordigers of de werknemers – op wie het gemeenschapsrecht inzake de overgang van ondernemingen van toepassing was – kon enkel schending van de processuele rechten van de vertegenwoordigers van de werknemers hen rechtstreeks raken. Bij het onderzoek ten gronde stelde het Gerecht vast, dat de Commissie geen dergelijke schending kon worden verweten, zodat het beroep werd verworpen (zo ook het beroep van de representatieve organen en een vakbond bij een onderneming waarvan een bedrijfsvestiging krachtens de litigieuze beschikking aan een derde moest worden verkocht: arrest van 27 april 1995, zaak T-12/93, CCE de Vittel, Jurispr. 1995, blz. II-1247).

In twee zaken (arresten van 29 juni 1995, zaak T-30/91, Solvay, Jurispr. 1995, blz. II-1775, en zaak T-36/91, ICI, Jurispr. 1995, blz. II-1847; de zogenoemde „natriumcarbonaatzaken”) heeft het Gerecht de rechten van de verdediging van ondernemingen in de administratieve procedure nader omschreven. In de litigieuze beschikking werd Solvay en ICI een inbreuk op artikel 85 van het Verdrag ten laste gelegd, op grond dat zij de Westeuropese markt voor natriumcarbonaat onder elkaar hadden verdeeld. Tegelijkertijd stelde de Commissie twee andere beschikkingen vast, waarin zij vaststelde, dat de twee ondernemingen in strijd met artikel 86 van het Verdrag misbruik hadden gemaakt van hun machtspositie op hun respectieve territoria. Volgens het Gerecht had de Commissie de rechten van verdediging van verzoeksters op twee punten geschonden. Enerzijds had zij de twee ondernemingen toegang geweigerd tot bepaalde stukken die in het kader van artikel 86 tegen de andere onderneming werden gebruikt. Nadat het Gerecht de in de mededeling van punten van bezwaar aangevoerde feiten en het verweer daartegen had onderzocht, stelde het, dat de niet-overgelegde stukken het verweer van beide verzoeksters konden staven daar zij voor het hun verweten parallelle en passieve gedrag een andere verklaring konden geven dan een onwettige onderling afgestemde feitelijke gedraging. Het Gerecht diende zich niet uit te spreken over die gedragingen zelf, maar moest enkel nagaan, of verzoeksters' mogelijkheid om verweer te voeren was beperkt. Het Gerecht beklemtoonde, dat het in de contradictoire procedure van verordening nr. 17, en op straffe van miskenning van het algemene beginsel van procedurele gelijkheid, niet aan de Commissie staat om alleen te beslissen welke documenten voor het verweer van de ondernemingen dienstig zijn. Dat is met name het geval wanneer parallelle gedragingen moeten worden beoordeeld, die in beginsel neutraal zijn, en waar documenten zowel in het voordeel als in het nadeel van de betrokken ondernemingen kunnen worden uitgelegd. Deze schending van de rechten van de verdediging kan in de gerechtelijke procedure niet worden geregulariseerd.

Anderzijds had de Commissie nagelaten bepaalde stukken die van de andere partij bij de gestelde afspraak uitgingen, over te leggen. Volgens het Gerecht is de over het bestaan van een dergelijke onderling afgestemde feitelijke gedraging te nemen beslissing ondeelbaar ten opzichte van de partijen die daaraan zouden hebben deelgenomen. Opgemerkt zij, dat de tegelijkertijd met de litigieuze beschikking door de Commissie vastgestelde beschikkingen in verband met natriumcarbonaat, met name de beschikkingen waarbij een inbreuk op artikel 86 van het Verdrag door beide ondernemingen werd vastgesteld, wegens het ontbreken van regelmatige authenticatie nietig werden verklaard (arresten van 29 juni 1995, zaken T-31/91 en T-32/91, Solvay, Jurispr. 1995, blz. II-1821 en II-1825, en zaak T-37/91, ICI, Jurispr. 1995, blz. II-1901; tegen deze drie arresten is bij het Hof hogere voorziening ingesteld).

Nog met betrekking tot de rechten van de verdediging was het Gerecht in een aantal arresten in de zogenoemde „betonstaalmattenzaken” (arresten van 6 april 1995, zaak T-148/89, Tréfilunion, Jurispr. 1995, blz. II-1063, en zaak T-151/89, Société des treillis et panneaux soudés, Jurispr. 1995, blz. II-1191) van oordeel, dat bij de mededeling van punten van bezwaar gevoegde stukken die niet van de Commissie afkomstig zijn, als zodanig ter kennis van de adressaat moeten worden gebracht, zodat hij weet hoe de Commissie die stukken heeft uitgelegd. In die arresten omschreef het Gerecht aan welke voorwaarden de motivering van een beschikking waarbij een geldboete wordt opgelegd, moet voldoen. Ofschoon de Commissie niet verplicht is, in de administratieve procedure aan te geven op basis van welke criteria zij van plan is een geldboete op te leggen, is het niettemin wenselijk dat de ondernemingen – teneinde met volledige kennis van zaken hun standpunt te kunnen bepalen – gedetailleerd kennis kunnen nemen van de wijze van berekening van de hun opgelegde geldboete, zonder daarvoor de beschikking in rechte te moeten aanvechten. De Commissie kan evenwel kiezen voor een vorm waardoor zij de zakengeheimen die uit bepaalde van die gegevens kunnen blijken, kan eerbiedigen.

Verder verduidelijkte het Gerecht de verplichtingen van de Commissie wanneer bij haar een klacht in de zin van artikel 3 van verordening nr. 17 is ingediend. In het arrest van 24 januari 1995 (zaak T-74/92, Ladbroke, Jurispr. 1995, blz. II-115) stelde het, dat de Commissie niet kan worden geacht te hebben nagelaten te handelen in de zin van artikel 175 van het Verdrag wanneer zij nog niet in staat was op passende wijze op de klacht te antwoorden [door de klager een mededeling als bedoeld in artikel 6 van verordening (EEG) nr. 99/63 te doen toekomen, of naderhand de klacht definitief af te wijzen]. Tegelijkertijd beklemtoonde het Gerecht, dat wanneer de klacht bij de Commissie zowel is gebaseerd op artikel 85 als op artikel 86 van het Verdrag en de Commissie slechts een onderzoek op grond van dit eerste artikel wil voortzetten, zij na te hebben

geconcludeerd dat een onderzoek op de grondslag van artikel 86 niet gerechtvaardigd of overbodig is, de klager op de hoogte moet brengen van haar besluit met vermelding van de redenen hiervan, opdat de wettigheid ervan kan worden nagegaan. De enkele standpuntbepaling over het deel van de klacht dat op artikel 85 is gebaseerd, kan daartoe niet volstaan.

In het arrest van 27 juni 1995 (zaak T-186/94, Guérin automobiles, Jurispr. 1995, blz. II-1753) bevestigde het Gerecht, dat de klager ook na een eventuele mededeling van de Commissie dat zij aan de klacht geen gevolg zal geven [artikel 6 van verordening (EEG) nr. 99/63] recht heeft op een standpuntbepaling van de Commissie. Indien de klager binnen de daarvoor gestelde termijn opmerkingen heeft ingezonden in antwoord op die mededeling, heeft hij recht op een beschikking van de Commissie, waarin definitief uitspraak wordt gedaan op de klacht en waartegen bij het Gerecht beroep tot nietigverklaring kan worden ingesteld. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

Inzake de vereiste voortvarendheid bij het onderzoek van een klacht heeft het Gerecht ten slotte geoordeeld, dat wanneer de Commissie zelf heeft erkend dat het door de klacht opgeworpen mededingingsprobleem enkel kan worden opgelost door een onderzoek in te stellen naar de verenigbaarheid van nationale bepalingen met de bepalingen van het Verdrag en door een eventueel ingrijpen krachtens artikel 90, zij de klacht eerst kan afwijzen na daarover een beslissing te hebben genomen (arrest van 18 september 1995, zaak T-548/93, Ladbroke Racing, Jurispr. 1995, blz. II-2565; tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld).

Wat de uitlegging van de eigenlijke mededingingsregels betreft, moet eerst worden gewezen op het arrest van 12 januari 1995 (zaak T-102/92, Viho, Jurispr. 1995, blz. II-17). Volgens dat arrest is artikel 85 van het Verdrag niet van toepassing op de verhouding tussen een dochtermaatschappij en de moedermaatschappij die haar voor 100 % controleert en waarmee zij derhalve een economische eenheid vormt, ongeacht of de betrokken overeenkomsten slechts een interne taakverdeling binnen de groep inhouden. Dit geldt zelfs wanneer het gaat om een distributiebeleid dat kan bijdragen tot de instandhouding en afscherming van de verschillende nationale markten doordat de moedermaatschappij haar dochtermaatschappijen verbiedt haar producten te leveren aan klanten in andere Lid-Statens dan die waar de betrokken dochtermaatschappij is gevestigd. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

Daarnaast moet worden gewezen op de zaken Langnese-Iglo en Schöller (arresten van 8 juni 1995, zaak T-7/93, Jurispr. 1995, blz. II-1533, en zaak T-9/93, Jurispr. 1995, blz. II-1611) waarin bij het Gerecht werd opgekomen tegen twee

beschikkingen van de Commissie inzake de exclusieve afnameovereenkomsten tussen de verzoeksters en hun distributeurs van consumptie-ijs in Duitsland. De Commissie had vastgesteld dat die overeenkomsten in strijd waren met artikel 85, lid 1, van het Verdrag, en had daaraan het voordeel van de toepassing van de groepsvrijstelling [verordening (EEG) nr. 1984/83 van de Commissie betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op groepen exclusieve afnameovereenkomsten] onthouden. Verder had zij de verzoeksters verboden gedurende ongeveer vijf jaar soortgelijke overeenkomsten te sluiten. Wat de toepassing van artikel 85, lid 1, van het Verdrag betreft, bevestigde het Gerecht het standpunt van de Commissie, dat, gelet op het geheel van soortgelijke overeenkomsten op de relevante markt alsmede van de andere elementen van de economische en juridische context van de betrokken overeenkomsten, de litigieuze overeenkomsten de mededinging merkbaar ongunstig kunnen beïnvloeden. Dit geldt te meer, nu het enkele feit dat de in de bekendmaking van de Commissie inzake overeenkomsten van geringe betekenis genoemde drempels worden overschreden, niet volstaat om tot het bestaan van een dergelijke beïnvloeding van de mededinging te besluiten. Het Gerecht bevestigde tevens dat de groepsvrijstelling niet van toepassing was, met name op grond dat stilzwijgend verlengbare exclusieve afnameovereenkomsten waarvan de duur vijf jaar kan overschrijden niet onder die vrijstelling vallen. Zij moeten immers worden geacht voor onbepaalde tijd te zijn gesloten. Op het middel dat de Commissie had moeten blijven bij de beoordeling die zij in een administratieve brief aan een van de verzoeksters had gegeven (namelijk dat de betrokken overeenkomsten verenigbaar waren met de mededingingsregels van het Verdrag), antwoordde het Gerecht, dat een dergelijke brief geen afbreuk doet aan de wettigheid van de omstreden beschikkingen. Enerzijds is deze brief immers noch een beschikking houdende negatieve verklaring, noch een beschikking als bedoeld in artikel 85, lid 3, van het Verdrag. Anderzijds was de brief in casu slechts de weerslag van een voorlopig onderzoek door de Commissie, hoofdzakelijk gebaseerd op door een van de verzoeksters verstrekte informatie, en was de feitelijke situatie naderhand aanmerkelijk gewijzigd. Derhalve bevestigde het Gerecht de bestreden beschikking wat artikel 85, lid 1, van het Verdrag en het ontnemen van het voordeel van de groepsvrijstelling betreft. Het vernietigde evenwel het verbod op het sluiten van exclusieve afnameovereenkomsten van beperkte duur, zoals de litigieuze overeenkomsten. Voor een dergelijk verbod is er namelijk geen rechtsgrondslag in artikel 85, lid 1, van het Verdrag, verordening nr. 17 of verordening (EEG) nr. 1984/83. Tegen het arrest in zaak T-7/93 is hogere voorziening ingesteld.

Op het vlak van de *staatssteun* verklaarde het Gerecht in drie arresten van 27 april 1995 (zaak T-435/93, ASPEC, Jurispr. 1995, blz. II-1281; zaak T-442/93, AAC, Jurispr. 1995, blz. II-1329, en zaak T-443/93, Casillo

Grani, Jurispr. 1995, blz. II-1375) de beroepen tegen een beschikking waarbij een krachtens artikel 93, lid 2, EG-Verdrag ingeleide procedure werd beëindigd, ontvankelijk ofschoon de verzoeksters niet bij die procedure betrokken waren. Volgens het Gerecht werden de verzoeksters door de litigieuze beschikking individueel geraakt, gelet op het beperkte aantal ondernemingen dat op de betrokken markt actief was en op het feit dat de investeringen waarvoor steun werd verleend zouden leiden tot een belangrijke toename van de reeds te grote productiecapaciteit. Met betrekking tot de grond van de zaak was het Gerecht van oordeel, dat de litigieuze beschikking slechts collegiaal, en niet krachtens delegatie aan een lid van de Commissie kon worden vastgesteld. Ofschoon het een individuele steunmaatregel in het kader van een door de Commissie goedgekeurde algemene regeling betrof, stelde het onderzoek van de voorwaarden van die regeling immers complexe juridische en feitelijke vragen aan de orde.

In het arrest van 6 juli 1995 (gevoegde zaken T-447/93, T-448/93 en T-449/93, AITEC, Jurispr. 1995, blz. II-1971) verklaarde het Gerecht het beroep van een vereniging van ondernemingen van de betrokken sector tegen een beschikking waarbij een steunmaatregel verenigbaar met de gemeenschappelijke markt was verklaard, ontvankelijk. Zulk een vereniging moet worden geacht door een dergelijke beschikking individueel te worden geraakt, wanneer zij in de administratieve procedure en overeenkomstig haar statuten de belangen heeft verdedigd van een aantal van haar leden die door die beschikking rechtstreeks en individueel worden geraakt en die dus zelf een ontvankelijk beroep hadden kunnen instellen. De beschikking werd nietig verklaard wegens tegenstrijdige motivering en op grond dat de Commissie had miskend, dat krachtens de beschikking waarbij zij de algemene steunregeling had goedgekeurd voor bepaalde individuele gevallen een afzonderlijke goedkeuring noodzakelijk was.

In het arrest van 28 september 1995 (zaak T-95/94, Sytraval, Jurispr. 1995, blz. II-2651) verklaarde het Gerecht een beschikking waarbij de Commissie, zonder de procedure van artikel 93, lid 2, EG-Verdrag in te leiden, een klacht afwees op grond dat de aan de kaak gestelde maatregelen niet als staatssteun in de zin van het Verdrag zijn aan te merken, nietig wegens schending van de motiveringsplicht. Volgens het Gerecht kon de gegeven motivering de conclusie van verweerster niet dragen. De motivering van een dergelijke beschikking moet uitgaan van het beginsel, dat de rechterlijke toetsing die zij mogelijk moet maken, niet een toetsing is van een kennelijke beoordelingsfout (zoals betreffende de conclusies van de Commissie over de verenigbaarheid van steunmaatregelen met de gemeenschappelijke markt), doch een toetsing van de uitlegging en de toepassing van het begrip staatssteun. Na te hebben vastgesteld, dat in de motivering van de litigieuze beschikking niet werd geantwoord op verschillende grieven van de klagers, stelde het Gerecht, dat de Commissie zich niet kan

beroepen op het feit dat de door verzoeksters tot staving van hun klacht aangevoerde elementen nogal zwak zouden zijn, om de ontoereikende motivering te rechtvaardigen. De indieners van een klacht, die niet over enig dwangmiddel beschikken, ontmoeten in het algemeen een tegenwerking van de administratie, tegen wie de grieven waarvan zij bevestiging willen verkrijgen, zijn gericht. Daarentegen beschikt de Commissie over middelen die doeltreffender zijn en beter geschikt om de noodzakelijke inlichtingen in te winnen. Bovendien kan de motiveringsplicht in bepaalde omstandigheden een hoor en wederhoor van de indiener van een klacht eisen, wanneer de Commissie, teneinde haar beoordeling van het karakter van een maatregel die door de indiener van de klacht als een steunmaatregel wordt aangemerkt, het standpunt van deze laatste betreffende de in het kader van het onderzoek verzamelde gegevens dient te kennen. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

In de beschikkingen die aan de orde waren in het arrest van 13 september 1995 (gevoegde zaken T-244/93 en T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf, Jurispr. 1995, blz. II-2265) had de Commissie bij de goedkeuring van de voorgenomen steunmaatregelen bepaald, dat de betrokken Lid-Staat de betaling van de steun moest opschorten totdat de betrokken onderneming andere steun die bij een definitief geworden eerdere beschikking onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt was verklaard, had terugbetaald. Het Gerecht legde de twee beschikkingen aldus uit, dat de Commissie, die meende dat het cumulerende effect van de eerdere en de nieuwe steun de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt aanmerkelijk zou wijzigen, de nieuwe steunmaatregelen onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt achtte, zolang de eerdere steun niet was terugbetaald. Volgens het Gerecht was de Commissie, die bevoegd is om te bepalen dat een steunmaatregel moet worden gewijzigd, ook bevoegd om de bedoelde bepaling op te nemen in de litigieuze beschikking, teneinde uit te sluiten dat de goedgekeurde steun de handelsvoorwaarden zodanig verandert dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad (artikel 92, lid 3, sub c, EG-Verdrag). Het Gerecht beklemtoonde, dat het doel hiervan verschilt van dat van een niet-nakomingsprocedure, die in casu zou bestaan uit het vaststellen van een schending van het Verdrag wegens niet-inachtneming van de eerdere beschikking. Daaruit volgt, dat de Commissie geen procedures heeft gevolgd die niet in het Verdrag zijn voorzien en dat de niet-nakomingsprocedures niet de enige rechtsgang voor de Commissie waren. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

Wat *anti-dumping* betreft, moet worden gewezen op het arrest van 2 mei 1995 (gevoegde zaken T-163/94 en T-165/94, NTN Corporation en Koyo Seiko, Jurispr. 1995, blz. II-1381), waarin het Gerecht een verordening van de Raad nietig verklaarde wegens ernstige dwalingen bij de vaststelling van de feiten. Volgens het Gerecht kan niet worden uitgesloten, dat de Raad zonder die

dwalingen niet zou hebben geconcludeerd dat de bedrijfstak in de Gemeenschap door de invoer met dumping aanzienlijke schade zou lijden. Ofschoon de gemeenschapsinstellingen ter zake over een discretionaire bevoegdheid beschikken, was het Gerecht van oordeel, dat sommige litigieuze vaststellingen een beeld oproepen dat in strijd is met de werkelijke ontwikkeling van de markt, dat andere misleidend of onjuist waren, en dat de Raad ten gevolge van een dwaling ten aanzien van het recht een voor de beoordeling van de schade niet relevant gegeven in aanmerking heeft genomen. Het Gerecht aanvaardde ook het middel betreffende overschrijding van de gewone termijn voor afronding van het onderzoek, waarbij het de daarvoor aangevoerde rechtvaardiging verwierp. Tegen dit arrest is hogere voorziening ingesteld.

Aangaande het *Europees ambtenarenrecht* zij allereerst gewezen op het arrest van 28 maart 1995 (zaak T-12/94, Daffix, JurAmbt. 1995, blz. I-A-71, II-233). Bij het Gerecht was beroep ingesteld tegen een besluit houdende tuchtrechtelijk ontslag van een ambtenaar. Nadat het ambtshalve een middel inzake ontoereikende motivering had opgeworpen, gaf het Gerecht een nadere omschrijving van de voorwaarden waaraan tuchtrechtelijke besluiten moeten voldoen. Volgens het Gerecht moet daarin nauwkeurig worden aangegeven, welke feiten de ambtenaar ten laste worden gelegd en welke overwegingen het tot aanstelling bevoegd gezag tot de gekozen tuchtmaatregel hebben gebracht, eventueel ook de redenen waarom de tuchtmaatregel zwaarder is dan de door de tuchtraad voorgestelde maatregel. Nu het litigieuze besluit niet aan die voorwaarden voldeed, was het Gerecht van oordeel, dat het onmogelijk de wettigheid van het besluit kon toetsen. Gelet op de zwaarte van de tuchtmaatregel en het feit dat hij afweek van het voorstel van de tuchtraad, konden de toelichtingen tijdens de mondelinge behandeling de ontoereikendheid van de motivering niet wegnemen. Tegen dit arrest is hogere voorziening ingesteld.

In het arrest van 11 oktober 1995 (gevoegde zaken T-39/93 en T-553/93, Baltsavias, JurAmbt. 1995, blz. I-A-233, II-695) wees het Gerecht een beroep toe tegen de weigering van het tot aanstelling bevoegd gezag om het persoonsdossier (artikel 26 Ambtenarenstatuut) van een ambtenaar te vervolledigen met de in een parallel dossier opgenomen stukken waarin onder meer zijn gedrag, de wijze waarop hij zijn taken vervulde en andere elementen betreffende zijn werkzaamheden bij verweerster negatief werden beoordeeld. Het Gerecht beklemtoonde het belang van het persoonsdossier voor het recht van verweer van de ambtenaar, en stelde dat het bestaan van een parallel dossier in strijd is met artikel 26. Noch de tegen dit artikel indruisende vernietiging van de litigieuze stukken, noch de aan de verzoeker verleende decharge, belet dat de verzoeker belang heeft bij de nietigverklaring van de aangevochten weigering, daar zij de voor het verleden vastgestelde schending niet kunnen wegnemen. Op vordering

van verzoeker kende het Gerecht hem een vergoeding toe voor de morele schade die hij door het bestaan van een parallel dossier nog kan leiden en die door de nietigverklaring van de aangevochten weigering niet kan worden hersteld.

In het arrest van 13 juli 1995 (zaak T-176/94, K, JurAmbt. 1995, blz. I-A-203, II-621) diende het Gerecht zich uit te spreken over de bescherming van het privé-leven in het kader van het gemeenschappelijk stelsel van ziektekostenverzekering. Teneinde bepaalde kosten vergoed te krijgen tegen het percentage in geval van ernstige ziekte, had de verzoeker een klacht ingediend met een postscriptum waarin hij zijn beklag maakte over het feit, dat hij om zijn rechten geldend te maken een gedetailleerde uiteenzetting moest geven van zijn gezondheidstoestand in een document dat volgens hem binnen de instelling op grote schaal werd verspreid. Desondanks werd de klacht zonder beperking of voorbehoud verspreid binnen verschillende diensten van de instelling. Daarop diende hij een verzoek in waarin hij, naast betaling van een symbolische ECU, vroeg dat de Commissie openlijk zou erkennen, dat zij een fout had gemaakt door zijn gezondheidsproblemen openbaar te maken. Tot staving van het beroep tegen de afwijzing van zijn verzoek voerde verzoeker met name artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) aan, betreffende het recht van eenieder op respect voor zijn privé-leven. Het Gerecht erkende, dat dit een van de door de communautaire rechtsorde beschermde grondrechten is, dat onder meer inhoudt, dat eenieder het recht heeft zijn gezondheidstoestand geheim te houden. Zonder zich uit te spreken over de vraag, of de mededeling van de betrokken gegevens aan bepaalde diensten van de Commissie een inmenging in het privé-leven van de verzoeker opleverde, stelde het Gerecht vast, dat die hoe dan ook gerechtvaardigd was, daar was voldaan aan de voorwaarden van artikel 8, lid 2, EVRM. In de eerste plaats vormen de bepalingen betreffende het gemeenschappelijk stelsel van ziektekostenverzekering en betreffende de behandeling van klachten een voldoende rechtsgrondslag voor de gestelde inmenging. In de tweede plaats is zij gericht op het „economisch welzijn”, doordat zij noodzakelijk is om de gegrondheid van de verzoeken te controleren, hetgeen onontbeerlijk is voor het voortbestaan van het betrokken stelsel van ziektekostenverzekering, en op de „bescherming van de gezondheid”. In de derde plaats was de gestelde inmenging niet onevenredig aan het nagestreefde doel, aangezien de klacht enkel is meegedeeld aan degenen die met de behandeling ervan waren belast, en op deze personen volgens artikel 214 EG-Verdrag een geheimhoudingsplicht rust. Voorts was het Gerecht van oordeel, dat nu verzoeker niet had gevraagd om zijn klacht anoniem te behandelen, hij er niet over kan klagen, dat de administratie dat niet heeft gedaan.

Bij beschikking van 12 december 1995 (zaak T-203/95 R, Connolly, Jurispr. 1995, blz. II-2919) sprak de president van het Gerecht zich uit over een samen

met een vordering tot schadevergoeding ingediend verzoek in kort geding om de Commissie te verbieden, gegevens over de tegen de verzoeker ingeleide tuchtprocedure alsmede over diens loopbaan, persoonlijkheid, opvattingen of gezondheid openbaar te maken. In het kader van de tuchtprocedure werd verzoeker verweten, zonder voorafgaande machtiging een boek over het monetair beleid van de Unie te hebben gepubliceerd. Met betrekking tot de ontvankelijkheid van het verzoek stelde de president van het Gerecht vast, dat het eventuele ontbreken van een voorafgaand verzoek om schadevergoeding (artikel 90 Ambtenarenstatuut) de verzoeker niet de mogelijkheid ontnemt om een door dringende noodzaak gerechtvaardigde maatregel te verkrijgen. Hij was voorts van oordeel, dat het gelasten van de verlangde maatregel, waarmee slechts werd gevorderd dat verweerder bepaalde rechtsregels in acht neemt, binnen de bevoegdheid van de rechter in kort geding viel. Deze rechter kan trouwens ook gewoon om inachtneming van de bestaande regels verzoeken, wanneer daarmee tijdelijk een adequate bescherming van de rechten van de verzoeker kan worden verzekerd. Aangaande de grond van de zaak was hij van oordeel, dat de mededeling aan de pers van de besluiten om een tuchtprocedure tegen de verzoeker in te leiden en hem te schorsen, de verzoeker geen schade toebreacht, daar zij betrekking had op een openlijk en bekend meningsverschil tussen hem en de Commissie. Het feit dat men de mogelijkheid van een tuchtrechtelijk ontslag liet uitschijnen, herinnert slechts aan één van de in de toepasselijke bepalingen voorziene maatregelen. Ten slotte kunnen deze verklaringen evenmin de regelmatigheid van de tuchtprocedure aantasten, noch op het niveau van de tuchtraad, die het standpunt van de administratie kent, noch op het niveau van de administratie zelf, die bevoegd is om na een contradictoire procedure in voorkomend geval een tuchtmaatregel te treffen. Het ontbreken van enige maatregel om te verhinderen dat in de pers verklaringen worden gepubliceerd die de achtbaarheid en de beroepsreputatie van verzoeker kunnen schaden (betreffende zijn persoonlijkheid, beroepskwalificaties en gezondheid) en die met name aan ambtenaren van de Commissie zijn toegeschreven, werd evenwel onverenigbaar geacht met de zorgplicht en het beginsel van goed bestuur. Aangezien nieuwe verklaringen van die aard aan verzoeker ernstige en onherstelbare schade zouden kunnen toebrengen, was er volgens de president sprake van spoedeisendheid. Derhalve verzocht hij de Commissie de nodige maatregelen te nemen opdat door haar personeel geen enkele dergelijke mededeling meer zou worden gedaan.

Van de arresten die werden gewezen op *beroepen van particulieren tegen handelingen van algemene strekking* moet eerst dat van 14 september 1995 (gevoegde zaken T-480/93 en T-483/93, Antillean Rice Mills e.a., Jurispr. 1995, blz. II-2305) worden vermeld. De verzoeksters, van wie er twee actief zijn in de uitvoer van bewerkte rijst uit de Nederlandse Antillen naar de Gemeenschap, kwamen op tegen de beschikking van de Commissie tot vaststelling van

vrijwaringsmaatregelen voor rijst van oorsprong uit dat gebied. Volgens het Gerecht werden die twee verzoeksters door de litigieuze beschikking, die van toepassing is op alle betrokken marktdeelnemers en dus een normatieve strekking heeft, individueel geraakt in de zin van artikel 173, vierde alinea, EG-Verdrag. De bepalingen die de rechtsgrondslag vormen voor de litigieuze beschikking moeten immers aldus worden uitgelegd, dat zij de Commissie verplichten rekening te houden met de gevolgen die de door haar voorgenomen handeling voor de situatie van bepaalde particulieren kan hebben (zie artikel 109, lid 2, van besluit 91/482/EEG van de Raad van 25 juli 1991 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Economische Gemeenschap). De twee verzoeksters behoorden tot die kring, daar zij op het ogenblik van de vaststelling van de litigieuze beschikking scheepsladingen rijst hadden die op weg waren naar de Gemeenschap, een feit waarvan de Commissie kennis had. Wat de grond van de zaak betreft, was het Gerecht van oordeel, dat de maatregelen in de litigieuze beschikking indruisten tegen artikel 109, lid 2, aangezien zij verder gingen dan strikt noodzakelijk was om de moeilijkheden te verhelpen die de invoer van de Antilliaanse rijst voor de afzet van de communautaire rijst opleverde. De samen met de beroepen tot nietigverklaring ingestelde vorderingen tot schadevergoeding werden verworpen op grond dat de verzoeksters niet hadden aangetoond, dat de fout van de Commissie een voldoende gekwalificeerde schending van een hogere rechtsregel opleverde. Het Gerecht was van oordeel, dat dit voor de aansprakelijkheid van de Gemeenschap noodzakelijk was, daar de in artikel 109 bedoelde vrijwaringsmaatregelen normatieve handelingen zijn die economische beleidskeuzen impliceren. Dat deze maatregelen voor de vordering tot schadevergoeding als normatieve handelingen worden aangemerkt, wordt niet op losse schroeven gezet door het feit dat de verzoeksters in het kader van de beroepen tot nietigverklaring worden geacht door de betrokken handeling individueel te worden geraakt en die handeling voor hen een beschikking vormt.

Voorts deed het Gerecht bij beschikking van 9 augustus 1995 (zaak T-585/93, Greenpeace, Jurispr. 1995, blz. II-2205) uitspraak over de ontvankelijkheid van een beroep van een aantal particulieren en verenigingen tot nietigverklaring van een besluit van de Commissie om in het kader van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) aanvullende financiering te verlenen voor twee elektrische centrales in Gran Canaria en Tenerife. Om hun procesbevoegdheid aan te tonen, stelden de particulieren dat de vroegere rechtspraak dat een derde-verzoeker, om als rechtstreeks geraakt te worden beschouwd, moet aantonen dat de bestreden handeling hem op soortgelijke wijze als de adressaat van de handeling raakt, niet op hen mocht worden toegepast. Die rechtspraak betreft namelijk bijna uitsluitend zaken waarin het om economische belangen ging, terwijl hun door de bestreden beschikking geraakte belangen verband hielden met de bescherming van het milieu en de gezondheid. Voor zover zij schade of verlies

hadden geleden of dreigden te lijden door een aantasting van het milieu ten gevolge van een onwettige gedraging van de gemeenschapsinstellingen, zouden zij procesbevoegdheid hebben. Het Gerecht verwierp dit betoog. Het wezenlijke criterium waarvan in die rechtspraak wordt uitgegaan – te weten, kort gezegd, dat zich voldoende omstandigheden moeten voordoen op grond waarvan de derde-verzoeker kan stellen dat hij door de bestreden beslissing wordt geraakt op een wijze die hem ten opzichte van ieder ander karakteriseert – blijft van toepassing, wat ook de aard is van de belangen – economische of andere – waarin de verzoekers worden getroffen. In casu werden de verzoekers door het bestreden besluit niet anders geraakt dan iedere andere particulier (inwoner, visser, landbouwer of toerist) die zich feitelijk of potentieel in een gelijke situatie bevindt. Nu er met betrekking tot het EFRO geen specifieke procedures bestaan waardoor particulieren bij de vaststelling of de uitvoering van beslissingen betrokken kunnen worden, kan de enkele indiening van een klacht door sommige verzoekers en een daaropvolgende briefwisseling niet volstaan om door de bestreden beslissing individueel te worden geraakt. Wat de verenigingen betreft, stelde het Gerecht vast, dat de wijze waarop hun leden worden geraakt, niet verschilt van die waarop de individuele verzoekers zeggen te zijn geraakt, zodat zij daaraan, evenmin als aan de stappen die een van de verenigingen bij de Commissie heeft ondernomen, geen procesbevoegdheid kunnen ontleenen. Tegen deze beschikking is hogere voorziening ingesteld.

Op het vlak van de *niet-contractuele aansprakelijkheid* (zie ook het arrest Antillean Rice Mills, reeds aangehaald) betreft het arrest van 6 juli 1995 (zaak T-572/93, Odigitria, Jurispr. 1995, blz. II-2025) de handelingen van de instellingen op het gebied van de relaties met derde landen inzake visserij. De zaak is het gevolg van een geschil tussen twee derde landen over de precieze afbakening van hun zeegebied. Beide partijen hadden een visserijovereenkomst met de Gemeenschap. Een vissersvaartuig van de verzoeker, een reder uit de Gemeenschap, viste in het betwiste gebied met een visvergunning van een van die landen. De autoriteiten van het andere land hielden het vaartuig aan, namen het in beslag en verklaarden de lading verbeurd. De kapitein werd ter zake van het vissen zonder de vereiste vergunning in wateren die onder de soevereiniteit van die staat vallen voor de rechter gedaagd en tot een boete veroordeeld. Het schip werd eerst weken na de inbeslagneming vrijgegeven. In het beroep tot schadevergoeding verweet de verzoeker de Raad en de Commissie, dat zij de beide visserijovereenkomsten hadden gesloten zonder rekening te houden met het geschil tussen die twee derde landen. Teneinde het beginsel van zorgvuldig en goed bestuur niet te miskennen, hadden de Raad en de Commissie het omstreden gebied ten minste van de visserijovereenkomsten moeten uitsluiten, totdat definitief uitspraak zou zijn gedaan door het Internationaal Gerechtshof, waar het geschil aanhangig was. Het Gerecht verwierp dit betoog. De instellingen hadden

niet kunnen vragen om het omstreden gebied uit de overeenkomsten – die in het belang van de Gemeenschap waren – uit te sluiten, zonder het sluiten van die overeenkomsten zelf in gevaar te brengen. Een dergelijk verzoek zou immers zeker worden opgevat als een inmenging in het geschil tussen de twee derde landen. Het Gerecht verwierp ook verzoekers grief van schending van het rechtszekerheidsbeginsel. De onzekerheid voor de subjecten die in de betwiste wateren vissen, is namelijk niet te wijten aan de met die derde staten gesloten overeenkomsten, maar aan een territoriaal geschil waarvoor de Gemeenschap niet verantwoordelijk is. In die omstandigheden kan de Raad en de Commissie niet worden verweten, dat zij niet van de voordelen hebben afgezien die de betrokken visserijovereenkomsten de Gemeenschap konden brengen, te meer omdat de vissers uit de Gemeenschap in staat waren de kwalijke gevolgen van de ontstane onzekere situatie te voorkomen. Tegen dit arrest is bij het Hof hogere voorziening ingesteld.

Ten slotte moet het arrest van 19 oktober 1995 (zaak T-194/94, Carvel en Guardian Newspapers, Jurispr. 1995, blz. II-2765) worden vermeld, waarin het Gerecht zich uitsprak over de uitlegging van besluit 93/731/EG betreffende toegang van het publiek tot documenten van de Raad. Op een vraag van de eerste verzoeker, in zijn hoedanigheid van redacteur van de tweede verzoeker, om toegang tot bepaalde documenten betreffende de werkzaamheden van de Raad, had deze geantwoord, dat die stukken betrekking hadden op de beraadslagingen van de Raad, waarvan de geheimhouding moest worden beschermd, en dat zij derhalve niet mochten worden verspreid. Het Gerecht stelde vast, dat wanneer de Raad voornemens is om de toegang tot bepaalde documenten te weigeren teneinde de geheimhouding van zijn beraadslagingen te beschermen, hij krachtens artikel 4, lid 2, van besluit 93/731/EG zijn eigen eventueel belang om die geheimhouding te beschermen moet afwegen tegen het belang van de burger om de gevraagde toegang te krijgen. In casu was dit niet gebeurd, daar de Raad zijn weigering enkel op het geheim van zijn beraadslagingen had gebaseerd. Het Gerecht verklaarde de weigering dan ook nietig.

B – Bijdrage van het Gerecht van eerste aanleg voor de
Intergouvernementele conferentie 1996
(Luxemburg, 17 mei 1995)

I – Ontwikkeling van de communautaire rechtspleging

Sinds zijn oprichting in 1989 zijn de rol en de bevoegdheden van het Gerecht geleidelijk uitgebreid. Zo kreeg het enerzijds de algemene bevoegdheid om in eerste aanleg kennis te nemen van alle rechtstreekse beroepen van natuurlijke en rechtspersonen (zie de besluiten van de Raad nrs. 350/93¹ en 149/94²), en anderzijds een aantal geheel nieuwe bevoegdheden [zie verordening (EEG) nr. 4064/89 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen³, verordening (EEG) nr. 40/94 inzake het Gemeenschapsmerk⁴ en verordening (EEG) nr. 2100/94 inzake het communautaire kwekersrecht⁵]. Mogelijk heeft het Verdrag betreffende de Europese Unie deze ontwikkeling versneld: artikel 168 A – nieuw, bepaalt immers, dat het Gerecht bevoegd kan worden verklaard voor alle beroepen, zowel van natuurlijke of rechtspersonen als van de instellingen en de Lid-Staten, uitgezonderd de verzoeken om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 177. Ten slotte is het Gerecht bij de voormelde besluiten van de Raad reeds bevoegd verklaard voor beroepen van natuurlijke en rechtspersonen betreffende de Europese Centrale Bank alsmede voor geschillen betreffende het personeel daarvan.

De huidige bevoegdheden van het Gerecht zijn derhalve veel ruimer dan die welke het bij zijn oprichting als communautair rechterlijk orgaan kreeg toegekend. Dit neemt niet weg, dat een verdere uitbreiding van die bevoegdheden op grond van artikel 168 A – nieuw, voorstelbaar en zelfs waarschijnlijk is, waarbij met name valt te denken aan de gebieden waarop, afhankelijk van de hoedanigheid van de verzoeker, een en dezelfde handeling tegelijk voor het Hof en het Gerecht kan worden aangevochten. Vooral bij steunmaatregelen van de staten en

¹ PB 1993, L 144, blz. 21.

² PB 1994, L 66, blz. 29.

³ PB 1989, L 395, blz. 1.

⁴ PB 1994, L 11, blz. 1.

⁵ PB 1994, L 227, blz. 1.

anti-dumpingmaatregelen veroorzaakt dit coördinatieproblemen tussen de twee rechtscolleges, die zouden kunnen worden opgelost door het Gerecht bevoegd te verklaren voor alle beroepen van dit type, ongeacht de hoedanigheid van de verzoeker.

De uitbreiding van de bevoegdheden van het Gerecht, in combinatie met een voortgaande groei van de stroom traditionele geschillen, heeft tot een forse stijging van de jaarlijks bij het Gerecht aangebrachte zaken geleid. Het aantal is sinds 1990 meer dan verviervoudigd. In dezelfde periode valt tevens een sterke toename van het aantal door het Gerecht afgedane zaken alsook van het aantal aanhangige zaken te constateren.

Deze stijgende trend bij het aantal door het Gerecht te behandelen zaken zal in de toekomst nog verder doorzetten. Dit betekent, dat een steeds groter aandeel van alle geschillen op het gebied van het gemeenschapsrecht onder de bevoegdheid van het Gerecht zal vallen en dat het meer zaken te berechten zal krijgen dan het Hof. Dit laatste is overigens reeds thans het geval.

Hierbij moet nog worden bedacht, dat alleen al het aantal geschillen betreffende het gemeenschapsmerk, waarvan de effecten spoedig merkbaar zullen worden, met een honderdtal beroepen vanaf het tweede halfjaar van 1996, sterk zal toenemen tot ruim 400 zaken per jaar vanaf 1997. Andere, min of meer verwante geschillencomplexen – kwekersrecht, tekeningen en modellen – zullen in de nabije toekomst hier nog bij komen.

Los van de nieuwe bevoegdheden van het Gerecht, valt dus een aanzienlijke groei te constateren van het aantal geschillen waarvoor het reeds bevoegd is, in het bijzonder bij de zaken die een grondig onderzoek van complexe feiten vereisen, zoals op het gebied van het mededingingsrecht, de steunmaatregelen van de staten en de anti-dumping. Deze groei is, althans ten dele, zonder twijfel een gevolg van de invoering van rechtspraak in twee instanties in de communautaire rechtsorde en van de hierdoor opgetreden verbetering van de voorwaarden waaronder de zaken worden behandeld.

II – Maatregelen ter waarborging van een behoorlijke rechtspleging

Om aan deze situatie het hoofd te kunnen bieden, zijn maatregelen noodzakelijk die een goed functioneren van de communautaire rechtspleging in een sterk in beweging zijnde context veiligstellen; zo niet, kan het Gerecht binnenkort niet meer optimaal voldoen aan het beginsel van behoorlijke rechtspleging evenmin als aan zijn opdracht, de rechtsbescherming van de justitiabelen te verbeteren en de

werklust van het Hof van Justitie te verlichten. Indien geen maatregelen worden genomen, zal door het toenemende aantal geschillen de procesduur zodanig oplopen, dat de bescherming van de justitiabelen in het gedrang komt.

Het Gerecht heeft reeds een aantal maatregelen genomen ter aanpassing van zijn interne werkwijze, die met name moeten leiden tot een rationalisatie van het aantal, de structuur, de organisatie en de werkmethoden van de gevormde kamers, en tot een verkorting van de duur van de mondelinge behandeling en van de lengte van de arresten. Daarnaast is het Reglement voor de procesvoering met goedkeuring van de Raad in dier voege gewijzigd, dat meer zaken door kamers van drie rechters kunnen worden berecht. Andere maatregelen ter vereenvoudiging van de procedure bij het Gerecht, met name gericht op verlichting, vereenvoudiging en verheldering van de instructie van de dossiers, zullen binnenkort aan de Raad worden voorgelegd.

Het Gerecht is zich er tevens van bewust, dat de doeltreffendheid van de bescherming van de justitiabelen niet enkel afhangt van de procedure voor de rechter. Het volgt dan ook met bijzondere aandacht bepaalde gedachten over de verbetering van het besluitvormingsproces in de Gemeenschap, die zouden kunnen leiden tot voorkoming van het ontstaan van geschillen en aldus tot vermindering van de geschillenstroom.

Niettemin moet worden vastgesteld, dat gezien de eisen die het functioneren van het Gerecht meebrengt, het met alleen dergelijke aanpassingen van beperkte strekking niet mogelijk zal zijn het hoofd te bieden aan het toenemende aantal geschillen, en dat de rol van het Gerecht als gewone rechter van eerste aanleg noodzakelijkerwijs consequenties zal hebben, niet alleen voor de wijze van zijn functioneren, maar ook voor zijn structuur en samenstelling.

In de discussie die de afgelopen jaren hierover is gevoerd, zijn een aantal gedachten naar voren gekomen waarover het Gerecht zijn visie aan de Intergouvernementele conferentie wil voorleggen.

In de eerste plaats is het Gerecht van mening, dat sommige van deze gedachten geen oplossing bieden voor de aan de orde zijnde problemen en derhalve niet moeten worden gevolgd. Het betreft hierbij met name de oprichting van nieuwe regionale dan wel voor bepaalde rechtsgebieden gespecialiseerde rechterlijke organen.

Met betrekking tot de voorgestelde oprichting van „regionale hoven” heeft het Gerecht reeds eerder als zijn visie uiteengezet, dat dit bij de huidige stand van ontwikkeling van de Gemeenschap onverantwoord en zonder belang is en zeer

hoge kosten zou meebrengen.⁶ Deze visie is nog steeds actueel: het creëren van verschillende naast elkaar staande rechterlijke organen blijft een bedreiging voor de eenheid en de samenhang van de communautaire rechtspraak en leidt zonder twijfel tot een aanzienlijke stijging van de kosten van de rechtspleging.

Bij het voorstel om *gespecialiseerde rechterlijke organen* in te stellen wil het Gerecht aantekenen, dat bij de huidige stand van ontwikkeling van het communautaire stelsel van rechtsbescherming een dergelijke oplossing, die hoge administratieve en budgettaire kosten zou meebrengen en op gespannen voet staat met de idee van een algemene communautaire rechtspleging, niet wenselijk lijkt. Niet alleen de eenheid van de communautaire rechtspleging, maar ook die van de rechtspraak zou erdoor kunnen worden ondermijnd. Hieraan zij toegevoegd, dat dit bezwaar tegen gespecialiseerde rechterlijke organen geen beletsel is voor de eventuele vorming van gespecialiseerde kamers bij het Gerecht.

Daarentegen wenst het Gerecht de aandacht van de Intergouvernementele conferentie te vestigen op een aantal maatregelen die mogelijkheden lijken te bieden om de met de groeiende stroom communautaire geschillen samenhangende problematiek op te lossen en die alternatief dan wel cumulatief zouden kunnen worden uitgevoerd.

In de eerste plaats dienen de maatregelen te worden genoemd die zich meer in het bijzonder zouden lenen voor toepassing op bepaalde gebieden waarop veel geschillen ontstaan, maar de rechtsvragen in het algemeen niet bijzonder complex of belangwekkend zijn. Het betreft de benoeming van toegevoegde rapporteurs, de introductie van de *alleenzittende rechter* en de specialisatie van de kamers.

De benoeming van *toegevoegde rapporteurs*, waarvoor een simpele wijziging van het Statuut van het Hof zou volstaan, zou als voordeel hebben, dat de verantwoordelijkheid voor de beslissing van de zaak bij de rechters blijft, maar toch het redactionele en onderzoekswerk, onder verantwoordelijkheid van de rechter, kan worden overgelaten aan een deskundige van hoog niveau, met een duidelijke positie, die zou worden benoemd wegens zijn bijzondere kwalificaties en zijn specialisatie op een bepaald gebied. De inschakeling van de deskundige zou in de procedure zichtbaar zijn, wat een evidente waarborg voor de partijen zou zijn, en hij zou kunnen deelnemen aan de beraadslagingen, wat een groot

⁶ Zie het document getiteld „Enkele gedachten over de ontwikkeling van de communautaire rechtspraak” van december 1990, dat was bestemd voor de Intergouvernementele conferentie die leidde tot de totstandkoming van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

voordeel zou bieden ten opzichte van de hulp die de klassieke medewerkers van een rechter, zoals de referendarissen, kunnen verlenen.

De introductie van de mogelijkheid om in bepaalde gevallen een beroep te doen op een alleenzittende rechter zou belangrijke winstpunten opleveren op het vlak van de produktiviteit en ook voor de efficiënte van de afwikkeling van de procedures. Hiervoor kan worden verwezen naar de ervaringen die in vele Lid-Staten in dit opzicht bij de rechtspleging zijn opgedaan. Uiteraard zou, indien alleenrechtspraak voor bepaalde gevallen werd ingevoerd, de alleenzittende rechter de bevoegdheid moeten worden verleend om een zaak naar een kamer te verwijzen, ingeval deze zijns inziens bijzonder belangwekkend is. Of ook zou alleenrechtspraak kunnen worden voorzien voor alleen die gevallen waarin een kamer, na een eerste onderzoek van de zaak, meent dat deze geen bijzondere moeilijkheid vertoont. Alleenrechtspraak zou overigens bijzonder doeltreffend kunnen zijn in combinatie met de inschakeling van toegevoegde rapporteurs op bepaalde technische gebieden, en met name daar waar de contentieuze fase wordt voorafgegaan door een dwingend voorgeschreven precontentieuze fase waarin de bescherming van de particulieren naar behoren is gewaarborgd. Deze oplossing zou kunnen worden gerealiseerd met een simpele wijziging van het besluit van 24 oktober 1988, waarbij het Gerecht is ingesteld.

In dit verband kan eveneens worden gewezen op de te verwachten produktiviteitswinst bij de vorming van *gespecialiseerde kamers* voor repetitieve geschillen. Gespecialiseerde kamers kunnen de voordelen opleveren van een specialisatie in de behandeling van bepaalde reeksen beroepen, indien in de toekomst behoefte hieraan zou ontstaan, zonder de bezwaren mee te brengen die voor de communautaire rechtspleging noodzakelijkerwijs zouden voortvloeien uit de oprichting van onafhankelijke gespecialiseerde rechterlijke organen en de benoeming van gespecialiseerde rechters bij de algemene communautaire rechtspleging. De specialisatie van de kamers is een kwestie van de interne organisatie van het Gerecht en zou op basis van de bestaande regels kunnen worden gerealiseerd.

Het Gerecht is evenwel van mening, dat deze maatregelen niet volstaan om het groeiende aantal beroepen te kunnen opvangen. Zonder thans reeds concrete voorstellen te dien aanzien te formuleren, wil het Gerecht de aandacht van de Intergouvernementele conferentie erop vestigen, dat onvermijdelijk een *uitbreiding van het aantal rechters* zal moeten worden overwogen. Het Gerecht oefent zijn functies bijna uitsluitend in kamers van drie of vijf rechters uit, zodat een uitbreiding van het totale aantal rechters functioneel gezien geen probleem zou opleveren. Met meer rechters zouden meer kamers kunnen worden gevormd en dus meer zaken berecht. Het is de meest doeltreffende maatregel om de groeiende

stroom geschillen te kunnen verwerken. Ook de uitbreiding van het aantal rechters kan worden gerealiseerd door een eenvoudige wijziging van het besluit van 24 oktober 1988.

Aangezien deze oplossingen zonder wijziging van de Verdragen kunnen worden verwezenlijkt, worden deze hier slechts aangestipt. Het Gerecht zal niet nalaten te gelegener tijd uitgewerkte voorstellen te presenteren langs de daartoe voorziene wegen en procedures.

III — De ambtstermijn van de rechters

Over de wijze van benoeming van de rechters zijn in het verleden verschillende voorstellen gedaan in de richting van een aanpassing van de geldende bepalingen ter zake.

Het Gerecht acht het niet zijn taak concrete voorstellen te dien aanzien te formuleren, doch wil niettemin bepaalde aspecten van deze problematiek onder de aandacht van de Intergouvernementele conferentie brengen, waarmee niet steeds rekening wordt gehouden.

De continuïteit in de samenstelling van het Gerecht is voor een goede rechtspleging van eminent belang. Behalve dat de vervanging van een rechter de organisatie van de procedures verstoort, betekent het het verlies van een aanzienlijke investering, gezien de inspanning alsook de tijd die de aanpassing aan de eigenaardigheden van de communautaire rechtspleging van elke nieuwe rechter vergt. Het is dan ook noodzakelijk, dat de betrokken bepalingen voorzien in een voldoende lange ambtstermijn van de rechter.

Volgens de huidige bepalingen bedraagt de normale termijn zes jaar en vindt om de drie jaar op vaste tijdstippen een gedeeltelijke vervanging van de rechters plaats, met een vervanging voor de verdere duur van het mandaat ingeval een rechter zijn ambtsuitoefening vóór het verstrijken ervan beëindigt (artikel 7 van 's Hofs EG-Statuut). De maximumtermijn waarvoor een rechter kan worden benoemd, is derhalve zes jaar, uiteraard afgezien van herbenoeming. Als gevolg van het systeem van vervanging op vaste tijdstippen is voor een deel van de leden van het Gerecht de eerste ambtstermijn echter aanzienlijk korter, in wezen veel te kort in verhouding tot wat voor de continuïteit van het rechterlijk bedrijf noodzakelijk is en in verhouding tot de inspanningen die de aanpassing van de kant van de nieuwe rechter vraagt.

Naar de mening van het Gerecht zou het aanbeveling verdienen deze bepalingen zo te wijzigen, dat elke rechter voor een voldoende lange termijn wordt benoemd, ongeacht het tijdstip waarop de benoeming plaatsheeft.

Het huidige systeem van verlengbare ambtstermijnen lijkt het meest in overeenstemming met de eisen die de werking van het Gerecht meebrengt. Die verlenging garandeert de continuïteit die in de ambtsuitoefening van de rechters is vereist, gelet op de aard van de geschillen waarvan het Gerecht kennis neemt.⁷

Ten slotte zou het Gerecht de aandacht van de Intergouvernementele conferentie erop willen vestigen, dat een eventuele interventie van het Parlement in de benoemingsprocedure van de rechters beperkt zou moeten blijven tot de benoeming voor de eerste ambtstermijn, om de voor de hand liggende reden dat de interventie van het Parlement geen controle kan inhouden op de wijze waarop de rechterlijke functie is uitgeoefend. De interventie van het Parlement zou uitsluitend tot doel moeten hebben, na te gaan of de „kandidaat-rechters” de door het Verdrag vereiste kwalificaties voor de functie bezitten.⁸

IV – Behoorlijke vermelding van het Gerecht in het Verdrag

In het Verdrag wordt het Gerecht enkel genoemd in artikel 168 A, dat begint als volgt: „Aan het Hof van Justitie wordt een gerecht toegevoegd ...”. Deze formulering is afkomstig uit de Europese Akte waarbij de Raad de bevoegdheid was verleend om een nieuw rechterlijk orgaan in het leven te roepen. Men kan zich echter afvragen, of deze formulering vandaag de dag nog bevredigend is.

⁷ In het rapport van de institutionele commissie van het Europees Parlement over „de rol van het Hof van Justitie in de ontwikkeling van het constitutionele bestel van de Europese Gemeenschap”, opgesteld door de heer Rothley en ingediend op 13 juli 1993, wordt in dit verband benadrukt, dat de wijze van benoeming van de leden van het Gerecht voorshands geen wijziging behoeft (document EP 155.441/def).

⁸ In dezelfde richting gaat het ontwerp-rapport van de institutionele commissie van het Europees Parlement over „de samenstelling en benoeming van de justitiële organen en van de Rekenkamer”, opgesteld door B. Donnelly en ingediend op 19 januari 1995 (document EP 211.536). Daarin wordt opgemerkt, dat de nieuwe procedure dient te berusten op vastomlijnde criteria om te vermijden dat politieke overwegingen een rol zouden kunnen spelen en om zeker te zijn dat de aandacht zich uitsluitend richt op het toetsen van de kwalificaties waarover ambtsdragers volgens de artikelen 167 en 168 A van het Verdrag dienen te beschikken, namelijk dat zij kunnen aantonen dat zij onafhankelijk zijn en hoge rechterlijke ambten hebben bekleed of anderszins kunnen bewijzen op juridisch gebied over bijzondere bekwaamheden te beschikken.

Het lijkt immers strijdig met de vereisten van duidelijkheid en transparantie van de bepalingen van het Verdrag, dat in artikel 4, waarin alle instellingen en organen van de Gemeenschap worden opgesomd, het Gerecht niet wordt genoemd. Dit verzuim van vermelding van het Gerecht, dat nochtans een vaste plaats heeft gekregen in het stelsel van rechtspleging van de Gemeenschap, vormt een lacune die des te minder gerechtvaardigd is, omdat in tegenstelling tot de in het tweede lid van hetzelfde artikel genoemde organen het Gerecht beslissingsbevoegdheid uitoefent.

Het Gerecht wil de Intergouvernementele conferentie er dan ook op wijzen, dat het opportuun zou kunnen zijn deze lacune in de huidige redactie van het Verdrag aan te vullen door een passende verwijzing naar het Gerecht van eerste aanleg in artikel 4 op te nemen, en aldus duidelijk te doen uitkomen dat de communautaire rechtspleging berust op rechtspraak in twee instanties. Zo zou bij voorbeeld een bepaling kunnen worden opgenomen in dier voege, dat binnen de instelling Hof van Justitie een gerecht van eerste aanleg binnen de grenzen van de door het Verdrag verleende bevoegdheden bijdraagt aan de verwezenlijking van de daaraan opgedragen taken. Een dergelijke wijziging van artikel 4 zou niets veranderen aan de huidige institutionele structuur zoals die in het Verdrag is vastgelegd.

In dit verband zou zeker ook aan een naamswijziging van het Gerecht kunnen worden gedacht, zoals door sommigen reeds is voorgesteld. Het Gerecht is zich ervan bewust, dat de aanduiding „Gerecht van eerste aanleg” niet werkelijk overeenkomt met de functie die het binnen het communautaire stelsel van rechtspleging uitoefent. Het doet immers in laatste instantie uitspraak over feitelijke vraagstukken en treedt tevens op als appelrechter voor beroepen tegen beslissingen van quasi-rechterlijke instanties. Het Gerecht wenst in dit stadium echter geen voorstel te doen voor een wijziging van de naam waaronder het thans in juridische kringen bekendheid geniet.

C – Samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg

Eerste rij, van links naar rechts:

Rechter B. Vesterdorf, rechter R. Schintgen, rechter D. P. M. Barrington, president A. Saggio, rechter H. Kirschner, rechter C. P. Briët, rechter R. García-Valdecasas y Fernández.

Tweede rij, van links naar rechts:

Rechter R. Moura Ramos, rechter J. Azizi, rechter V. Tiili, rechter C. W. Bellamy, rechter K. Lenaerts, rechter A. Kalogeropoulos, rechter P. Lindh, rechter A. Potocki, griffier H. Jung.

I – PROTOCOLLAIRE RANGORDE

van 1 tot 17 januari 1995

J. L. CRUZ VILAÇA, president van het Gerecht
B. VESTERDORF, president van de Tweede kamer en de Tweede kamer – uitgebreid
J. BIANCARELLI, president van de Derde kamer en de Derde kamer – uitgebreid
K. LENAERTS, president van de Vierde kamer en de Vierde kamer – uitgebreid
D. P. M. BARRINGTON, rechter
A. SAGGIO, rechter
H. KIRSCHNER, rechter
R. SCHINTGEN, rechter
C. P. BRIËT, rechter
R. GARCIA-VALDECASAS Y FERNANDEZ, rechter
C. W. BELLAMY, rechter
A. KALOGEROPOULOS, rechter

H. JUNG, griffier

van 18 januari tot 17 september 1995

J. L. CRUZ VILAÇA, president van het Gerecht
B. VESTERDORF, president van de Tweede kamer en de Tweede kamer – uitgebreid
J. BIANCARELLI, president van de Derde kamer en de Derde kamer – uitgebreid
K. LENAERTS, president van de Vierde kamer en de Vierde kamer – uitgebreid
D. P. M. BARRINGTON, rechter
A. SAGGIO, rechter
H. KIRSCHNER, rechter
R. SCHINTGEN, rechter
C. P. BRIËT, rechter
R. GARCIA-VALDECASAS Y FERNANDEZ, rechter
C. W. BELLAMY, rechter
A. KALOGEROPOULOS, rechter
V. TIILI, rechter
P. LINDH, rechter
J. AZIZI, rechter

H. JUNG, griffier

van 18 september tot 31 december 1995

A. SAGGIO, president van het Gerecht
D. P. M. BARRINGTON, president van de Vierde kamer en de Vierde kamer
– uitgebreid
H. KIRSCHNER, president van de Tweede kamer en de Tweede kamer – uitgebreid
R. SCHINTGEN, president van de Vijfde kamer en de Vijfde kamer – uitgebreid
C. P. BRIËT, president van de Derde kamer en de Derde kamer – uitgebreid
B. VESTERDORF, rechter
R. GARCIA-VALDECASAS Y FERNANDEZ, rechter
K. LENAERTS, rechter
C. W. BELLAMY, rechter
A. KALOGEROPOULOS, rechter
V. THILI, rechter
P. LINDH, rechter
J. AZIZI, rechter
A. POTOCKI, rechter
R. MOURA RAMOS, rechter

H. JUNG, griffier

II – LEDEN VAN HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG

(in volgorde van ambtsaanvaarding)

José Luís da Cruz Vilaça

geboren in 1944; hoogleraar belastingrecht (Coimbra), communautaire rechtspraak (Lissabon); oprichter en directeur van het Instituut voor Europese studies (Lissabon); medeoprichter van het Centrum voor Europese studies (Coimbra); staatssecretaris (bij het Ministerie van Binnenlandse zaken, bij de voorzitter van de ministerraad en bij het Ministerie voor Europese integratie); lid van het Portugese Parlement; vice-voorzitter van de christen-democratische fractie; advocaat-generaal bij het Hof van Justitie; president van het Gerecht van eerste aanleg van 1 september 1989 tot 17 september 1995.

Donal Patrick Michael Barrington

geboren in 1928; Barrister; Senior Counsel; specialist in het staatsrecht en het handelsrecht; rechter in de High Court; voorzitter van de Algemene raad van de Ierse balie, lid van de Raad van bestuur van King's Inns; voorzitter van de educatieve commissie van de Raad van King's Inns; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989.

Antonio Saggio

geboren in 1934; rechter in het Tribunale te Napels; raadsheer in het Hof van Beroep te Rome en later in het Hof van Cassatie; verbonden aan de dienst wetgeving van het Ministerie van Justitie; voorzitter van het overkoepelend comité in de diplomatieke conferentie voor de uitwerking van het Verdrag van Lugano; referendaris van de Italiaanse advocaat-generaal bij het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen; hoogleraar aan de Scuola superiore della pubblica amministrazione di Roma; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989; president van het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1995.

Heinrich Kirschner

geboren in 1938; magistraat in het Land Nordrhein-Westfalen; ambtenaar bij het Bondsministerie van Justitie (afdeling gemeenschapsrecht en rechten van de mens); medewerker van het Deense lid van de Commissie en vervolgens bij het directoraat-generaal Interne markt; hoofd van een afdeling strafrecht van het Bondsministerie van Justitie; kabinetschef van de minister; Ministerialdirigent van een onderdirectie strafrecht; docent aan de universiteit van Saarbrücken; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989.

Romain Schintgen

geboren in 1939; advocaat; administrateur-generaal bij het Ministerie van Arbeid; voorzitter van de sociaal-economische raad; bestuurder van onder meer de Nationale krediet- en investeringsmaatschappij en de Société européenne des satellites; van regeringswege lid van het Comité van het Europees Sociaal Fonds, van het Raadgevend comité voor het vrije verkeer van werknemers en van het bestuur van de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989.

Cornelis Paulus Briët

geboren in 1944; directiesecretaris bij D. Hudig & Co., makelaars in assurantiën, en vervolgens bij Granaria BV; rechter in de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam; lid van het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen; kantonrechter te Rotterdam; vice-president van de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989.

Bo Vesterdorf

geboren in 1945; jurist-vertaler bij het Hof van Justitie; ambtenaar bij het Ministerie van Justitie; rechter-plaatsvervanger; juridisch attaché bij de permanente vertegenwoordiging van Denemarken bij de Europese Gemeenschappen; rechter-plaatsvervanger in het Østre Landsret; hoofd van de afdeling „bestuursrecht” van het Ministerie van Justitie; directeur bij het Ministerie van Justitie; lector aan de universiteit van Kopenhagen; lid van de beheerscommissie voor de mensenrechten van de Raad van Europa (CDDH), en later lid van het bureau van de CDDH; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

geboren in 1946; Abogado del Estado (te Jaén en te Granada); griffier van de Economisch-Administratieve rechtbank van Jaén en van Cordoba; advocaat te Jaén en te Granada; hoofd van de juridische dienst voor gemeenschapszaken bij het Ministerie van Buitenlandse zaken; hoofd van de Spaanse delegatie in de werkgroep van de Raad voor de oprichting van het Gerecht van eerste aanleg; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989.

Jacques Biancarelli

geboren in 1948; inspecteur du Trésor; auditeur en vervolgens maître des requêtes bij de Conseil d'État; juridisch adviseur van verschillende ministers; maître de conférences aan verschillende Hogescholen en docent aan verschillende universiteiten en instituten; referendaris bij het Hof van Justitie; directeur van de juridische dienst van Crédit lyonnais; honorair voorzitter van de Association européenne pour le droit bancaire et financier; rechter in het Gerecht van eerste aanleg van 1 september 1989 tot 17 september 1995.

Koenraad Lenaerts

geboren in 1954; hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven; gasthoogleraar aan de universiteiten van Burundi, Straatsburg en Harvard; hoogleraar aan het Europa College te Brugge; referendaris bij het Hof van Justitie; advocaat te Brussel; lid van de Raad voor internationale relaties van de Katholieke Universiteit Leuven; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 1 september 1989.

Christopher William Bellamy

geboren in 1946; Barrister, Middle Temple; Queen's Counsel, specialist handelsrecht, Europees recht en publiekrecht; co-auteur van de eerste drie edities van „Bellamy & Child, Common Market Law of Competition”; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 10 maart 1992.

Andreas Kalogeropoulos

geboren in 1944; advocaat te Athene; referendaris bij de rechters Chloros en Kakouris in het Hof van Justitie; hoogleraar publiek- en gemeenschapsrecht (Athene); juridisch adviseur; eerste attaché bij de Rekenkamer; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1992.

Virpi Tiili

geboren in 1942; doctor in de rechtsgeleerdheid, universiteit van Helsinki; assistent burgerlijk recht en handelsrecht aan de universiteit van Helsinki; directeur juridische zaken en handelspolitiek bij de Centrale Kamer van Koophandel van Finland; directeur-generaal van de Administratie Consumentenbescherming van Finland; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 januari 1995.

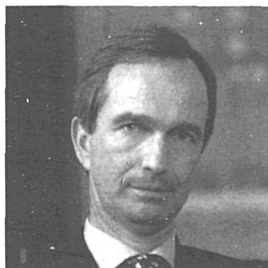
Pernilla Lindh

geboren in 1945; licentiaat in de rechtswetenschappen, universiteit van Lund; rechter (assessor) in het Hof van Beroep te Stockholm; juridisch adviseur en directeur-generaal voor juridische zaken bij de afdeling handel van het Ministerie van Buitenlandse zaken; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 januari 1995.

Josef Azizi

geboren in 1948; doctor in de rechtsgeleerdheid en licentiaat sociale en economische wetenschappen, universiteit van Wenen; docent en lector aan de Economische universiteit Wenen en aan de faculteit rechtsgeleerdheid van de universiteit van Wenen; Ministerialrat en afdelingshoofd bij de kanselarij van de bondskanselier; rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 januari 1995.

André Potocki

geboren in 1950; raadsheer in het Hof van Beroep te Parijs en geassocieerd hoogleraar aan de universiteit van Paris-X-Nanterre (1994); hoofd van de dienst Europese en internationale aangelegenheden van het Ministerie van Justitie (1991); vice-president van het Tribunal de grande instance de Paris (1990); secretaris-generaal bij de Cour de Cassation (1988); rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1995.

Rui Manuel Gens de Moura Ramos

geboren in 1950; hoogleraar aan de faculteit rechtsgeleerdheid van de universiteit te Coimbra en de katholieke universiteit van Porto; bekleder van de *Jean Monnet-leerstoel*; *cursusdirecteur* bij de Haagse Academie voor Internationaal recht (1984) en gastprofessor aan de Rechtsuniversiteit van Paris-I (1995); vertegenwoordiger van de Portugese regering bij de UNO-Commissie voor Internationaal Handelsrecht (UNCITRAL); rechter in het Gerecht van eerste aanleg sedert 18 september 1995.

Hans Jung

geboren in 1944; assistent en vervolgens assistent-docent aan de juridische faculteit te Berlijn; advocaat te Frankfurt; jurist-vertaler bij het Hof van Justitie; referendaris bij het Hof van Justitie bij president Kutscher en later bij de Duitse rechter; adjunct-griffier van het Hof van Justitie; griffier van het Gerecht van eerste aanleg.

III – Wijzigingen in de samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg in 1995

In 1995 is de samenstelling van het Gerecht van eerste aanleg als volgt gewijzigd:

Ten gevolge van de toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden tot de Europese Unie hebben op 18 januari 1995 drie nieuwe rechters hun functie aanvaard: V. Tiili, P. Lindh en J. Azizi.

Bij het verstrijken van hun ambtstermijn op 17 september 1995 hebben J. L. Cruz Vilaça en J. Biancarelli het Gerecht verlaten. Zij zijn vervangen door R. M. Moura Ramos en A. Potocki, die op 18 september 1995 hun functie hebben aanvaard.

Op 18 september 1995 hebben de rechters A. Saggio gekozen als president van het Gerecht.

Voor meer details wordt verwezen naar het hoofdstuk „Plechtige zittingen”, blz. 97.

Bijeenkomsten en bezoeken

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen spant zich in om in een geest van openheid verschillende contacten met de buitenwereld te leggen en te handhaven.

Teneinde vragen van gemeenschappelijk belang te bespreken, organiseert het Hof bijeenkomsten met magistraten uit de verschillende Lid-Staten, met juridische en wetenschappelijke kringen en met overheidsinstellingen, en ontvangt het talrijke officiële bezoeken van ministers en ambassadeurs.

Naar vaste traditie organiseerde het Hof bijeenkomsten met nationale magistraten die het gemeenschapsrecht moeten toepassen en die in het kader van de prejudiciële procedure met het Hof samenwerken. Zo kwamen op 19 en 20 juni magistraten van de hoogste rechterlijke instanties van de Lid-Staten bij het Hof bijeen. Op 16 en 17 oktober vonden studiedagen voor andere magistraten plaats. Voor het eerst waren magistraten uit Oostenrijk, Finland en Zweden bij die bijeenkomsten aanwezig.

Soortgelijke contacten werden gehandhaafd met bepaalde hoge rechtscolleges van derde landen: in dit verband kan worden gewezen op het bezoek van het Hoogste Arbitragehof van de Russische Federatie en zijn president (30 maart), de twee bezoeken van het Tribunal de Justicia del Acuerdo de Cartagena (Hof van Justitie van het Andespact) en zijn president (2 tot 5 mei en 2 tot 6 oktober) en het bezoek van de president van de Corte Centroamericana de Justicia (Centraalamerikaans Hof van Justitie).

Na de toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden tot de Europese Unie zijn de banden met de instellingen van deze landen aangehaald. In september ontving het Hof de Konstitutionsutskott (grondwetscommissie) en de Lagutskott (commissie wetgeving) van het Zweedse parlement en de bondsminister van Justitie van de Republiek Oostenrijk. In de herfst bracht het Hof een officieel bezoek aan het Oostenrijkse Verfassungsgerichtshof. Het Hof bracht ook een officieel bezoek aan Finland, waar het onder meer werd ontvangen door de president van de Republiek, de eerste minister, de minister van Buitenlandse zaken, de minister van Europese zaken en de minister van Justitie, en door de Korkein oikeus (Hooggerechtshof) en de Korkein hallinto-oikeus (Hoogste Administratieve Gerechtshof).

Op 16 mei ontving het Hof M. Robinson, president van Ierland, en de Ierse minister van Europese zaken. Het Hof ontving tevens verschillende ministers van Justitie (van de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Republiek, het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Oostenrijk) in het kader van de werkzaamheden en discussies met het oog op de Intergouvernementele

conferentie van 1996 (zie in dat verband de rapporten van het Hof en het Gerecht op blz. 19 en blz. 67).

In het kader van een voorlichtingsbeleid dat erop is gericht de kennis over de rechterlijke instelling van de Gemeenschappen te vergroten en een beter begrip van zijn rechtspraak en procedure te bevorderen, handhaafde het Hof in 1995 naast de officiële bezoeken een programma van bezoeken van studenten, advocaten, hoogleraren en niet-gespecialiseerde groepen. De Voorlichtingsdienst van het Hof verzorgde de ontvangst van 447 groepen met te zamen 9 974 bezoekers. Een overzicht van deze bezoeken wordt gepubliceerd op blz. 96 en 97.

Ten slotte moet worden gewezen op een nieuwigheid die het Hof in samenwerking met het Syndicat d'initiative van de Stad Luxemburg organiseert: het Paleis van het Hof staat open voor toeristen die belang stellen in een bezoek aan de instelling en die de daar tentoongestelde kunstwerken wensen te bewonderen. Sinds april worden toeristen die worden vergezeld door erkende gidsen van de Stad Luxemburg op zaterdagen, zondagen en feestdagen en gedurende de gerechtelijke vakantie tot het Paleis toegelaten. De Voorlichtingsdienst organiseerde een opleiding om de erkende gidsen in staat te stellen de bezoekers te informeren over de werkzaamheden van het Hof van Justitie. Tussen juni en december bezocht een honderdtal groepen, met ongeveer 3 600 toeristen uit geheel Europa, het Hof, hetgeen getuigt van het grote enthousiasme voor dit initiatief.

A – Officiële bezoeken aan en evenementen bij het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1995

10 januari	Sir John Kerr, permanent vertegenwoordiger van het Verenigd Koninkrijk bij de Europese Gemeenschappen
3 februari	S. Leutheusser-Schnarrenberger, Bundesministerin für Justiz der Bundesrepublik Deutschland
16 maart	Z.Exc. Tudorel Postolache, ambassadeur van Roemenië in het Groothertogdom Luxemburg
23 maart	Z.Exc. S. E. Eizenstat, ambassadeur van de Verenigde Staten van Amerika bij de Europese Unie
27 maart	Z.Exc. L. Formichella, ambassadeur van Italië in het Groothertogdom Luxemburg
28 maart	K. Hänsch, voorzitter van het Europees Parlement
29-30 maart	J. Malenovsky, permanent vertegenwoordiger van de Tsjechische Republiek bij de Raad van Europa
30 maart	Hoogste Arbitragehof van de Russische Federatie: F. Yakovlev, president van het Hoogste Arbitragehof van Rusland, Abdoullaiev Kalboulla Ibragimovitch, president van het Hoogste Arbitragehof van de Republiek Dagestan, Loktionova Tatiana Vassilievna, president van het Arbitragehof van het Gewest Primorje, Lydia Mikhailovna Antonova, rechter in het Hoogste Arbitragehof van Rusland
3-4 april	S. Royer, voorzitter, en een delegatie van de Hoge Raad der Nederlanden
25 april	Yoshiharu Kamijo, zaakgelastigde van de ambassade van Japan in het Groothertogdom Luxemburg

2-5 mei	Tribunal de Justicia del Acuerdo de Cartagena: L. H. Fariás Mata, president, en J. Civate Ugarte del Pino en E. Barrientos Cazazola, rechters
4 mei	P. Méhaignerie, garde des Sceaux, minister van Justitie van de Franse Republiek
4 mei	Delegatie van het Verwaltungsgerichtshof, Wenen, Oostenrijk
16 mei	M. Robinson, president van Ierland, en G. Mitchell, minister van Europese zaken
22-23 mei	Officieel bezoek van president Rodríguez Iglesias aan het Zweedse Ministerie van Justitie (Stockholm)
30 mei	CCBE – Conseil des barreaux de la Communauté européenne
31 mei	C. Casini, voorzitter, en een delegatie van de Commissie juridische zaken van het Europees Parlement
2 juni	Officieel bezoek van president Rodríguez Iglesias aan Messina, voor de plechtigheid bij de veertigste verjaardag van de Conferentie van Messina
6-7 juni	C. Westendorp y Cabeza, staatssecretaris voor de Europese Gemeenschappen van het Koninkrijk Spanje
8 juni	Officieel bezoek van president Rodríguez Iglesias aan Madrid, op uitnodiging van Z.M. de koning van Spanje, om aanwezig te zijn bij de herdenking van de tiende verjaardag van de ondertekening van het Verdrag betreffende de toetreding van Spanje tot de EG
19-20 juni	Bijeenkomst van magistraten uit de Lid-Staten
20 juni	J. Toubon, garde des Sceaux, minister van Justitie van de Franse Republiek

22 juni	Z.Exc. Missoum Sbih, ambassadeur van Algerije te Brussel
28 juni	C. D. Ehlermann, honorair directeur-generaal bij de Commissie van de EG
3 juli	J. A. Giammatei Aviles, president van de Corte Centroamericana de Justicia
4 juli	Z.Exc. Erhan Tuncel, ambassadeur van Turkije in het Groothertogdom Luxemburg
6 juli	P. Sala, president van het Tribunal Supremo y del Consejo General del Poder judicial van het Koninkrijk Spanje
10 juli	W. Sorgdrager, minister van Justitie van het Koninkrijk der Nederlanden
20 september	Voorzitter en leden van de Riksdagens Konstitutionsutskott (grondwetscommissie van het Zweedse parlement)
21 september	T. Kybal, zaakgelastigde van de Tsjechische ambassade in het Groothertogdom Luxemburg
22 september	Z.Exc. Tudorel Postolache, ambassadeur van Roemenië in het Groothertogdom Luxemburg
27 september	N. Michalek, Bundesminister für Justiz der Republik Österreich
27 september	Delegatie van de Riksdagens Lagutskott (commissie wetgeving van het Zweedse parlement)
28 september	Juridische commissie van het Deense parlement
2-6 oktober	Tribunal de Justicia del Acuerdo de Cartagena: R. Salazar Manrique, president, P. Bueno Martinez en G. Pico Mantilla, rechters

3 oktober	Z.Exc. P. de Schoutheete de Tervarent, permanent vertegenwoordiger van België bij de Europese Unie
9 oktober	Z.Exc. J. Leclerc, ambassadeur van Frankrijk in het Groothertogdom Luxemburg
10 oktober	S. Heitmann, Sächsischer Staatsminister der Justiz
16-17 oktober	Studiedagen voor magistraten van de Lid-Staten
19-20 oktober	Officieel bezoek van het Hof aan het Oostenrijkse Verfassungsgerichtshof (Wenen)
1-3 november	Officieel bezoek van het Hof aan Finland
24 november	Justice Hardie-Boys, Nieuw-Zeeland
30 november	K. Tothova, vice-premier van de Slovaakse Republiek

B – Studiebezoeken aan het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1995
(Aantal bezoekers)

	Nationale magistraten ¹	Advocaten, juridische adviseurs, stagiairs	Hoogleraren gemeenschapsrecht, docenten ²	Diplomaten, parlementsleden, politieke groeperingen, nationale ambtenaren	Studenten, stagiairs Commissie/EP	Leden van beroepsorganisaties	Overigen	TOTAAL
B	—	10	—	—	359	65	61	495
DK	53	—	50	18	91	—	17	229
D	189	297	238	321	811	75	246	2 177
GR	10	22	10	—	80	—	1	123
E	21	170	—	50	176	—	10	427
F	52	322	30	69	452	—	50	975
IRL	—	32	—	—	90	—	20	142
I	—	84	12	18	188	—	—	302
L	—	40	—	—	—	—	60	100
NL	25	31	—	—	503	—	30	589
A	104	30	—	108	67	—	15	324
P	—	18	10	16	56	—	4	104
FIN	22	86	30	45	33	—	133	349
S	49	100	—	16	68	—	92	325
UK	59	62	—	123	1 110	40	68	1 462
Derde landen	15	96	2	50	628	4	21	816
Gemengde groepen	232	231	—	37	446	80	9	1 035
TOTAAL	831	1 631	382	871	5 158	264	837	9 974

¹ Onder deze rubriek omvat de onderste regel „Gemengde groepen” ook het totaal aantal magistraten uit de Lid-Statens dat heeft deelgenomen aan de door het Hof georganiseerde bijeenkomsten en studiedagen voor magistraten. Dit aantal bedroeg in 1995: België: 10; Denemarken: 8; Duitsland: 24; Griekenland: 7; Spanje: 24; Frankrijk: 24; Ierland: 4; Italië: 23; Luxemburg: 3; Nederland: 8; Oostenrijk: 8; Portugal: 8; Finland: 8; Zweden: 9; Verenigd Koninkrijk: 24.

² Hoogleraren die studenten begeleiden niet meegerekend.

Studiebezoeken aan het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in 1995 (vervolg)
(Aantal groepen)

	Nationale magistraten ³	Advocaten, juridische adviseurs, stagiairs	Hoogleraren gemeenschapsrecht, docenten ⁴	Diplomaten, parlementsleden, politieke groeperingen, nationale ambtenaren	Studenten, stagiairs Commissie/EP	Leden van beroepsorganisaties	Overigen	TOTAAL
B	—	2	—	—	12	2	2	18
DK	2	—	1	1	2	—	2	8
D	8	6	6	15	29	3	7	74
GR	1	4	1	—	3	—	1	10
E	1	11	—	2	6	—	2	22
F	4	5	1	6	21	—	2	39
IRL	—	1	—	—	3	—	1	5
I	—	8	1	2	10	—	—	21
L	—	1	—	—	—	—	3	4
NL	1	2	—	—	16	—	1	20
A	4	10	—	5	2	—	2	23
P	—	2	2	1	5	—	2	12
FIN	1	7	1	6	4	—	2	21
S	1	6	—	4	3	—	5	19
UK	3	4	—	3	37	1	9	57
Derde landen	7	10	3	12	32	1	1	66
Gemengde groepen	3	6	—	3	12	3	1	28
TOTAAL	36	85	16	60	197	10	43	447

³

Onder deze rubriek omvat de onderste regel „Gemengde groepen” onder meer de bijeenkomst en de studiedagen voor magistraten.

⁴

Hoogleraren die studenten begeleiden niet meegerekend.

Plechtige zittingen

In 1995 hield het Hof negen plechtige zittingen:

18 januari 1995	Plechtige zitting ter gelegenheid van de toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden tot de Europese Unie. Benoeming van A. M. La Pergola tot advocaat-generaal bij het Hof. Ambtsaanvaarding van P. Jann, H. Ragnemalm, L. Sevón, N. Fennelly, D. Ruiz-Jarabo Colomer bij het Hof van Justitie. Ambtsaanvaarding van V. Tiili, P. Lindh en J. Azizi bij het Gerecht van eerste aanleg.
24 januari 1995	Plechtige zitting ter gelegenheid van de toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden tot de Europese Unie. Ambtsaanvaarding van J. Santer, A. Gradin, E. Cresson, R. Bjerregaard, M. Wulf-Mathies, N. Kinnock, M. Monti, F. Fischler, E. Bonino, Y.-T. de Silguy, E. Liikanen en C. Papoutsis als leden van de Europese Commissie.
8 maart 1995	Plechtige zitting ter gelegenheid van de toetreding van Oostenrijk, Finland en Zweden tot de Europese Unie. Ambtsaanvaarding van J. O. Karlsson, H. Weber en A. O. Salmi als leden van de Rekenkamer.
15 maart 1995	Plechtige zitting ter nagedachtenis van A. O'Keeffe, gewezen rechter
12 juli 1995	Plechtige zitting ter gelegenheid van de ambtsaanvaarding van J. Mohr als lid van de Rekenkamer
13 september 1995	Plechtige zitting ter nagedachtenis van rechter R. Joliet
18 september 1995	Plechtige zitting ter gelegenheid van de ambtsaanvaarding van M. Wathelet als rechter in het Hof van Justitie en van A. Potocki en R. Moura Ramos als rechter in het Gerecht van eerste aanleg

- 27 september 1995 Plechtige zitting ter gelegenheid van de plechtige
verbintenis van J. Söderman, Europees ombudsman
- 27 november 1995 Plechtige zitting ter nagedachtenis van H. Mayras,
gewezen advocaat-generaal.

Hierna volgen de tijdens die plechtige zittingen gehouden redes.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 18 januari 1995

bij de eedaflegging van de nieuwe leden van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof, bij de benoeming van A. M. La Pergola tot advocaat-generaal bij het Hof, de ambtsaanvaarding van P. Jann, H. Ragnemalm en L. Sevón als rechters in het Hof en van N. Fennelly en D. Ruiz-Jarabo Colomer als advocaten-generaal bij het Hof, en van de ambtsaanvaarding van V. Tiili, P. Lindh en J. Azizi als rechters in het Gerecht van eerste aanleg

Mijne heren Presidenten,
Mijne heren Ministers,
Excellenties,
Waarde collega's,
Dames en Heren,

Bij het begin van deze plechtige zitting wil ik u allereerst hartelijk welkom heten. De aanwezigheid van zulke eminente personen bij de verwelkoming van de nieuwe leden van de twee rechterlijke instanties doet het Hof en het Gerecht veel genoegen.

Ik verzoek de griffier de besluiten van de regeringen van de Lid-Staten van 1 en 18 januari 1995 voor te lezen.

* * *

Dank u, mijnheer de griffier.

Ik constateer, dat de heer La Pergola, die thans tot advocaat-generaal is benoemd, op 6 oktober 1994 de eed heeft afgelegd als rechter. Mijnheer La Pergola, staat u mij toe, u publiekelijk de erkentelijkheid van het Hof te betuigen voor uw bereidheid om de functie te aanvaarden die het best het belang van de instelling en van de Gemeenschap dient.

Alvorens ik de nieuwe leden uitnodig om de in het Statuut bedoelde eed af te leggen, wil ik graag beklemtonen hoe belangrijk dit ogenblik is voor het Hof en het Gerecht, wier samenstelling thans grondig wordt gewijzigd.

Deze gebeurtenis is allereerst een gevolg van de nieuwe fase die de Gemeenschap bij haar vierde uitbreiding ingaat. In een onzekere wereld en een onzeker Europa is de opnemng van het Oostenrijkse, het Finse en het Zweedse volk in de Europese Unie een hoopgevend feit. Ik ben er zeker van, dat de nieuwe leden van het Hof en van het Gerecht uit de nieuwe Lid-Staten goed aanvoelen dat zij persoonlijk betrokken zijn bij een historische gebeurtenis. Dat gevoel had ik ook toen ik bij de vorige uitbreiding van de Gemeenschap, negen jaar geleden, mijn functie aanvaardde.

Dit keer brengt de uitbreiding van de Gemeenschap evenwel ook mee, dat twee advocaten-generaal die niet uit de nieuwe Lid-Staten afkomstig zijn, deel gaan uitmaken van het Hof. Met hun andere onlangs benoemde collega's delen zij ongetwijfeld het gevoel dat hun leven een nieuwe fase ingaat, die in dienst staat van het gemeenschapsrecht.

Krachtens het Verdrag verzekert het Hof de eerbiediging van het recht. Voor de behoorlijke vervulling van deze taak zijn de kwaliteiten van de leden van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg beslissend.

Wij kunnen ons verheugen in de grote kwaliteiten van de nieuwe leden van het Hof en van het Gerecht die vandaag de eed afleggen. Wij zien met vertrouwen de bijdrage tegemoet die zij zullen leveren aan de eerbiediging van het recht in het kader van de Europese Unie. Laat ik u kort enkele van die kwaliteiten noemen.

Mijnheer Jann

Ik richt mij eerst tot u, mijnheer Jann, die bent aangewezen als rechter in het Hof van Justitie. In verschillende instellingen van uw vaderland Oostenrijk hebt u grote ervaring in dienst van het recht opgedaan. U bent onder meer rechter geweest, u hebt verschillende ambten bekleed bij het Ministerie van Justitie, u hebt de Oostenrijkse regering vertegenwoordigd voor de Europese commissie voor de rechten van de mens, en u was secretaris van de juridische commissie van het Oostenrijkse parlement. Ten slotte hebt u ook een lange ervaring als magistraat van het oudste Grondwettelijk Hof ter wereld, dat het model van Kelsen in de praktijk heeft gebracht.

Mijnheer Ragnemalm

Ook u, mijnheer Ragnemalm, die tot rechter in het Hof bent benoemd, brengt een gevarieerde juridische ervaring mee. In de eerste plaats als hoogleraar publiekrecht en bestuursrecht in de universiteiten te Stockholm en te Lund, vervolgens als Parlementair ombudsman voor justitie en administratie, en ten slotte als rechter in het Hoogste Administratieve Gerechtshof van Zweden, waarvan u tot uw benoeming deel uitmaakte.

Mijnheer Sevón

Het zal u niet verbazen, mijnheer Sevón, die ook tot rechter in het Hof bent benoemd, dat ik allereerst zeg dat wij zeer blij zijn dat de gewezen president van het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie onze rangen komt versterken. U hebt zowel op nationaal vlak als in internationale instellingen een grote beroepservaring opgedaan. In Finland was u assistent aan de universiteit, adviseur en vervolgens directeur-generaal van de afdeling wetgeving van het Ministerie van Justitie, magistraat en adviseur van de minister van Buitenlandse zaken. U vertegenwoordigde uw land in verschillende internationale organisaties en conferenties. Als rechter en president van het EVA-Hof had u ten slotte de gelegenheid de eerbiediging van het recht te verzekeren in het kader van de rechtsorde van de Europese Economische Ruimte, die jongere broer van de communautaire rechtsorde.

Mijnheer Fennelly

U, mijnheer Fennelly, die tot advocaat-generaal bent benoemd, brengt het Hof het perspectief van iemand die hier verschillende keren namens Ierland en de Commissie heeft gepleit in zaken van zeer groot belang. U hebt ervaring als advocaat, als voorzitter van de Raad voor rechtsbijstand en als voorzitter van de Raad van de balie van Ierland, en u zult ons ongetwijfeld laten profiteren van uw opleiding als jurist en econoom.

Mijnheer Ruiz-Jarabo Colomer

Ik kom nu tot mijn landgenoot, de heer Ruiz-Jarabo Colomer. U bent geen onbekende voor het Hof, dat u reeds kent van uw vrij korte maar vruchtbare tijd als referendaris. U brengt niet alleen een grondige kennis van het

gemeenschapsrecht mee – getuige uw verschillende publikaties – maar ook een lange en degelijke ervaring als rechter en als lid van de Spaanse Hoge Raad voor de magistratuur, waar u meer dan zes jaar lang de delicate en belangrijke functie van kabinetschef van de voorzitter hebt vervuld. Bij uw grote ervaring als magistraat komt nog uw academische ervaring als geassocieerd hoogleraar publiekrecht.

Ik richt mij thans tot de nieuwe leden van het Gerecht van eerste aanleg.

Mevrouw Tiili

U hebt een grote juridische ervaring, met name op het gebied van het economisch recht, en u biedt het Gerecht in het bijzonder uw grondige kennis van de mechanismen van de economische integratie. Aan de universiteit was u assistent-hoogleraar privaatrecht, met name op het gebied van het mededingingsrecht, het handelsrecht, de industriële eigendom en de consumentenbescherming. U was onder meer directeur bij de Finse Kamer van Koophandel, voorzitter van de Vereniging voor Industriële eigendom, directeur-generaal van de Administratie Consumentenbescherming, lid van de raad voor de mededinging en lid van de delegaties van uw land bij het GATT en de EVA.

Mevrouw Lindh

U combineert een gerechtelijke loopbaan als procureur en rechter met juridische ervaring in het Ministerie van Buitenlandse zaken, met name op economisch vlak. U hebt namelijk gewerkt bij de juridische dienst van het Ministerie van Handel, waarna u uw loopbaan hebt voortgezet bij de afdeling handel van het Ministerie van Buitenlandse zaken, waar u onder meer adjunct-secretaris voor juridische zaken bent geweest. In die hoedanigheid was u verantwoordelijk voor de onderhandelingen over de institutionele aspecten van de Europese Economische Ruimte en voor de tenuitvoerlegging van de betrokken regelingen in de Zweedse rechtsorde. U was ook belast met de aanpassing van de Zweedse rechtsorde aan de toetreding tot de Gemeenschappen en met de zaken bij het EVA-Hof en bij de Toezichthoudende autoriteit.

Mijnheer Azizi

U hebt een academische opleiding in de rechten en in de economische en sociale wetenschappen genoten en hebt een gevarieerde beroepservaring. Aan de universiteit was u assistent, docent en lector. In de administratie was u onder meer werkzaam bij het Oostenrijkse Bondsministerie van Handel en Industrie en bij de kanselarij van de Bondskanselier, waar u bevoegd was voor grondwettelijke vraagstukken, internationale betrekkingen, juridische vragen inzake de Europese integratie en internationaal economisch recht. Ten slotte hebt u Oostenrijk vertegenwoordigd in het comité voor juridische samenwerking van de Raad van Europa en hebt u deelgenomen aan talrijke internationale conferenties en onderhandelingen, met name in verband met de Europese Economische Ruimte en de toetreding van Oostenrijk tot de Europese Gemeenschap.

Beste nieuwe collega's van het Hof en het Gerecht: tot besluit van dit welkomstwoord wil ik u namens alle huidige leden van het Hof en het Gerecht zeggen, dat wij u met genoegen in ons midden verwelkomen en u bij de uitoefening van uw nieuwe functie succes toewensen.

Ik verzoek u thans de in de artikelen 2, 8 en 44 van het Statuut van het Hof bedoelde eed af te leggen.

* * *

Het Hof neemt akte van de verklaringen van zijn nieuwe leden.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 24 januari 1995

bij de eedaflegging van de nieuwe leden van de Commissie

- Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof,
bij de ambtsaanvaarding van J. Santer, A. Gradin, E. Cresson,
R. Bjerregaard, M. Wulf-Mathies, N. Kinnock, M. Monti,
F. Fischler, E. Bonino, Y.-T. de Silguy, E. Liikanen en
C. Papoutsis blz. 109
- Rede van J. Santer, voorzitter van de Commissie blz. 113

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof, bij de ambtsaanvaarding van J. Santer, A. Gradin, E. Cresson, R. Bjerregaard, M. Wulf-Mathies, N. Kinnock, M. Monti, F. Fischler, E. Bonino, Y.-T. de Silguy, E. Liikanen en C. Papoutsis

Mijnheer de Voorzitter,
Dames en Heren leden van de Commissie,
Excellenties,
Dames en Heren,

De ambtsaanvaarding van een nieuwe Commissie, die altijd een belangrijke politieke gebeurtenis is, krijgt dit keer een bijzondere dimensie. Allereerst omdat het de eerste keer is dat de Commissie is benoemd overeenkomstig artikel 158, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, zoals gewijzigd bij het Verdrag betreffende de Europese Unie. Vervolgens door de omvang van de vernieuwing: de voorzitter en de meeste leden zijn nieuw, en de Commissie heeft thans ook leden met de nationaliteit van de Lid-Staten die net tot de Europese Unie zijn toegetreden. Ten slotte door de omstandigheden waaronder deze nieuwe Commissie haar functie aanvaardt.

Uw ambtsperiode vangt aan na een historische gebeurtenis: de vierde uitbreiding van de Gemeenschap. De wil van het Oostenrijkse, het Finse en het Zweedse volk om zich bij onze Gemeenschap aan te sluiten, bracht ons tot een Europese Unie met vijftien Lid-Staten, die haar wil tot toenadering tussen de volkeren die er deel van uitmaken bevestigt, maar die zich tegelijkertijd vragen stelt over haar toekomst.

Uw ambtsperiode, die loopt tot het jaar 2000, zal beslissend zijn voor de politieke en economische toekomst van de Europese Unie.

In deze periode moet niet alleen het *acquis communautaire* worden verdedigd en verdiept, maar moeten ook de politieke doelstellingen van de Europese Unie worden bevestigd en nader omschreven, het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid ontwikkeld en de in het Verdrag betreffende de Europese Unie ingeschreven economische en monetaire unie gerealiseerd. De voor 1996 geplande Intergouvernementele conferentie biedt daarvoor een historische kans.

De Commissie geeft weliswaar geen leiding aan dit proces, maar als instelling die krachtens het Verdrag het gemeenschappelijk Europees belang belichaamt, zult u daarbij een wezenlijke rol spelen. De persoonlijkheid van de voorzitter en de leden van de Commissie laat voorzien dat uw college de grote uitdagingen waarvoor het zal worden gesteld, zal aankunnen. Uw beroepservaring en de belangrijke verantwoordelijkheden die u in uw land en die sommigen onder u op Europees en internationaal vlak hebben gedragen, bewijzen, dat u bent gekozen op grond van uw bekwaamheid, zoals het Verdrag dat wil.

Uw voorzitter is een persoon van wie de leden van het Hof de politieke en menselijke kwaliteiten zeer hoog schatten. Wij hebben immers het genoeg gehad u, mijnheer Santer, sinds jaren te kennen en te genieten van uw gastvrijheid als hoofd van de regering van het land waar onze instelling is gevestigd.

Alvorens ik degenen onder u die voor het eerst zijn benoemd, uitnodig om de plechtige verklaring af te leggen, wil ik beklemtonen hoe belangrijk die handeling is.

Het Verdrag bepaalt, dat de leden van de Commissie zich bij hun ambtsaanvaarding plechtig verbinden om de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen.

Dat deze plechtige verklaring naar vaste praktijk voor het Hof wordt afgelegd, is een symbool van de gehechtheid aan de eerbiediging van het recht waarvan onze Gemeenschap doordrongen is.

Ik moge wijzen op één van de verplichtingen tot nakoming waarvan u zich verbindt: de volkomen onafhankelijke uitoefening van uw ambt in het algemeen belang van de Gemeenschap. Het Verdrag beklemtoont, dat deze verplichting niet alleen geldt voor de leden van de Commissie, maar dat ook de Lid-Staten die onafhankelijkheid moeten eerbiedigen.

De Commissie en het Hof hebben de onafhankelijke uitoefening van hun respectieve functies gemeen. Dat is misschien de reden waarom sommigen van tijd tot tijd kritiek uitbrengen op een vermeend bondgenootschap of een vermeende verstandhouding tussen onze instellingen. Daarvan is evenwel geen sprake. Alleen komt u, die als politiek verantwoordelijke onafhankelijk het algemeen belang van de Gemeenschap beoogt, bij de uitlegging van de bepalingen van het gemeenschapsrecht op de toepassing waarvan u toezicht

houdt en waarvan wij de eerbiediging dienen te verzekeren, soms tot een vergelijkbare benadering als wij, die als rechters onafhankelijk objectiviteit en rechtvaardigheid nastreven.

Ik wens u namens het Hof en al zijn leden succes bij de uitoefening van uw functie. Ik nodig thans de voorzitter en de nieuwe leden uit, plechtig te verklaren dat zij de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen zullen nakomen.

Rede van J. Santer, voorzitter van de Commissie

Mijne heren Presidenten,
Mijne heren Rechters,
Mijne heren Advocaten-generaal,
Excellenties,
Dames en Heren,

De leden van de Commissie waarvan ik voorzitter ben, hebben voor u de in het Verdrag bedoelde plechtige verklaring afgelegd.

Deze laatste fase van de procedure voor de instelling die volgens artikel 164 van het Verdrag de eerbiediging van het recht bij de uitlegging en toepassing van het Verdrag verzekert, heeft een grote betekenis.

Voor het eerst in de geschiedenis van de Gemeenschap heeft de Commissie van de Europese Unie immers de goedkeuring gekregen van het Europees Parlement, hetgeen haar een grotere democratische legitimiteit verleent.

Europa heeft sterke instellingen nodig, die dicht bij de burger staan en bereid zijn om hem te dienen.

Samen met mijn collega's wil ik mij ervoor inzetten dat deze Commissie een sterke Commissie is, die het algemeen welzijn dient. Dat is niet alleen onze plicht, maar ook onze wens.

Vandaag hebben wij ons voor u plechtig verbonden om ons ambt volkomen onafhankelijk in het algemeen belang van de Gemeenschap uit te oefenen.

Ik wil het belang van deze verbintenis benadrukken. Niet alleen herinnert zij mijn collega's en mijzelf – mocht dat nog nodig zijn – aan onze plicht tot onafhankelijkheid, maar zij beklemtoont tegelijkertijd de essentiële plaats die het Hof in de institutionele structuur van de Europese Unie inneemt.

Dankzij de rechtspraak van het Hof kon de interne markt geleidelijk tot stand worden gebracht, kon gemeenschappelijk beleid worden aangemoedigd en kon de identiteit van de Gemeenschap naar buiten toe worden bevestigd. Uw grote arresten wijzen de weg en leiden onze handelingen.

De Commissie heeft als hoedster van de Verdragen de zware taak om onder uw toezicht te waken over de eerbiediging van het gemeenschapsrecht door de Lid-Staten en de deelnemers aan het economische en sociale leven. Niet is evenwel ooit definitief verworven. De Lid-Staten worden immers steeds weer bekoord om hun moeilijkheden op te lossen door eenzijdige, tegen de regels van de Gemeenschap indruisende of zelfs discriminerende maatregelen.

De Commissie zal erop toezien, dat het gemeenschapsrecht in de Unie juist en eenvormig wordt toegepast. Wij zijn bereid om onze verantwoordelijkheid op te nemen en zo nodig het Hof te verzoeken om overeenkomstig het nieuwe artikel 171 van het Verdrag sancties op te leggen aan Lid-Staten die de arresten van het Hof niet nakomen.

Het Verdrag van Maastricht gaf nieuwe doelstellingen aan wat thans de Europese Unie is. Door de toetreding van drie nieuwe Lid-Staten is onze verscheidenheid, ook in rechtstradities, vergroot.

Wij staan voor grote uitdagingen. Zoals ik in mijn rede voor het Europees Parlement al zei, hebben wij nood aan een competitief Europa dat banen creëert, dat één munt gebruikt, en dat op het internationale toneel tegelijkertijd sterk en verantwoordelijk is.

Wij kunnen dit slechts verwezenlijken met efficiënte en democratische instellingen die dichter bij de burger staan.

De Intergouvernementele conferentie van 1996 moet de Unie de instellingen geven die deze uitdagingen het hoofd kunnen bieden.

Zoals u terecht hebt beklemtoond, mogen wij evenwel niet vergeten, dat de Gemeenschap eerst en vooral een rechtsgemeenschap is. De vraag van Stalin aan Pius XII is beroemd geworden: „Hoeveel divisies kunt u in de strijd werpen?” Ofschoon de Europese Unie momenteel geen gewapende arm heeft, beschikt zij over de kracht van het recht. Tot de dag van vandaag hebben de Commissie en de rechterlijke instanties het uiterste gedaan om dat recht te doen eerbiedigen.

Moge deze nauwe samenwerking in de komende jaren blijven bestaan, bij het geweldige avontuur dat de Europese integratie nu eenmaal is.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 8 maart 1995

bij de eedaflegging van de nieuwe leden van de Rekenkamer

- Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof,
bij de ambtsaanvaarding van J. O. Karlsson, H. Weber
en A. O. Salmi blz. 117
- Rede van A. J. Middelhoek, president van de
Rekenkamer blz. 119

**Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof, bij de
ambtsaanvaarding van J. O. Karlsson, H. Weber en A. O. Salmi**

Mijne heren Presidenten,
Mijne heren Ministers,
Excellenties,
Waarde collega's,
Dames en Heren,

Dit is de derde plechtige zitting ter gelegenheid van de vierde uitbreiding van de Gemeenschap: na de eedaflegging van de nieuwe leden van het Hof en van het Gerecht en van de leden van de Commissie, bewijst de eedaflegging van de nieuwe leden van de Rekenkamer dat de instellingen van de Gemeenschap klaar zijn om de door die uitbreiding gestelde uitdaging aan te gaan.

Ik kom vandaag niet terug op het historische karakter van deze gebeurtenis.

Ik wil daarentegen beklemtonen, dat de nieuwe leden van de Rekenkamer de in artikel 188 B, lid 5, van het Verdrag bedoelde plechtige verbintenis traditioneel aangaan voor het Hof van Justitie. Ik zie daarin een teken van het primaat van de rechtsstaat, het cement van onze Gemeenschap, die volgens de bekende formule een „rechtsgemeenschap” is.

Zoals de heer Due, mijn voorganger als president van het Hof, bij de vorige eedaflegging van leden van uw college al zei, heeft het Verdrag van Maastricht door de Rekenkamer uitdrukkelijk tot instelling van de Gemeenschap te verheffen, slechts een feitelijke situatie in de teksten bevestigd. Het is de plaats die rechtens toekomt aan de instantie die met zoveel toewijding waakt over de goede uitvoering van de communautaire begroting.

Het belang dat de Rekenkamer in de loop der jaren heeft verworven, valt niet te ontkennen. Voor de Gemeenschap is zij thans de volmaakte tegenhanger van de in de Lid-Staten vermaarde nationale Rekenkamers en Rekenhoven.

De omvang van de gemeenschapsbegroting bracht onvermijdelijk mee, dat de regels van goed beheer niet steeds op geheel orthodoxe wijze werden toegepast – in bepaalde gevallen wegens de pogingen van sommige marktpartijen om ten onrechte het communautaire manna te ontvangen.

Regelmatig wijzen de verslagen van de Rekenkamer ons op ongeoorloofde praktijken bij het beheer van de communautaire begroting.

Het zou te eenvoudig zijn, te denken dat de openbaarmaking van die feiten de Gemeenschap schaadt. Door hun weerklank en voorbeeldfunctie beletten die verslagen van de Rekenkamer integendeel, dat de gelaakte feiten bestendig worden, hetgeen niet alleen funest zou zijn voor de werking van de Gemeenschap, maar ook voor het beeld dat de buitenwereld zich daarvan vormt.

Als jurist wil ik nog wijzen op een ander aspect van de rechtsgemeenschap dat in die verslagen naar voren komt: de mogelijkheid dat de verantwoordelijke instelling samen met het verslag haar opmerkingen kan publiceren. Het is een toepassing van het beginsel van hoor en wederhoor, een waarborg die het Hof nauw aan het hart ligt.

Mijne heren nieuwe leden van de Rekenkamer, u stelt uw grote en gevarieerde beroepservaring ten dienste van uw instelling. Ik wijs enkel op het feit, dat u tijdens uw briljante loopbanen activiteiten hebt ontwikkeld die nauw verband houden met het terrein waarop u zich thans begeeft: u was lid van een nationale Rekenkamer, hoog ambtenaar in een Ministerie van Financiën en auditor bij een gerenommeerde privé-firma.

Ik wens u namens het Hof van Justitie succes bij de uitoefening van uw nieuwe functie.

Ik verzoek u thans de plechtige verklaring af te leggen waarbij u zich verbindt tot onafhankelijkheid, eerlijkheid en kiesheid.

Rede van A. J. Middelhoek, president van de Rekenkamer

Mijnheer de President van het Hof,
Mijne heren leden van het Hof,
Excellenties,
Dames en Heren,

De Rekenkamer verwelkomt van harte de leden uit de drie staten die onlangs tot de Europese Unie zijn toegetreden. Namens het college wil ik hen feliciteren en welkom heten. Wij zijn ervan overtuigd, dat hun nieuwe kijk op de werking van de Unie een belangrijke bijdrage zal leveren aan de uitoefening van de taak van de Rekenkamer.

De uitbreiding van de Unie en het vooruitzicht van verdere uitbreidingen was de aanleiding voor een debat over het aantal leden van de instellingen.

Dit debat is nog niet gesloten. Ik kan enkel vaststellen, dat de uitbreiding de Rekenkamer niet voor problemen heeft gesteld, daar de verhoging van het aantal leden van het college gepaard ging met een toename van de taken van de instelling.

De inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht eind 1993, de toename van de communautaire begroting, en de nieuwe vormen van beleid die onder meer in Centraal- en Oost-Europa en in de voormalige Sovjet-Unie worden gevoerd, hebben de werklast van de Rekenkamer immers aanmerkelijk verhoogd.

Bijgevolg kan het college zich slechts erover verheugen, dat zijn potentieel door de ruime ervaring van de drie nieuwe leden inzake openbare financiën wordt vergroot. Ik ben ervan overtuigd, dat de Europese Rekenkamer, die thans uit vijftien leden bestaat, ten volle – en vooral op kwalitatief vlak – de rol zal kunnen spelen die de Verdragen haar toekennen.

De benoemingsprocedure voor de leden van de Rekenkamer blijkt langer uit te vallen dan die voor de leden van de andere instellingen, zodat de Raad onze nieuwe leden slechts heeft benoemd per 1 maart, twee maanden na het begin van de ambtsperiode van hun collega's. Deze vertraging stelt de Rekenkamer hoe dan ook voor een moeilijkheid, daar hun ambtsaanvaarding samenvalt met

de drukke periode van voorbereiding van het verslag over het begrotingsjaar 1994 en van de verklaring waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, die de Rekenkamer in de herfst van dit jaar voor het eerst moet voorleggen.

De Verdragen beklemtonen de onafhankelijkheid van de Rekenkamer. Die onafhankelijkheid dwingt de instelling ertoe, erop aan te dringen dat de Europese constructie de middelen heeft om een gezond beheer van de communautaire financiën te verzekeren. Het kan niet genoeg worden herhaald, dat het subsidiariteitsbeginsel hier niet kan worden toegepast. Zodra de kredieten in de begroting zijn ingeschreven, is de Commissie – en alleen zij – krachtens artikel 205 van het Verdrag verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. De procedure waarbij getrouw en eerlijk verslag wordt uitgebracht over de manier waarop het geld van de belastingbetaler is besteed, moet dus communautair zijn, zo niet wordt de gehele democratische controle van de Gemeenschappen een illusie.

In zijn investituurrede voor het Europees Parlement had de voorzitter van de Commissie het over de noodzaak om de begrotings- en administratieve cultuur van de Commissie te verbeteren. Mocht dat gebeuren – en ik ben ervan overtuigd, dat wij samen met de Commissie een groot deel van die weg kunnen afleggen – dan moet die nieuwe geestesgesteldheid de gezagsdragers ertoe brengen tijdig verantwoording af te leggen en alle passende maatregelen te treffen, in plaats van vaak vruchteloos te rechtvaardigen wat niet gerechtvaardigd kan worden.

Een dergelijke constructieve benadering moet het ook mogelijk maken om de zwakke punten van het beheerssysteem, die tot onregelmatigheden of zelfs fraude kunnen leiden, beter te herkennen en te verhelpen. De verwachtingen van de Europese publieke opinie mogen immers niet worden beschaamd.

In dat verband is het nuttig eraan te herinneren, dat de Rekenkamer aan alle instellingen de opmerkingen heeft meegedeeld die zij aan de Raad heeft gericht in verband met het voorstel voor een verordening (EG, Euratom) van de Raad inzake de bescherming van de financiële belangen van de Gemeenschappen en het voorstel voor een besluit van de Raad tot opstelling van het Verdrag met hetzelfde doel. Zoals u weet wordt met die voorstellen beoogd de financiële belangen van de Gemeenschappen door het opleggen van sancties beter te beschermen. De Rekenkamer wil enkel, dat dergelijke wettelijke regelingen echt bijdragen tot de oplossing van problemen, dat wil zeggen dat zij hun doel

bereiken. De eerste aanwijzingen over de uitlegging van de voorstellen van de Commissie doen evenwel twijfel rijzen op dat punt.

Mijnheer de President, Mijne heren leden van het Hof, ik wil besluiten met de opmerking, dat het institutioneel evenwicht en de systematiek van het gemeenschapsrecht het Hof van Justitie, het Gerecht van eerste aanleg en de Rekenkamer ertoe dwingen samen te werken om de financiële belangen van de Gemeenschappen optimaal te beschermen. Ik verheug mij over de kwaliteit van die samenwerking. Het komt mij voor, dat ongeacht de onzekere toekomst, de burgers van Europa slechts voordeel kunnen hebben bij het feit dat wij – in alle betekenissen van het woord – elkaar zo na zijn.

Ik dank u.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 15 maart 1995

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof, ter nagedachtenis van A. O'Keeffe, gewezen rechter

Dames en Heren,

Met grote droefheid vernamen wij, dat Aindrias O'Keeffe op 29 december laatstleden te Dublin is overleden.

Aindrias O'Keeffe was rechter in het Hof van 1974 tot 1985. Ik heb dus niet het voorrecht gehad met hem te mogen werken.

Van onze te korte ontmoetingen herinner ik mij evenwel een vriendelijk, intelligent en humaan man met grote kennis van het recht, en wiens bescheidenheid, pragmatisme en oog voor het detail het meest werden geroemd.

Zijn loopbaan was zo veelzijdig als zijn persoonlijkheid.

Nadat hij een diploma Keltische studies had behaald, verkreeg hij in 1936 een diploma rechten aan het University College te Dublin.

Vervolgens werd hij Barrister en in 1951 Senior Counsel. Hij werd lid van de Raad van bestuur van King's Inns.

In 1954 was hij zes maanden Attorney General, een functie die hij opnieuw uitoefende van 1957 tot 1965.

Hij had ook heel wat ervaring als magistraat: hij werd rechter in de Supreme Court in 1965 en voorzitter van de High Court in 1966.

Zijn loopbaan had evenwel ook een belangrijke internationale component.

Verschillende keren vertegenwoordigde hij de Ierse regering voor de internationale rechter: ik verwijs naar de bekende zaak Lawless voor het

Europees Hof voor de rechten van de mens, de zaak betreffende de uitgaven van de VN in Kongo en het Midden-Oosten voor het Internationaal Gerechtshof, ...

Hij nam ook deel aan de werkzaamheden van de Verenigde Naties betreffende de rechten van de mens: Wenen 1960, Stockholm 1962 en Warschau 1963.

Ten slotte leidde hij de Ierse delegatie bij de conferentie van de Verenigde Naties over het zeerecht te Genève in 1960 en bij de internationale conferentie over de internationale handel te Den Haag in 1964.

Nadat zijn voorganger, rechter O'Dalaigh, president van Ierland was geworden, werd hij eind 1974 benoemd tot rechter in het Hof van Justitie.

In de loop van de tien jaar bij het Hof was Aindrias O'Keefe rapporteur in bijna tweehonderd zaken – een aanzienlijk aantal.

Degenen onder ons die samen met hem bij het Hof waren, bewaren de herinnering aan een beminnelijk man.

Ik wil nog even terugkomen op een van de kwaliteiten van Aindrias O'Keefe die ik al heb genoemd: zijn buitengewone bescheidenheid.

Ter illustratie daarvan citeer ik een fragment uit zijn afscheidsrede.

Over zijn eerste dagen bij het Hof vertelt hij het volgende: „Het eerste wat ik, al heel snel, ontdekte, was dat een ervaring van enkele jaren als nationale rechter op zich niet voldoende was voor het werk als gemeenschapsrechter. Ik had slechts een zeer vage notie van de Verdragen en van het gemeenschapsrecht en bovendien was mijn kennis van het Frans nogal zwak. Ik was als een pasgeborene tussen de volwassenen.”

Vandaag moet men wel getroffen worden door deze ontstellende bescheidenheid, die getuigt van de grootmoedigheid van Aindrias O'Keefe.

Mevrouw, staat u mij toe, u in naam van het Hof ons medeleven te betuigen.

Ik verzoek u thans te gaan staan en ter nagedachtenis van een groot jurist een minuut stilte in acht te nemen.

* * *

Ik dank u.

De zitting is gesloten.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 12 juli 1995

bij de eedaflegging van een nieuw lid van de Rekenkamer

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof, bij de ambtsaanvaarding van J. Mohr

Vandaag gaat een nieuw lid van de Rekenkamer de in artikel 188 B, lid 5, van het Verdrag bedoelde plechtige verbintenis aan.

Alvorens ik de heer Mohr verzoek zijn plechtige verklaring af te leggen, wil ik het belang van die handeling beklemtonen. Zoals ik bij de ambtsaanvaarding van een aantal van uw collega's op 8 maart laatstleden al zei, zie ik in het feit dat de leden van de Rekenkamer zich voor het Hof van Justitie plechtig verbinden, een teken van het primaat van de rechtsstaat, het cement van onze „rechtsgemeenschap”.

Als instelling van de Gemeenschap heeft de Rekenkamer de belangrijke taak, toezicht te houden op de behoorlijke uitvoering van de communautaire begroting. De regelmatige verslagen van de Rekenkamer vormen een onontbeerlijk onderdeel van de evenwichtsoefening en de wederzijdse controles die het gevolg zijn van de democratische beginselen die het leven in de Unie beheersen. Door het Verdrag betreffende de Europese Unie kreeg de Rekenkamer een nieuwe opdracht, waarvan het belang niet kan worden betwist: zij moet een verklaring voorleggen waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd.

Voor de doeltreffendheid en het succes van de Rekenkamer bij de uitvoering van haar belangrijke institutionele opdracht zijn de individuele kwaliteiten van elk van haar leden beslissend. Daarom bepaalt het Verdrag, dat de leden van de Rekenkamer worden gekozen uit personen die in hun eigen land behoren of behoord hebben tot de externe controle-instanties, of die voor deze functie bijzonder geschikt zijn.

Mijnheer Mohr, als nieuw lid van de Rekenkamer stelt u uw indrukwekkende nationale en internationale ervaring ten dienste van de instelling. Die ervaring hebt u opgedaan tijdens uw loopbaan als verificateur van rekeningen, met name in de functie van algemeen verificateur van de rekeningen van de Deense Staat die u sinds 1985 hebt uitgeoefend.

Ik wens u namens het Hof van Justitie succes bij de uitoefening van uw nieuwe functie.

Ik verzoek u thans de plechtige verklaring af te leggen waarbij u zich verbindt tot onafhankelijkheid, eerlijkheid en kiesheid.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 13 september 1995

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof, ter nagedachtenis van rechter R. Joliet

Excellenties,
Dames en Heren,

Het is een bijzonder droeve taak, hulde te moeten brengen aan de nagedachtenis van een collega en vriend met wie wij hadden gehoopt nog lang te mogen samenwerken.

Helaas is onze collega René Joliet op 15 juli laatstleden na een moedig gevecht van acht maanden tegen een meedogenloze ziekte op de leeftijd van 57 jaar overleden. Het Hof verloor aldus een van zijn meest actieve leden.

René Joliet kreeg zijn juridische opleiding aan de universiteit te Luik, waar hij in 1960 de titel van doctor in de rechten verwierf. Als navorser en student van de derde cyclus maakte hij verschillende studiereizen naar Duitsland en de Verenigde Staten van Amerika. Hij studeerde onder meer aan de Northwestern University te Chicago en liep stage bij het Bundeskartellamt te Berlijn, een feit waaraan wij werden herinnerd toen een delegatie van het Hof, waarvan hij deel uitmaakte, in 1987 deze instelling bezocht.

Door deze opleiding was hij goed vertrouwd met de Anglo-Amerikaanse en de Germaanse wereld, waarmee hij zijn hele leven lang bijzonder nauwe persoonlijke en intellectuele banden onderhield. Dat heeft waarschijnlijk bijgedragen tot zijn openheid voor de buitenwereld, maar was wellicht ook het gevolg van een keuze die werd gedicteerd door een intellectuele en humanistische instelling die doordrongen was van universalisme.

René Joliet begon zijn beroepsloopbaan aan de universiteit te Luik, waar hij sinds 1974 hoogleraar was. Die loopbaan bracht hem evenwel ook elders: hij doceerde aan de universiteit van Nancy, het Europa Instituut van de universiteit van Amsterdam, de universiteit van Louvain-la-Neuve, de

Northwestern University te Chicago, King's College van de universiteit van Londen en het Europa College te Brugge.

In 1984 werd René Joliet rechter in het Hof van Justitie. Op 10 april van dat jaar aanvaardde hij het ambt dat hij op voorbeeldige wijze tot het einde toe heeft vervuld.

Als hoogleraar en navorser was René Joliet vooral actief op het vlak van het mededingingsrecht, het recht van de intellectuele eigendom en het institutioneel recht van de Europese Gemeenschappen. Zijn diepgravend en veelzijdig werk heeft onuitwisbare sporen achtergelaten, niet alleen in zijn talrijke publikaties in verschillende talen, maar ook in de geest van zijn studenten en van degenen die het voorrecht hadden met hem in academisch, professioneel of gerechtelijk verband intellectuele banden te smeden.

De Europese Gemeenschap en haar rechtsorde werden geleidelijk de kern van de activiteiten van de jurist René Joliet. De ontwikkeling van die activiteiten kan worden vergeleken met het plan Schuman: vanuit de economie – meer bepaald het economisch recht – kwam René Joliet tot de communautaire constructie en de rechtsorde van de Gemeenschap, waarvoor hij hoe langer hoe meer interesse kreeg en waaraan hij gehecht geraakte.

Voor hem mocht Europa zich evenwel niet isoleren en in zichzelf keren, maar moest het daarentegen openstaan voor de buitenwereld en zelfs een etappe zijn op de weg naar het utopisch universalisme.

Ofschoon hij zeer open stond voor utopieën, was René Joliet veeleer aan het concrete dan aan het abstracte gehecht. Als hoogleraar en als rechter staaft hij zijn theoretische uiteenzettingen steeds met concrete en controleerbare voorbeelden. Voor de anderen – zijn studenten, zijn medewerkers en zijn collega's, met name zijn collega's in het Hof – was hij even veeleisend als voor zichzelf.

Zijn gestrengheid en kritische zin maakten hem niet tot een gemakkelijk collega. Door zijn eerlijkheid en rechtlijnigheid won hij echter niet alleen het respect maar ook de genegenheid van zijn collega's en medewerkers.

Graag beklemtoon ik de toewijding waarmee René Joliet zijn rechterlijke functie ter harte nam. In de talrijke zaken waarin hij rechter-rapporteur was, wist hij steeds een grondige studie van het dossier te combineren met een

duidelijke voorstelling van de problemen en zijn persoonlijke zienswijze. Transparantie jegens zijn collega's was voor hem een punt van eer.

In de zaken waarin hij niet de rechter-rapporteur was, oefende hij door zijn stellige overtuiging maar vooral ook door de kracht van zijn argumenten grote invloed uit.

Zijn aanwezigheid in het Hof de laatste elf jaar was alleszins beslissend voor de rechtspraak van die periode.

Zijn laatste belangrijke bijdrage aan de werkzaamheden van het Hof was het uitstekende werk dat hij heeft verricht als rapporteur voor advies 1/94, het advies betreffende het GATT, dat op 15 november vorig jaar is uitgebracht. Dankzij dat werk kon het advies worden uitgebracht binnen de uiterst korte termijn die het Hof zichzelf wegens de spoedeisendheid had gesteld.

Juist toen dit advies werd uitgebracht, werd de diagnose gesteld van de zware ziekte waaraan hij is bezweken, een ziekte waarvan wij de eerste symptomen op naïeve wijze verwarden met het loutere gevolg van een te zware werklast.

Sindsdien verzette hij zich moedig tegen de ziekte, zonder zijn belangstelling voor de gang van zaken bij het Hof te verliezen.

René Joliet verdiende het, zijn gevecht tegen de ziekte te winnen, zich opnieuw bij ons te voegen en een grote bijdrage te leveren aan onze werkzaamheden.

Hij laat ons evenwel zijn voorbeeld als jurist en als mens na, en het voorrecht hem als collega te hebben gekend en zijn vriendschap te hebben genoten.

Ik verzoek u te zijner nagedachtenis een minuut stilte in acht te nemen.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 18 september 1995

bij de ambtsaanvaarding van M. Wathelet als rechter in het Hof van Justitie en van A. Potocki en R. Moura Ramos als rechters in het Gerecht van eerste aanleg

- Rede van G. C. Rodríguez Iglesias,
president van het Hof blz. 135
- Rede van B. Vesterdorf, rechter in het Gerecht,
bij het afscheid van president Vilaça blz. 141
- Afscheidsrede van J. L. Cruz Vilaça blz. 143

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof

Excellenties,
Dames en Heren,

Bij het begin van deze plechtige zitting wil ik u allereerst hartelijk welkom heten. De aanwezigheid van zulke eminente personen doet het Hof en het Gerecht veel genoegen.

Ik verzoek de griffier het besluit van de vertegenwoordigers van de regeringen der Lid-Staten houdende benoeming van een rechter bij het Hof van Justitie, voor te lezen.

* * *

Dank u, mijnheer de griffier.

Alvorens ik u verzoek de in het Statuut bedoelde eed af te leggen, wil ik u, mijnheer Wathelet, hartelijk welkom heten bij het Hof, dat u met uw gevarieerde ervaring zult verrijken.

U kreeg uw academische opleiding aan de universiteit te Luik, waar u een licentie in de rechten en een licentie in de economische wetenschappen behaalde. U studeerde voort in de Verenigde Staten van Amerika, waar u aan de universiteit van Harvard Master of Laws werd.

Vervolgens was u actief in het onderzoek en het onderwijs, met name op het gebied van het Europees economisch recht. Een deel daarvan vond plaats bij uw voorganger in het Hof, onze betreurde collega René Joliet.

U bent lector aan de universiteit te Luik en docent aan de rechtsfaculteit van de katholieke universiteit te Louvain-la-Neuve.

U bent evenwel vooral bekend door uw politieke activiteiten. Reeds op zeer jonge leeftijd vervulde u immers belangrijke functies. Sinds 1977 was u lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en gemeenteraadslid, en sinds 1980 oefende u steeds belangrijker regeringsfuncties uit. U was met name minister-president van het Waalse Gewest, minister van Justitie, minister van Landsverdediging en vice-eerste minister.

Staat u mij toe u namens alle collega's en mijzelf hartelijk welkom te heten en u bij de uitoefening van uw nieuwe functie het allerbeste te wensen.

Ik verzoek u thans, de in artikel 2 van de Statuten van het Hof bedoelde eed af te leggen.

* * *

Het Hof neemt akte van uw verklaring.

Mijnheer de griffier, ik verzoek u de besluiten van de vertegenwoordigers van de regeringen der Lid-staten houdende benoeming van leden van het Gerecht van eerste aanleg, voor te lezen.

* * *

Dank u, mijnheer de griffier.

* * *

Sinds de oprichting van het Gerecht van eerste aanleg is reeds zes jaar verstreken. Vandaag nemen twee van zijn stichtende leden, als ik hen zo mag noemen, afscheid. Ik sluit mij aan bij de hulde die hen dadelijk zal worden gebracht, en herinner kort aan de belangrijke rol die zij hebben gespeeld.

De heer Jacques Biancarelli kan wegens ziekte jammer genoeg niet aanwezig zijn. Zes jaar lang was hij rechter in het Gerecht, maar reeds voor de oprichting van het Gerecht heeft hij als gewezen referendaris bij het Hof een belangrijke bijdrage geleverd aan de opvattingen daarover.

Mijnheer de President, beste José Luís, u stond sinds de oprichting aan het hoofd van het Gerecht. Los van de persoonlijke gevoelens die ik voor u koester sinds wij in 1986 te zamen bij het Hof kwamen, beperk ik mij thans tot een woord van dank voor de uitstekende samenwerking tussen ons beiden. Het Hof is u erkentelijk voor het belangrijke werk dat u hebt verricht.

Kamerpresident Bo Vesterdorf kan beter dan ikzelf schetsen hoe belangrijk dat werk was.

Mijnheer Vesterdorf, u hebt het woord.
(zie blz. 141)

* * *

Ik geef het woord aan president Cruz Vilaça.
(zie blz. 143)

* * *

Alvorens ik de nieuwe leden van het Gerecht van eerste aanleg verzoek de eed af te leggen, wil ik de heren Moura Ramos en Potocki hartelijk welkom heten bij onze instelling. Op grond van uw kwalificaties en ervaring mogen wij verwachten, dat u een opmerkelijke bijdrage zult leveren aan de werkzaamheden van het Gerecht.

Mijnheer Potocki, uw loopbaan was vooral verbonden met de justitie. U hebt verschillende rechterlijke ambten bekleed, eerst als alleenzittend rechter, vervolgens als lid van collegiale rechterlijke instanties, waaronder laatstelijk de Cour d'appel de Paris.

U was evenwel ook secretaris-generaal van de hoogste rechterlijke instanties van Frankrijk. U weet dan ook dat de justitie niet in een vacuüm leeft, maar dat zij ook elementen van openbaar bestuur moet omvatten.

Daarnaast had u de gelegenheid de problematiek van de justitie vanuit een andere hoek te bekijken, namelijk vanuit het Ministerie van Justitie, waar u de dienst Europese en internationale zaken hebt opgericht en drie jaar lang geleid.

Ten slotte hebt u het recht onderwezen, met name aan de École nationale de la magistrature en de universiteit van Parijs (Nanterre), waar u geassocieerd hoogleraar Europees recht bent.

Mijnheer Moura Ramos, u bent in de eerste plaats hoogleraar. U bent vooral werkzaam geweest in de prestigieuze universiteit van Coimbra, waar u uw juridische opleiding kreeg, waar u doctor in de rechten bent geworden en waar u het grootste deel van uw onderwijs- en onderzoeksactiviteiten hebt uitgeoefend, met name op het vlak van het internationaal privaatrecht en het Europees gemeenschapsrecht.

Uw academische werkzaamheden brachten u ook buiten Portugal. Ik ga niet in op de talrijke internationale congressen en colloquia waaraan u hebt deelgenomen, maar herinner enkel aan uw onderzoek aan de Sorbonne en aan uw onderwijsopdracht bij de Haagse Academie voor internationaal recht.

Uw wetenschappelijke faam werd onlangs nogmaals bevestigd door uw verkiezing tot lid van het Instituut voor internationaal recht.

U hebt ook grote ervaring in de rechtspraktijk. Als deskundige was u betrokken bij het wetgevend werk op nationaal en internationaal vlak, bij voorbeeld in de Haagse conferentie voor internationaal privaatrecht en in de commissie van de Verenigde Naties voor internationaal handelsrecht. Verder was u lid van verschillende nationale en internationale arbitragecolleges en was u de gemachtigde van de Portugese regering voor het Europees Hof voor de rechten van de mens.

Het Gerecht kan dus vertrouwen op de kwaliteiten van zijn nieuwe leden.

Mijnheer Potocki, mijnheer Moura Ramos, ik wens u succes bij de uitoefening van uw nieuwe functie, en ik verzoek u de in de artikelen 2 en 44 van de Statuten bedoelde eed af te leggen.

Mijnheer Potocki

...

Het Hof neemt akte van uw verklaring.

Mijnheer Moura Ramos

...

Het Hof neemt akte van uw verklaring.

* * *

Rede van B. Vesterdorf, rechter in het Gerecht, bij het afscheid van president Vilaça

Mijnheer de President,
Mijne heren leden van het Hof,
Excellenties,
Waarde collega's,
Dames en Heren,

Vandaag eindigt een eerste fase in het leven van het Gerecht, dat zijn eerste president vaarwel zegt. Dit ogenblik heeft dus een bijzondere betekenis voor ons allen.

De president van een rechterlijke instantie en vooral van een rechterlijke instantie als de onze, die bestaat uit rechters uit 15 verschillende landen, heeft ongetwijfeld een moeilijke opdracht. De opdracht van president Vilaça was nog delicateser.

Hij diende leiding te geven aan de oprichting van een nieuwe rechterlijke instantie die bovendien op een bestaande instelling moest worden geënt. Dat ging niet probleemloos, maar ik ben ervan overtuigd, dat u net als ik zult vaststellen dat president Vilaça met diplomatiek doorzicht en soepelheid die opdracht uitstekend heeft vervuld.

De heer Vilaça heeft de taak van president van het Gerecht zodanig waargenomen, dat zijn naam in alle juridische kringen synoniem staat voor het Gerecht.

Beste José Luís, je vertrekt na zes jaar president te zijn geweest. Je laat ons achter als soldaten zonder hun generaal. De eerste weken na je vertrek zullen wij wellicht aarzelend rondtasten, maar zoals in dergelijke situaties gebeurt, zal iemand de wacht aflossen. Gelukkig kunnen we constateren, dat je geen wanorde achterlaat, hetgeen geen verbazing hoeft te wekken. Zes jaar lang heb je het Gerecht georganiseerd en geleid met een dergelijke doeltreffendheid en gezag dat thans, na de inrijperiode, met grote stelligheid kan worden gezegd dat het Gerecht zijn taak van gemeenschapsrechter in eerste aanleg ten volle vervult binnen de instelling die het Hof van Justitie is.

Dat de regeringen het met de keuze van de heer Vilaça als eerste president van het Gerecht bij het rechte eind hadden, is duidelijk gebleken door de wijze waarop hij zijn functie heeft uitgeoefend. Zijn collega's hebben dit bevestigd toen zij hem drie jaar geleden opnieuw tot president van het Gerecht verkozen. Aan zijn indrukwekkend curriculum als hoogleraar, advocaat-generaal bij het Hof, staatssecretaris, auteur van talrijke juridische artikelen – om maar enkele elementen te noemen – wordt thans de titel van president van het Gerecht van 1989 tot 1995 toegevoegd.

José Luís, je hebt je stempel gedrukt op de rechtspraak van het Gerecht. Dat is vooral duidelijk in de korte gedingen. Nooit voordien in de geschiedenis van het Hof van Justitie waren er elk jaar zo veel korte gedingen als in de laatste jaren voor jou als president. Men kan geloof ik ook zeggen, dat er ook nooit zo veel korte gedingen waren die zo ingewikkelde juridische vragen opwierpen.

Laat mij ten slotte ook enkele meer persoonlijke woorden tot je richten. Beste José Luís, we zullen je ook om andere redenen missen. Je werd als collega zeer gewaardeerd voor je persoonlijke kwaliteiten. Je getuigde van optimisme, humor, loyaliteit, warmte en vriendelijkheid. Daarmee wist je in het Gerecht een echte ploeggeest en vriendschap tussen alle collega's te creëren. Daarbij komt nog de warme gastvrijheid die je vrouw Marie-Charlotte en jij ons hebben betuigd, met name tijdens de etentjes bij jou thuis. We zullen jullie beiden erg missen. We wensen jullie veel geluk. Als ik het goed heb, blijven jullie nog enige tijd in Luxemburg. We zullen dus ongetwijfeld nog het genoegen hebben elkaar van tijd tot tijd te ontmoeten.

Afscheidsrede van J. L. Cruz Vilaça

Mijnheer de President van het Hof,
Dames en Heren leden van het Hof en van het Gerecht,
Excellenties,
Dames en Heren,

Allereerst wil ik natuurlijk mijn dank betuigen.

In de eerste plaats aan u, mijnheer Rodríguez Iglesias, voor de vriendelijke woorden die u tot mij hebt gericht, maar ook voor de uitstekende samenwerking tussen de twee rechterlijke instanties die u mee tot stand hebt gebracht tijdens het jaar dat ik met u mocht werken. De regelmatige vergaderingen van de presidenten en de griffiers van de twee rechterlijke instanties, een praktijk die teruggaat tot de tijd van uw voorganger, president Ole Due, en griffier Jean-Guy Giraud, waren het belangrijkste instrument van die samenwerking. Door die bijeenkomsten konden wij onze rechterlijke activiteiten beter coördineren en doeltreffend en in een hartelijke sfeer overleg plegen over de gezamenlijke koers die wij bij onze werkzaamheden konden uitzetten.

Mijn hartelijke dank gaat ook uit naar mijn vrienden en collega's, leden van het Hof, wier hartelijkheid, hoffelijkheid en intelligentie elke ontmoeting tot een verrijkende en intellectueel voldoening schenkende gebeurtenis maakten.

Wat de relatie tussen de twee rechterlijke instanties betreft, moet de uitzonderlijke samenwerking worden beklemtoond van de twee griffiers, wier klaar inzicht in de gemeenschappelijke belangen van de instelling ons heeft geholpen, de meest geschikte oplossingen te vinden in een soms zeer moeilijke administratieve en budgettaire situatie.

Ik richt mij thans tot u, mijnheer Vesterdorf, en dank u voor uw welwillende woorden. Tegelijkertijd richt ik mij ook tot mijn collega's van het Gerecht, en dank hen voor hun loyale en doeltreffende medewerking. Het werk van het Gerecht, dat wij samen in gang hebben gereden en dat sinds januari is versterkt met de drie nieuwe collega's die wij bij de uitbreiding van de Gemeenschap hebben verwelkomd, is een collectief werk dat enkel mogelijk is door uw toewijding en bekwaamheid. De taak die wij zes jaar geleden op

ons hebben genomen, was niet steeds gemakkelijk, maar zij zou dat zonder uw inzet en steun nog veel minder zijn geweest. Marie-Charlotte en ik hebben van u en uw echtgenoten talrijke blijken van waardering en vriendschap gekregen. Ik bewaar een levendige herinnering aan de terechtzittingen, de beraadslagingen en de voltallige vergaderingen – kortom, aan de gebeurtenissen die het dagelijkse leven van het Gerecht kruiden – maar ook aan onze ontmoetingen in een ontspannen en vriendschappelijke sfeer.

Ofschoon hij vandaag niet aanwezig kan zijn, richt ik mij thans tot de collega die met mij afscheid neemt, kamerpresident Biancarelli. Beste Jacques: wij wisten allemaal, dat het Gerecht van eerste aanleg met jouw benoeming een fijn jurist en een groot kenner van het gemeenschapsrecht als rechter kreeg. Je jarenlange ervaring bij het Hof van Justitie, bij rechter Galmot, had je reeds de waardering van de juridische kringen in de Gemeenschap opgeleverd.

De jaren van je briljante carrière bij de Franse Conseil d'État, die grote rechterlijke instantie die aan het Hof zo vele waardevolle leden heeft geleverd, hebben ongetwijfeld bijgedragen tot de nauwkeurigheid en de systematiek van je juridische geest, die is gevormd in de uitstekende Franse scholen voor recht en administratie.

Kenmerkend voor de aanwezigheid van Jacques Biancarelli in het Gerecht was zijn geloof in de waarde van de rechtsregel en in het belang van de rechtszekerheid, en zijn zorg voor een grondige toetsing van de wettigheid van handelingen van de instellingen, met naleving van het beginsel van efficiënt rechterlijk toezicht. Zijn buitengewone werkkraft en zijn aandachtige en grondige studie van de zaken – zowel van degene waarin hij rechter-rapporteur was als van de andere die werden behandeld door de kamers waarvan hij deel uitmaakte – kwamen het Gerecht zeer ten goede.

Ik wil echter eveneens zijn duurzaam Europees engagement beklemtonen, alsmede zijn overtuigingskracht die hij steeds inzette voor de verdediging van de fundamentele menselijke waarden.

Diezelfde overtuigingskracht bleek ook tijdens de discussies en beraadslagingen van het Gerecht, hetgeen het leven van zijn tegenspelers niet makkelijker maakte.

Kortom: dat Jacques Biancarelli deelnam aan de werkzaamheden van het Gerecht, al was het maar voor één ambtsperiode, heeft een stempel gedrukt op de inhoud en de vorm van onze rechtspraak.

Beste Jacques, wij wensen je een spoedig herstel. Wij wensen jou, je echtgenote die hier aanwezig is, en je gezin succes in de nieuwe fase van je leven die thans begint. Ik hoop, dat het gemeenschapsrecht en de opbouw van Europa je steun zal blijven genieten.

Excellenties,
Dames en Heren,

Het Gerecht van eerste aanleg begon zijn werkzaamheden toen in Europa, na de val van de Berlijnse muur en met de democratisering van de landen van het Oosten, een tijd van grondige veranderingen aanbrak. Europa zoekt nog steeds naar nieuwe evenwichten. Het Verdrag van Maastricht dat intussen ondertekend en van kracht geworden is, heeft niet alle antwoorden gebracht op de nieuwe uitdagingen waaraan onze Europese Unie het hoofd moet bieden. Die uitdagingen zullen ongetwijfeld aan bod komen tijdens de Intergouvernementele conferentie die binnenkort van start gaat.

De ervaring leert, dat de opbouw van Europa en de sterkte van de communautaire constructie op drie wezenlijke pijlers berusten: een duidelijke politieke wil die door de Europese volkeren wordt gedeeld, het optreden van politici van formaat die deze wil kunnen verpersoonlijken en tot uitvoering brengen, en de goede werking van sterke, gerespecteerde gemeenschappelijke instellingen die met de uitvoering van de hun door de Verdragen opgedragen taken zijn belast. Ik hoop, dat de Intergouvernementele conferentie erin slaagt, de voorwaarden te scheppen om de persoonlijkheid van de Europese Unie in de wereld te bevestigen en om haar instellingen in staat te stellen in de nieuwe Europese omgeving efficiënt op te treden met respect voor de fundamentele verworvenheden die mede door de rechtspraak van het Hof en het Gerecht zijn geconsolideerd en met sterkere mechanismen ter bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van de burger.

In die geest hebben wij ons rapport voor de Intergouvernementele conferentie opgesteld. Het is ook die geest die ons in die zes jaar activiteit van het Gerecht heeft geleid.

Wij hebben ons tot doel gesteld, de gestrengheid en de kwaliteit van de rechterlijke toetsing te verzoenen met soepele werkregels en een mogelijkheid van permanente aanpassing aan het toenemend aantal en de grotere variëteit van de geschillen. Tegelijkertijd moest worden verhinderd, dat de verhoging van het aantal kamers de eenheid van de rechtspraak in gevaar bracht. De resultaten van onze werkzaamheden worden uiteraard beoordeeld door het Hof

in hogere voorziening, maar ook door de justitiabelen en de juridische kringen. Ik meen evenwel, dat wij trouw zijn gebleven aan de lijn die wij voor ogen hadden, en dat wij ons best hebben gedaan om het programma uit te voeren dat wij onszelf bij onze ambtsaanvaarding hebben opgelegd.

In de toekomst zal de gemeenschapsrechter echter voor nog grotere uitdagingen komen te staan. Hoewel ik opensta voor de verschillende oplossingen die een snelle en doeltreffende rechtsbedeling kunnen verzekeren, is het volgens mij essentieel, dat de stabiliteit van de rechterlijke structuur van de Gemeenschap en haar institutionele samenhang wordt bewaard. Wat het Gerecht betreft, moeten mijn collega's voortaan deze uitdaging aangaan, gesterkt door de ervaring van de laatste zes jaar, die beproevingen brachten maar ook bevrediging schonken, en door de groepsgeest die wij hebben geschapen.

Na het vertrek van mijzelf en van Jacques Biancarelli nemen André Potocki en Rui Moura Ramos de fakkel over. Het vertrouwen dat hun door de regeringen van de Lid-Staten is geschonken, lijkt mij gerechtvaardigd. Ik ben er zeker van, dat zij aan de werkzaamheden van het Gerecht een opmerkelijke bijdrage zullen leveren.

Namens alle collega's van het Gerecht en in eigen naam wens ik u succes bij de uitoefening van uw functie.

Em particular a ti – meu caro e velho Amigo Rui Moura Ramos – quero exprimir a grande satisfação com que te vejo hoje tomar posse do mesmo lugar de juiz que ocupei durante seis anos. Não poderia ter desejado para o Tribunal melhor juiz português.

Mijn gedachten gaan ook uit naar een andere dierbare vriend, René Joliet, die ons onlangs heeft verlaten. Mijnheer de President, aan uw wensen voor zijn opvolger Melchior Wathelet wil ik graag die van mijzelf en van het Gerecht toevoegen.

De tijd is dus gekomen om de communautaire rechterlijke instantie die ik negen jaar heb mogen dienen, vaarwel te zeggen. Mijn ambtstermijn in het Gerecht kan ik namelijk niet los zien van de bijna drie jaar dat ik advocaat-generaal bij het Hof van Justitie ben geweest.

Zo vele jaren heb ik doorgebracht in Luxemburg, dit mooie en gastvrije land, waar het hart van Europa klopt.

Ik had reeds de gelegenheid de eerste minister en de leden van de Luxemburgse regering mijn gevoelens voor het Groothertogdom kenbaar te maken.

Via u, mijnheer de Grootmaarschalk van het Hof, wil ik thans Hunne Koninklijke Hoogheden de Groothertog en de Groothertogin, alsmede hun familie, mijn eerbied betuigen, en mijn dank voor hun belangstelling voor het Gerecht en voor de blijken van eerbied jegens mijn echtgenote en mijzelf.

Gostaria igualmente de saudar a presença nesta sessão, em representação do Governo português, do Senhor Secretário de Estado dos Assuntos Europeus, meu amigo Dr. Victor Martins. É uma presença à qual não posso deixar de atribuir uma importância muito particular na medida em que ela exprime o indiscutível empenhamento comunitário do Governo português, associando-o, de forma visível, a um acto com significado na vida da instituição judicial da Comunidade.

Ik bedank ook de dames en heren ambassadeurs die hier aanwezig zijn. Enkele van hen zijn dierbare vrienden, met wie ik goede banden heb gesmeed, die – zo geloof ik althans – hebben bijgedragen tot het begrip van de staten die zij vertegenwoordigen voor de werkzaamheden van het Gerecht.

Ik wil nog een bijzondere groet richten aan de vertegenwoordigers van de andere instellingen van de Europese Unie, met name van die welke in Luxemburg zijn gevestigd. Ik wil hun mijn persoonlijke achting betuigen en hun zeggen, hoezeer ik het uitstekende klimaat van hartelijke samenwerking dat onze verhouding kenmerkte, op prijs heb gesteld.

Ten slotte richt ik mij tot allen die bij de instelling werkzaam zijn, en ik bedank hen zeer. In dit „gemeenschappelijke huis” werkt eenieder die voor het Hof van Justitie werkt, al dan niet rechtstreeks op een of andere wijze ook voor het Gerecht.

De griffier van het Hof, Roger Grass, ben ik erkentelijk voor de zeer goede samenwerking in de periode dat wij zowel op professioneel als op persoonlijk vlak zeer vertrouwelijke banden hebben aangeknoopt. Dat heeft ongetwijfeld in grote mate bijgedragen tot het overwinnen van de moeilijkheden en het oplossen van de problemen die eigen zijn aan de werking van een soms wel zeer originele – om niet te zeggen bizarre – administratieve structuur, die daarenboven, gelet op de behoeften, te kampen heeft met een chronisch gebrek aan middelen.

Het wonder van de vermenigvuldiging van de materiële en menselijke hulpmiddelen had evenwel niet kunnen worden verricht zonder de deskundigheid en de toewijding van de adjunct-griffier voor de administratie, de dames en heren directeurs, afdelings- en diensthoofden van de instelling, alsmede van alle ambtenaren en andere personeelsleden die hier gedurende die tijd werkzaam waren.

De wijze waarop zij zich van hun opdracht kwijten is een onmisbare steunpilaar voor de communautaire rechtspraak en draagt ten zeerste bij tot de waardigheid van de communautaire openbare dienst.

In dit verband wil ik mijn sympathie betuigen voor de vertegenwoordigers van het personeel van de instelling, met zijn actieve personeelscomité. Tot zijn huidige voorzitter Guy Lequime wil ik zeggen, hoe zeer ik onze voorbeeldige relaties op prijs heb gesteld.

Thans richt ik mij in het bijzonder tot de rechtstreekse medewerkers van het Gerecht, en in eerste instantie tot het personeel van de griffie, met name tot degenen die betrokken waren bij de delicate fase van de oprichting van het Gerecht. Ik kan ze jammer genoeg niet allemaal opnoemen. Ik wil hun evenwel publiekelijk de grote erkentelijkheid van mijzelf en van het Gerecht betuigen voor de uitzonderlijke toewijding en de grote beroepsernst waarvan zij steeds, en soms in zeer moeilijke werkomstandigheden, blijk hebben gegeven.

In de persoon van griffier Hans Jung hadden zij een „Gran-Capitan”. Hans was een vriend, een dagelijkse metgezel bij het Gerecht en een medewerker wiens professionele en menselijke kwaliteiten mij doen betreuren dat onze wegen uiteengaan.

In de kabinetten van de rechters beschikte het Gerecht ook over medewerkers van zeer hoge kwaliteit – referendarissen, assistentes en secretaresses – die de pijlers waren van onze rechterlijke activiteit. Ik bedank hen hartelijk voor hun inspanningen en hun waardevolle bijdrage aan onze werkzaamheden.

Tot onze „garde rapprochée” behoort ook de afdeling van de „lecteur d’arrêts”, met als vaste kern Evelyne Tichadou, wier discreet, doeltreffend en bekwaam optreden de kwaliteit van onze arresten en beschikkingen heeft verhoogd.

Ik wil de bijdrage van een andere groep toegewijde medewerkers niet over het hoofd zien: de bodes, zittingsbodes en chauffeurs van het Gerecht. Zij vormen een zeer kleine groep in verhouding tot de behoeften, maar zij hebben hun uiterste beste gedaan om steeds daar te zijn waar hun aanwezigheid vereist was. Zonder de anderen te vergeten, wil ik in het bijzonder degene bedanken die mij tijdens mijn ambtsperiode veilig en met veel brio heeft vervoerd, Daniel Lopes, wiens beschikbaarheid slechts wordt overtroffen door zijn gevoel voor humor.

Ten slotte gaan mijn laatste, maar daarom niet minder welgemeende woorden van dank naar de leden van mijn eigen kabinet. Mijn referendarissen – Luís Miguel Pais Antunes, Nuno Piçarra, Carlos Pinto Correia en Margarida Afonso – en degenen die soortgelijke diensten verrichtten, zoals Walter Mölls, alsmede mijn onvermoeibare en onvervangbare assistente Maria Antonieta Tavares en mijn secretaresses Gillian Byrne en Silvana Merino, wil ik niet alleen bedanken voor de uitzonderlijke kwaliteit van hun werk maar ook voor hun voortdurende toewijding en loyale en vriendelijke hulp waardoor het kabinet een efficiënt geheel en een kleine werkgemeenschap was.

Excellenties,
Dames en Heren,

Het is een feestelijke gebeurtenis wanneer de leden van het Gerecht tijdens een plechtige zitting voor het eerst de toga dragen. Thans is het voor mij de laatste keer.

Het afscheid, dat tot gisteren slechts een metafoor was, wordt vandaag realiteit! Zoals de dichter zei, moet men de toekomst voorbereiden als ware het een moeilijk examen. Ik geloof, dat het Gerecht en ikzelf die raad hebben opgevolgd.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 27 september 1995

bij de ambtsaanvaarding van de Europese ombudsman

- Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof,
bij de plechtige verbintenis van J. Söderman blz. 153
- Rede van J. Söderman blz. 157

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof, bij de plechtige verbintenis van J. Söderman

Excellenties,
Dames en Heren,

De gebeurtenis waarvoor wij vandaag bijeen zijn, kan ik zonder aarzelen historisch noemen: de ambtsaanvaarding van de eerste Europese ombudsman. In deze plechtige zitting verbindt hij zich publiekelijk om de uit zijn ambt voortvloeiende verplichtingen na te komen.

Graag had ik degene die voor deze belangrijke functie is aangewezen, hulde gebracht in het Zweeds of het Fins. Jammer genoeg strekt mijn talenkennis echter niet zo ver, zodat ik zal spreken in mijn eigen taal, die u, mijnheer Söderman, uitstekend beheerst.

Het nieuwe artikel 138 E van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voorziet in de benoeming van een Europees ombudsman, en creëert aldus een nieuw instrument voor het toezicht op de instellingen van de Gemeenschap.

Naast het politiek toezicht door het Parlement, het rechterlijk toezicht door het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg en het toezicht op het financieel beheer door de Rekenkamer, komt thans een vierde toezicht, dat van de ombudsman, die nauw met het Europees Parlement verbonden is.

Deze nieuwe vorm van toezicht, waarvan de precedentes en de inspiratiebron te vinden zijn in verschillende vergelijkbare instellingen in een aantal Lid-Staten die zich op de ervaringen van de ombudsman in Zweden en in andere Noordse landen hebben gebaseerd, is ongetwijfeld een kwalitatieve verrijking voor de institutionele structuur van de Europese Gemeenschap.

Het is een van de belangrijkste maatregelen die in het Verdrag betreffende de Europese Unie zijn genomen om Europa dichterbij de burger te brengen. Het recht om zich tot de ombudsman te wenden is trouwens een van de basiselementen van het burgerschap van de Unie.

Terecht werd de toegang tot de ombudsman niet beperkt tot de burgers van de Europese Unie, maar staat hij ook open voor elke natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een Lid-Staat.

Het toezicht van de ombudsman heeft in het bijzonder tot doel gevallen van wanbeheer bij het optreden van de communautaire instellingen en organen aan het licht te brengen en te verhelpen.

Hij heeft daarvoor uitgebreide bevoegdheden om de door hem rechtvaardig geachte onderzoeken te verrichten. Hij kan dit doen op eigen initiatief, dan wel op basis van klachten welke hem door een burger rechtstreeks of via een lid van het Europees Parlement zijn voorgelegd.

Belangrijk is, dat de verplichting om met de ombudsman samen te werken en hem de inlichtingen te verstrekken die hij voor zijn onderzoek nodig heeft, niet alleen geldt voor de instellingen van de Gemeenschap, maar ook voor de overheid van de Lid-Staten.

De respectieve bevoegdheden van de ombudsman en van de rechterlijke instanties zijn zorgvuldig afgebakend. Ofschoon de besluiten van de ombudsman niet bindend zijn, ben ik er zeker van, dat uw verslagen aan het Europees Parlement en aan de betrokken instellingen, alsmede uw aanbevelingen, beslissende invloed zullen hebben op de kwaliteit van de gemeenschapsadministratie.

Ook moet worden gewezen op de in artikel 5 van het besluit inzake het statuut van de ombudsman genoemde mogelijkheid om samen te werken met soortgelijke autoriteiten in bepaalde Lid-Staten. Dat zij hier aanwezig zijn, laat vermoeden dat die samenwerking vruchtbaar zal zijn.

Zoals bij elke nieuw gecreëerde functie zullen de besluiten, de gebruiken en in laatste instantie de persoonlijkheid van de eerste ombudsman beslissend zijn.

Mijnheer Söderman, door u boven andere zeer waardevolle kandidaten te verkiezen, heeft het Europees Parlement ongetwijfeld rekening gehouden met uw indrukwekkende persoonlijke en beroepsloopbaan waaruit blijkt, dat u de ervaring en de bekwaamheid hebt om het ambt van ombudsman uit te oefenen.

Ik herinner slechts aan enkele van de belangrijke functies die u zowel op nationaal als op internationaal vlak hebt uitgeoefend: u vertegenwoordigde Finland in de Raad van Beheer van de Internationale Arbeidsorganisatie, u was

voorzitter van de internationale commissie voor Chili, volksvertegenwoordiger en voorzitter van verschillende parlementscommissies, gouverneur van de provincie Uusimaa, minister van Justitie, van Sociale zaken en van Volksgezondheid. Ik wijs vooral ook op het ambt van parlementair ombudsman dat u sinds 1989 hebt bekleed. In talrijke lezingen en publikaties hebt u deze instelling en haar werking bestudeerd en verklaard, zowel in nationaal als in vergelijkend perspectief.

Door de uitoefening van die hoge functies kreeg u nationaal en internationaal de reputatie van een gecultiveerd, ervaren en efficiënt, maar ook eenvoudig, toegankelijk en billijk man.

Mijnheer de ombudsman: de Europese burger wenst en verwacht dat de Europese Unie democratischer en doorzichtiger wordt, dichter bij hem staat, toegankelijk is voor zijn vragen, en ontvankelijk voor zijn zorgen en zijn moeilijkheden. Uw optreden zal er zeker in grote mate toe bijdragen dat deze doelstellingen worden bereikt.

De leden van het Hof van Justitie wensen u succes bij de uitoefening van de taak die u is toevertrouwd.

Ik verzoek u thans de in artikel 9, lid 2, van het besluit inzake het statuut van de ombudsman bedoelde plechtige verbintenis aan te gaan.

Rede van J. Söderman

Mijnheer de President van het Hof,
Mijne heren leden van het Hof,
Mijne heren ombudsmannen van de Lid-Staten van de Europese Unie,
Mijne heren voorzitters van de nationale verzoekschriftencommissies,
Dames en Heren,

Het is voor mij een grote eer het woord te mogen nemen voor deze doorluchtige vergadering bij deze plechtige handeling van een nieuwe instelling in dienst van de volkeren van Europa.

Ik bedank de president van het Hof voor zijn vriendelijke woorden en zijn wensen voor het succes van deze opdracht die, zoals hij terecht heeft beklemtoond, bij de Europese burgers het gevoel moet versterken dat zij deel uitmaken van een steeds hechtere en op alle gebieden meer solidaire unie.

Hij heeft ook gewezen op de symboolwaarde van de ombudsman. Gewoonlijk wordt die functie in een land ingesteld om de democratie en de rechtsstaat te versterken en te bevorderen. Dat gebeurde toen Spanje bijna twintig jaar geleden met succes een democratie werd; onlangs was dat ook het geval in verschillende landen van Latijns-Amerika en van Centraal- en Oost-Europa. Waarom werd echter ook de Europese Unie daartoe gebracht? Bij de werkzaamheden van de Gemeenschap en van de Unie werden immers steeds de rechtsregels in acht genomen. Bovendien hadden de burgers van de Unie reeds het recht om bij het Europees Parlement verzoekschriften in te dienen, die steeds met zorg werden behandeld.

Het idee dat aan het ambt van Europees ombudsman ten grondslag ligt, is het bevorderen van het Europees burgerschap door de relatie tussen de burger en de Europese administratie te vergemakkelijken. De ombudsman zal dus vooral de Europese burgers en groeperingen moeten helpen om hun rechten uit te oefenen. Hoewel hij een juridische opdracht heeft, kan hij er zo toe bijdragen dat de Europese administratie menselijker wordt.

Sceptici zullen zich afvragen of dat wel mogelijk is, of de ombudsman wel over voldoende bevoegdheden beschikt, nu hij een minder uitgesproken profiel heeft dan de klassieke ombudsman die in Zweden reeds in 1809 werd

ingesteld. Is zijn mandaat niet te beperkt, nu hij enkel toezicht kan houden op eventueel wanbeheer van de instellingen en organen van de Europese Gemeenschap?

Ik ben ervan overtuigd, dat de bevoegdheden en het mandaat van de Europese ombudsman, die gedeeltelijk zijn afgekeken van die van de Franse „médiateur”, de Britse „Parliamentary Commissioner” of hun Noordse evenknieën, hem in staat stellen zijn opdracht met succes te vervullen. Zijn werk zal er immers vooral uit bestaan, te overtuigen en argumenten naar voren te brengen die tot redelijke oplossingen kunnen leiden.

Daarbij moet uiteraard het recht worden geëerbiedigd. De essentiële rechtsregels betreffende goed bestuur zijn voor een wezenlijk deel door het Hof geformuleerd in de talrijke zaken die het werden voorgelegd. Zij moeten de leidraad zijn voor het werk van de ombudsman; dat zijn de troefkaarten die hij in handen heeft.

Positief is ook de samenwerking met de commissie verzoekschriften van het Europees Parlement en met de ombudsdiensten en verzoekschriftencommissies van de Lid-Staten, die op dit vlak reeds een belangrijke rol spelen. De samenwerking tussen de Europese ombudsman en deze instellingen zal voor een juiste toepassing van het Europees recht op alle niveaus van de Unie noodzakelijk zijn.

De vereiste onafhankelijkheid van de Europese ombudsman heeft heel wat pennen in beweging gebracht. Mijns inziens is onafhankelijkheid allereerst een houding, het is de oprechtheid bij de vervulling van mijn taak. Toen de Latijnsamerikaanse auteur Carlos Fuentes vorig jaar de Príncipe de Asturias-prijs ontving, hield hij een rede over het thema „De ontmoeting van de culturen”. Om zijn ideeën te illustreren ging hij terug naar de Griekse filosofie, de wieg van de Westerse cultuur. Hij herinnerde aan de drie raadgevingen van Pindarus:

„Bewonder niet de macht,
Haat je vijand niet
En minacht niet wie lijdt.”

Dank u voor uw aandacht.

Plechtige zitting van het Hof van Justitie van 27 november 1995

ter nagedachtenis van H. Mayras, gewezen advocaat-generaal

Rede van G. C. Rodríguez Iglesias, president van het Hof

Excellenties,
Dames en Heren,

Wij brengen vandaag hulde aan Henri Mayras, advocaat-generaal van maart 1972 tot maart 1981.

Montaigne schreef: „Tous les jours vont à la mort, le dernier y arrive”. Voor Henri Mayras kwam die laatste dag op 9 juli laatstleden.

Geen van de huidige leden van het Hof heeft het voorrecht gehad, met hem te mogen werken.

Elke rechter, elke advocaat-generaal laat bij zijn afscheid evenwel een stuk van zichzelf achter voor wie blijft en voor wie hem opvolgt. Het Hof bewaart de herinnering en het gevoel voor traditie. Zijn collectief geheugen is tegelijk dat van het recht dat in de loop van decennia is gevormd en dat van de juristen die aan het gezamenlijke oeuvre hebben meegewerkt.

Met zijn negen jaar bij het Hof heeft Henri Mayras op dit gezamenlijke oeuvre ongetwijfeld een onuitwisbare stempel gedrukt.

Hij werd geboren na de eerste wereldoorlog, en was nauwelijks twintig jaar toen de militaire operaties van de tweede wereldoorlog Europa met een mantel van droefheid bedekten.

Wanneer de jeugd van een man kan worden samengevat als „Van oorlog tot oorlog”, begrijpt men hoezeer de Geschiedenis weegt op zijn opvattingen over de toekomst van de mensheid in het algemeen en van de soevereine staten in het bijzonder. Wanneer daarnaast de aanwezigheid van Europese staten overzee

een kolonisatie illustreert die indruist tegen de rechten en verwachtingen van de betrokken volkeren, begrijpt men, dat die man kan worden aangetrokken door projecten en oplossingen die de wonden van het verleden kunnen helen en de volgende generaties kunnen redden.

De loopbaan van Henri Mayras was volledig gewijd aan de openbare dienst. Zij werd gekenmerkt door zijn actieve betrokkenheid bij de uitwerking van oplossingen die door die doelstellingen waren geïnspireerd: eerst bij de nasleep van de kolonisatie, daarna bij het Europese avontuur.

Hij kreeg een veelzijdige academische opleiding: rechten, politieke wetenschappen en politieke economie. Hij werd licentiaat in de rechten in 1941, beëindigde de hogere studie publiekrecht en politieke economie in 1942, en studeerde in datzelfde jaar af aan de École libre de sciences politiques.

Nadat hij was geslaagd voor het toelatingsexamen van de Conseil d'État, werd hij op zesentwintigjarige leeftijd auditeur bij deze hoge nationale rechterlijke instantie.

Vanaf 1949 deed hij internationale ervaring op. Vier jaar lang was hij gemachtigde van de Franse regering bij de Frans-Marokkaanse verzoeningscommissie. Terzelfder tijd was hij rapporteur bij de Hoge Raad voor de sociale zekerheid.

Op zijn tweeëndertigste werd hij technisch adviseur bij het kabinet van de minister van Justitie.

Hij werd evenwel opnieuw tot Marokko aangetrokken. In 1953 werd hij gedetacheerd als juridisch adviseur van het Franse protectoraat over Marokko. Aldus beleefde hij van dichtbij de zeer moeilijke periode van voorbereiding van de Marokkaanse onafhankelijkheid. Tijdens zijn detachering werd hij benoemd tot maître des requêtes bij de Franse Conseil d'État.

Toen Marokko in 1956 onafhankelijk werd, werd Henri Mayras juridisch adviseur van de Franse ambassade in Marokko. Als zodanig nam hij deel aan de onderhandelingen over de Frans-Marokkaanse verdragen inzake technische en administratieve samenwerking en inzake gerechtelijke samenwerking en over het Frans-Marokkaans cultureel akkoord.

Na deze unieke ervaring keerde hij op 1 oktober 1958 terug naar het moederland en naar de Conseil d'État. Hij werd er afgevaardigde van de regering bij de afdeling geschillen.

Precies drie jaar later werd hij gedetacheerd om voorzitter te worden van de administratieve kamer van het Marokkaanse Hooggerechtshof.

Deze derde Marokkaanse periode toont duidelijk aan, welk vertrouwen en respect de kunde en de persoonlijkheid van Henri Mayras de hoogste instanties van de nieuwe onafhankelijke staat inboezemden. Als buitenlander en onderdaan van de vroegere kolonisator werd hem immers verzocht, om binnen de hoogste rechterlijke instantie toezicht te houden op de handelingen van de overheid zelf.

Bijna drie jaar lang oefende hij deze functie uit, tot hij werd benoemd tot directeur van de rechterlijke diensten bij het Franse Ministerie van Justitie.

Deze belangrijke functie vervulde hij meer dan zeven jaar lang, tot zijn benoeming als staatsraad in gewone dienst, slechts enkele weken voor zijn benoeming bij het Hof van Justitie.

Zoals sommige andere collega's kwam Henri Mayras bij onze instelling zonder zich vooraf in het gemeenschapsrecht te hebben gespecialiseerd.

Doordat hij snel nieuwe begrippen kon assimileren, doordat hij zelfs in zeer technische dossiers de kernpunten kon ontwaren en door zijn uitstekende geheugen, werd hij deze stof zeer snel de baas en kon hij conclusies nemen waarin een fijne analyse en een meesterlijke stijl werden gekoppeld aan een heldere en beknopte formulering.

Na een grondige studie van de voor elke zaak relevante rechtspraak zette Henri Mayras met grote intellectuele eerlijkheid de mogelijke oplossingen uiteen, waarna hij met veel overtuigingskracht de oplossing verdedigde die zijn voorkeur genoot, en dit in het steeds latent aanwezige perspectief van de Europese integratie.

Zijn onafhankelijke geest werd door iedereen geroemd.

Bepaalde delen van het gemeenschapsrecht droegen zijn bijzondere belangstelling weg, met name het vrij verkeer van werknemers, de sociale

zekerheid van migrerende werknemers en de vrijheid van vestiging. Zijn naam blijft vooral verbonden met de arresten Sotgiu, Van Duyn en Reyners.

Hij was zeer actief. Hij nam conclusie in bijna honderdtachtig zaken.

De gezondheidsproblemen waarmee hij soms te kampen had, beletten hem niet de weg te volgen die hij had uitgestippeld. Wellicht zetten zij hem er toch toe aan om, vroeger dan hij had gewild, zijn werkzaamheden bij het Hof begin 1981 te beëindigen.

Tot besluit wil ik nog zeggen dat Henri Mayras, los van zijn professionele kwaliteiten, in deze instelling het beeld achterliet van een hoffelijk, vriendelijk en vrijgevig man, die zijn gesprekspartners op hun gemak kon stellen. Ik mocht dat zelf ervaren toen ik kort na mijn ambtsaanvaarding bij het Hof het genoegen had met hem aan te zitten aan een maaltijd met gewezen leden.

Mevrouw Mayras, staat u mij toe u en uw gezin onze deelneming te betuigen.

Ik verzoek u thans staande enkele ogenblikken te verwijlen bij de nagedachtenis van een man die ons op de weg naar de opbouw van Europa is voorgegaan.

* * *

Bijlage I

A – RECHTERLIJKE WERKZAAMHEDEN VAN HET HOF VAN JUSTITIE

I – Analytisch register van de door het Hof van Justitie in 1995 gewezen arresten

INHOUDSTABEL

	Blz.
AMBTENAREN	167
EGA	167
EXTERNE BETREKKINGEN	168
FISCALE BEPALINGEN	168
HANDELSPOLITIEK	170
HARMONISATIE VAN WETGEVINGEN	170
INSTITUTIONEEL RECHT	171
LANDBOUW	172
MEDEDINGING	176
MILIEU EN CONSUMENTEN	178
SOCIALE POLITIEK	179
STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN	181
VENNOOTSCHAPSRECHT	182
VERDRAG BETREFFENDE DE RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID	183
VERVOER	184
VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN	184
VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL	187
VRIJ VERKEER VAN PERSONEN	187

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

AMBTENAREN

C-119/94 P	1.6.1995	D. Coussios/Commissie	Hogere voorziening – Ambtenaren – Ontbreken van motivering van besluit tot afwijzing van sollicitatie – T o e k e n n i n g v a n schadeloosstelling – Afzien van statutaire rechten
C-43/94 P	11.8.1995	Parlement/Ph. Vienne	Ambtenaren – Dagvergoeding – Cumulatie
C-448/93 P	11.8.1995	Commissie/M. Noonan	Hogere voorziening – A m b t e n a r e n – Ontvankelijkheid van beroep tegen jurybesluit houdende toepassing van voorwaarden van aankondiging van vergelijkend onderzoek waarvan regelmatigheid wordt betwist
C-396/93 P	14.9.1995	H. Henrichs/Commissie	Hogere voorziening – Artikel 4, leden 4 en 6, van verordening (Euratom, EGKS, EEG) nr. 2274/87 – Vaststelling van vergoeding, bedoeld in lid 1 van dat artikel – Uitsluiting van het gemeenschappelijk stelsel van ziektekostenverzekering van de ambtenaren van de Europese Gemeenschappen

EGA

C-135/94	29.6.1995	Commissie/Italië	Niet-nakoming – Richtlijn 89/618/Euratom – Ontvankelijkheid
----------	-----------	------------------	---

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

EXTERNE BETREKKINGEN

C-334/93	23.2.1995	Bonapharma Arzneimittel GmbH/Hauptzollamt Krefeld	Vrijhandelsovereenkomst EEG-Oostenrijk – Begrip produkt van oorsprong – Protocol nr. 3 – Methoden van administratieve samenwerking – Certificaat EUR. 1
C-417/93	10.5.1995	Parlement/Raad	Technische bijstand aan Onafhankelijke Staten van voormalige Unie van Socialistische Sowjetrepublieken en aan Mongolië – Raadpleging van Parlement
C-434/93	6.6.1995	A. Bozkurt/Staatssecretaris van Justitie	Associatieovereenkomst EEG-Turkije – Besluit van Associatieraad – Vrij verkeer van werknemers – Internationaal vrachtwagenchauffeur – Blijvende arbeidsongeschiktheid – Recht van voortgezet verblijf
C-469/93	12.12.1995	Amministrazione delle finanze dello Stato/Chiquita Italia SpA	Rechtstreekse werking van bepalingen van het GATT en van de Overeenkomsten van Lomé – Binnenlandse belastingen

FISCALE BEPALINGEN

C-345/93	9.3.1995	Fazenda Pública e.a./A.J. Nunes Tadeu	Voertuigbelasting – Binnenlandse belasting – Discriminatie
----------	----------	---------------------------------------	--

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-4/94	6.4.1995	BLP Group Plc/ Commissioners of Customs & Excise	Belasting over toegevoegde waarde – Uitlegging van artikel 2 van richtlijn 67/227/EEG en artikel 17, lid 2, van richtlijn 77/388/EEG – Aftrek van voorbelasting op goederen of diensten die worden gebruikt voor vrijgestelde handelingen
C-62/93	6.7.1995	BP Soupergaz Anonimos Etairia Geniki Emporiki- Viomichaniki kai Antiprossopeion/Griekse Staat	Uitlegging van de artikelen 11, 17 en 27 van de Zesde BTW-richtlijn – Griekse belastingregeling voor aardolieprodukten – Maatstaf van heffing – Recht op aftrek – Vrijstelling
C-453/93	11.8.1995	W. Bulthuis-Griffioen/ Inspecteur der Omzetbelasting	Gemeenschappelijk stelsel van omzetbelasting – Zesde BTW-richtlijn – Vrijstelling – Diensten van sociale aard, verricht door particulier – Geen vrijstelling
C-367/93 tot en met C-377/93	11.8.1995	F.G. Roders BV e.a./ Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen	Wijnaccijns – Discriminerende binnenlandse belastingen – Beneluxregeling
C-291/92	4.10.1995	Finanzamt Uelzen/ D. Armbrrecht	BTW – Belastbare handelingen
C-144/94	26.10.1995	Ufficio IVA di Trapani/ Italitica SpA	Zesde BTW-richtlijn – Uitlegging van artikel 10, lid 2 – Feit waardoor belasting verschuldigd wordt – Draagwijdte van aan Lid-Staten toegestane afwijking
C-113/94	30.11.1995	E. Casarin, echtgenote Jacquier/Directeur général des impôts	Artikel 95 van het Verdrag – Differentiële belasting op motorvoertuigen
C-16/95	14.12.1995	Commissie/Spanje	Niet-betwiste niet-nakoming – Vertraging bij teruggaaf van BTW aan niet in binnenland gevestigde belastingplichtigen

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

HANDELSPOLITIEK

C-70/94	17.10.1995	Fritz Werner Industrie-Ausrüstungen GmbH/ Bondsrepubliek Duitsland	Gemeenschappelijke handelspolitiek – Uitvoer van dual use-goederen
C-83/94	17.10.1995	P. Leifer e.a.	Gemeenschappelijke handelspolitiek – Uitvoer van dual use-goederen

HARMONISATIE VAN WETGEVINGEN

C-218/94	4.5.1995	Commissie/België	Niet-nakoming – Richtlijn 91/263/EEG – Niet-omzetting
C-182/94	1.6.1995	Commissie/Italië	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijnen 89/392/EEG en 91/368/EEG van de Raad
C-220/94	15.6.1995	Commissie/Luxemburg	Niet-nakoming – Richtlijn 92/44/EEG – Telecommunicatie – Open Network Provision op huurlijnen
C-259/94	6.7.1995	Commissie/Griekenland	Niet-nakoming – Richtlijn 92/44/EEG – Telecommunicatie – Open Network Provision op huurlijnen
C-350/92	13.7.1995	Spanje/Raad	Beroep tot nietigverklaring – Verordening (EEG) nr. 1768/92 van de Raad van 18 juni 1992 betreffende de invoering van een aanvullend beschermingscertificaat voor geneesmiddelen
C-240/94	11.8.1995	Commissie/Ierland	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijnen 89/336/EEG en 92/31/EEG – Elektromagnetische compatibiliteit

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-260/94	11.8.1995	Commissie/Griekenland	Niet-nakoming – Richtlijn 91/263/EEG – Niet-omzetting
C-440/93	5.10.1995	The Queen/Licensing Authority of the Department of Health, Norgine Ltd, ex parte: Scotia Pharmaceuticals Ltd	Geneesmiddel – In handel brengen – Verkorte procedure

INSTITUTIONEEL RECHT

C-130/91 REV	7.3.1995	ISAE/VP (Instituto Social de Apoio ao Emprego e à Valorização Profissional) e.a./Commissie	Verzoek tot herziening – Kennelijke niet-ontvankelijkheid
C-65/93	30.3.1995	Parlement/Raad	Artikel 43 EEG-Verdrag – Verplichting tot raadpleging van Parlement
C-299/93	6.4.1995	E. Bauer/Commissie	Arbitragebeding – Overeenkomst van huur en verhuur van woonruimte – Vaststelling van huurprijs – Opzegging – Vergoeding van schade
C-42/94	1.6.1995	Heidemij Advies BV/ Parlement	Artikel 181 EEG-Verdrag – Arbitragebeding – Uitbreiding van Europees Parlement te Brussel – Eenzijdige beëindiging van aannemingsovereenkomst door Europees Parlement – Schadevordering van aannemer

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-21/94	5.7.1995	Parlement/Raad	Richtlijn 93/89/EEG betreffende de toepassing door de Lid-Staten van de belastingen op sommige voor het goederenverkeer over de weg gebruikte voertuigen en van de voor het gebruik van sommige infrastructuurvoorzieningen geheven tolgelden en gebruiksrechten – Nieuwe raadpleging van het Parlement
C-465/93	9.11.1995	Atlanta Fruchthandelsgesellschaft mbH e.a./Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft	Verordening – Prejudiciële verwijzing – Beoordeling van geldigheid – Nationale rechter – Voorlopige maatregelen
C-466/93	9.11.1995	Atlanta Fruchthandelsgesellschaft mbH e.a./Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft	B a n a n e n – Gemeenschappelijke ordening der markten – Invoerregeling – Beoordeling van geldigheid
C-41/95	7.12.1995	Raad/Parlement	Begroting
C-312/93	14.12.1995	Peterbroeck, Van Campenhout & Cie GCV/ Belgische Staat	Bevoegdheid van de nationale rechter om ambtshalve de verenigbaarheid van het nationale recht met het gemeenschapsrecht te beoordelen

LANDBOUW

C-93/94	17.1.1995	Commissie/Nederland	Niet-nakoming – Richtlijn 90/667/EEG – Geen omzetting binnen voorgeschreven termijn
---------	-----------	---------------------	---

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-351/93, C-352/93 en C-353/93	19.1.1995	Fitmay Limited e.a./ Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	Gemeenschappelijke ordening der markten in de sector van op basis van groenten en fruit verwerkte produkten – Invoer in de Gemeenschap van rozijnen en zure kersen (morellen) – Compenserende heffing in geval van niet- naleving van de minimuminvoerprijs – Bepaling van werkelijke invoerprijs – Omvang van de aan de autoriteiten van de Lid-Staten toegekende bevoegdheden
C-66/94	19.1.1995	Commissie/België	Niet-nakoming – Niet- omzetting van een richtlijn
C-54/94 en C-74/94	23.2.1995	U. Cacchiarelli e.a.	Richtlijnen 76/895/EEG en 90/642/EEG van de Raad – Maximumgehalten aan residuen van bestrijdingsmiddelen in en op aardappelen
C-315/93	6.4.1995	Flip CV en O. Verdegem NV/Belgische Staat	Bestrijding van klassieke varkenspest – Schadeloosstelling van eigenaren wier varkens zijn geslacht
C-19/94	4.5.1995	SA des sucreries de Fontaine-le-Dun-Bolbec- Auffay (SAFBA)/Ministre du Budget	Gemeenschappelijke ordening der markten in de sector suiker – Vereveningsregeling voor opslagkosten – Feit dat verplichting tot betaling van opslagbijdrage doet ontstaan
C-389/93	8.6.1995	Anton Dürbeck GmbH/ Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft	Bananen – Invoerregeling – Categorie nieuwkomers
C-456/93	29.6.1995	Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV/Privatkellerei Franz Wilhelm Langguth Erben GmbH & Co. KG	Omschrijving van wijn – Herhaling op etiket van aanduidingen „Kabinett”, „Spätlese”, „Auslese” en „Weißherbst” als bestanddeel van merk

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-56/94	29.6.1995	SCAC Srl/Associazione dei Produttori Ortofrutticoli (ASIPO)	Gemeenschappelijke ordening der markten – Verwerkte produkten op basis van tomaten – B e p e r k i n g v a n produktiesteun – Vaststelling van quota – Geldigheid van verordening (EEG) nr. 668/93
C-46/94	5.7.1995	M. Voisine	Omschrijving van wijnen – Begrip „etikettering” – Aanbrenging van versiering die geen verband houdt met in de handel gebrachte wijn
C-12/94	11.8.1995	Uelzena Milchwerke eG/ Willi Antpöhler GmbH & Co. KG	Verzoek om een prejudiciële beslissing – Artikel 4 van verordening (EEG) nr. 570/88 van de Commissie – Steun voor room, boter en boterconcentraat – Voorwaarden voor steunverlening – Samenstelling van het produkt
C-1/94	11.8.1995	Cavarzere Produzioni Industriali SpA e.a./ Ministero dell'Agricoltura e delle Foreste e.a.	Gemeenschappelijke ordening der markten – Suikerquota – Overdrachten tussen ondernemingen
C-49/94	14.9.1995	Ierland/Commissie	Goedkeuring van rekeningen EOGFL – Begrotingsjaar 1990
C-104/94	12.10.1995	Cereol Italia Srl/Azienda agricola Castello Sas	Steunregeling voor produktie van soja – Sanctie op onjuistheid van in teeltcontract vermelde gegevens
C-257/94	12.10.1995	Commissie/Italië	Niet-nakoming – Richtlijn 91/685/EEG – Niet-omzetting
C-478/93	17.10.1995	Nederland/Commissie	Bananen – Invoerregeling – Marktaandeel van de categorieën A en B

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-44/94	17.10.1995	The Queen/Minister of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: National Federation of Fishermen's Organisations e.a., Federation of Highlands and Islands Fishermen e.a.	Gemeenschappelijk visserijbeleid – Meerjarige oriëntatieprogramma's – Beperking van aantal zeedagen
C-128/94	19.10.1995	H. Hönig/Stadt Stockach	Richtlijn 88/166/EEG – Minimumnormen ter bescherming van legkippen in batterijen
C-38/94	9.11.1995	The Queen/Minister of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Country Landowners Association	Gemeenschappelijke ordening der markten in de sector schape- en geitevlees, alsmede in de sector rundvlees – Toekenning van overdraagbare premierechten aan producenten – Compensatie voor grondeigenaren
C-196/94	16.11.1995	C. Schiltz-Thilmann/Minister van Landbouw	Verzoek om een prejudiciële beslissing – Uitlegging van artikel 5 quater van verordening (EEG) nr. 804/68 van de Raad van 27 juni 1968 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten – Extra heffing – Referentiehoeveelheid – Overschrijding
C-285/93	23.11.1995	Dominikanerinnen-Kloster Altenhohenau/Hauptzollamt Rosenheim	Extra heffing op melk – Referentiehoeveelheid voor rechtstreekse verkoop
C-476/93 P	23.11.1995	Nutral SpA/Commissie	Hogere voorziening – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid
C-118/95	30.11.1995	Commissie/Italië	Niet-nakoming – Richtlijnen 92/33/EEG en 92/34/EEG – Niet-omzetting

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-52/95	7.12.1995	Commissie/Frankrijk	Niet-nakoming – Vangstquota voor ansjovisbestand – Controlemaatregelen – Verplichtingen van de Lid-Staten
C-319/93, C-40/94 en C-244/94	12.12.1995	H.E. Dijkstra e.a./ Friesland (Frico Domo) Coöperatie BA	Mededinging – Statuten van zuivelcoöperaties – Uittreeregeling – Uitlegging van artikel 2 van verordening nr. 26
C-399/93	12.12.1995	H.G. Oude Luttikhuis e.a./ Verenigde Coöperatieve Melkindustrie Coberco BA	Mededinging – Statuten van zuivelcoöperaties – Uittreeregeling – Artikel 85 van het Verdrag en verordening nr. 26
C-132/94	14.12.1995	Commissie/Ierland	Niet-nakoming – Richtlijn 90/675/EEG – Veterinaire controles – Niet-omzetting
C-138/94	14.12.1995	Commissie/Ierland	Niet-nakoming – Richtlijn 91/496/EEG – Veterinaire controles – Niet-omzetting
C-161/94	14.12.1995	Commissie/Ierland	Niet-nakoming – Richtlijn 90/425/EEG – Veterinaire controles – Niet-omzetting
C-162/94	14.12.1995	Commissie/Ierland	Niet-nakoming – Richtlijn 89/662/EEG – Veterinaire controles – Niet-omzetting
C-17/95	14.12.1995	Commissie/Frankrijk	Niet-nakoming – Richtlijnen 91/67/EEG, 91/628/EEG en 92/35/EEG – Niet-omzetting

MEDEDINGING

C-360/92 P	17.1.1995	The Publishers Association/Commissie	Hogere voorziening – Mededinging – Prijsbinding voor boeken – Afwijzing van verzoek om vrijstelling krachtens artikel 85, lid 3 – Onmisbaarheid van mededingsbeperkingen
------------	-----------	---	--

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-412/93	9.2.1995	Société d'importation Édouard Leclerc-Siplec/ TF1 Publicité SA en M6 Publicité SA	Televisiereclame – Vrij verkeer van goederen en diensten
C-241/91 P en C-242/91 P	6.4.1995	Radio Telefís Éireann (RTE) en Independent Television Publications Ltd (ITP)/Commissie	Misbruik van machtspositie – Auteursrecht
C-310/93 P	6.4.1995	BPB Industries plc en British Gypsum Ltd/ Commissie	Misbruik van machtspositie – Exclusieve afname-overeenkomst – Getrouwheidspremie – Ongunstige beïnvloeding van handel tussen Lid-Staten – Toerekenbaarheid van inbreuk
C-96/94	5.10.1995	Centro Servizi Spediporto Srl/Spedizioni Marittima del Golfo Srl	Wegvervoer – Tarieven – Overheidsregeling – Mededinging
C-140/94, C-141/94 en C-142/94	17.10.1995	DIP SpA e.a./Comune di Bassano del Grappa e.a.	Handelsregeling – Vestigingsvergunning – Mededinging
C-19/93 P	19.10.1995	Rendo NV e.a./Commissie	Overeenkomst die in- en uitvoer van elektriciteit belemmert – Beschikking van de Commissie – Gedeeltelijke onthouding van oordeel over verenigbaarheid van betrokken overeenkomst met artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag
C-70/93	24.10.1995	Bayerische Motorenwerke AG/ALD Auto-Leasing D GmbH	Selectief distributiestelsel – Motorvoertuigen – Leveringsverbod – Territoriale bescherming – Uitlegging van artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag en van verordening (EEG) nr. 123/85
C-266/93	24.10.1995	Bundeskartellamt/ Volkswagen AG en VAG Leasing GmbH	Autoleasing – Exclusieve agentuur van dealers voor leasingonderneming van fabrikant – Uitlegging van artikel 85, lid 1, EEG-Verdrag en van verordening (EEG) nr. 123/85

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-91/94	9.11.1995	T. Tranchant e.a.	Richtlijn 88/301/EEG van de Commissie – Onafhankelijkheid van eenheden belast met controle van toepassing van technische specificaties – Testlaboratoria
C-244/94	16.11.1995	Fédération française des sociétés d'assurance e.a./ Ministère de l'Agriculture et de la Pêche	Artikelen 85 e.v. EG-Verdrag – Begrip onderneming – Orgaan belast met beheer van facultatief aanvullend stelsel van sociale zekerheid
C-430/93 en C-431/93	14.12.1995	J. van Schijndel e.a./ Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten	Kwalificatie van beroepspensioenfonds als onderneming – Verplichte deelneming in beroepspensioenregeling – Verenigbaarheid met mededingingsregels – Mogelijkheid eerst in cassatie middel van gemeenschapsrecht voor te dragen dat wijziging van voorwerp van geding en onderzoek naar feiten meebrengt

MILIEU EN CONSUMENTEN

C-422/92	10.5.1995	Commissie/Duitsland	Niet-nakoming – Omzetting van de richtlijnen betreffende afvalstoffen, toxische en gevaarlijke afvalstoffen en de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen
C-170/94	29.6.1995	Commissie/Griekenland	Niet-nakoming – Niet-omzetting van richtlijnen 90/219/EEG en 90/220/EEG – Genetisch gemodificeerde organismen

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-156/93	13.7.1995	Parlement/Commissie	Regeling van de biologische produktiemethode van landbouwprodukten – Respectieve bevoegdheden van de Raad en de Commissie – Prerogatieven van het Parlement
C-431/92	11.8.1995	Commissie/Duitsland	Niet-nakoming – Niet-toepassing door overheid van nog niet omgezette richtlijn – Richtlijn 85/337/EEG van de Raad – Milieu-effectbeoordeling van projecten – Thermische centrale van Großkrotzenburg – Vergunning voor bouw van nieuw blok
C-85/94	12.10.1995	Groupement des producteurs, importateurs et agents généraux d'eaux minérales étrangères, VZW (Piageme) e.a./Peeters NV	Consumentenbescherming – Etikettering van mineraalwater – Taal
C-236/94	12.10.1995	Commissie/België	Niet-nakoming – Richtlijn 91/339/EEG – Niet-omzetting

SOCIALE POLITIEK

C-400/93	31.5.1995	Specialarbejderforbundet i Danmark/Dansk Industri, voorheen Industriens Arbejdsgivere, optredend voor Royal Copenhagen A/S	Gelijke beloning van mannelijke en vrouwelijke werknemers
C-116/94	13.7.1995	J. Meyers/Adjudication Officer	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Richtlijn 76/207/EEG – Voorwaarden voor toegang tot arbeidsproces – Arbeidsvoorwaarden – Family credit

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-92/94	11.8.1995	Secretary of State for Social Security e.a./ R. Graham e.a.	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Invaliditeitsuitkeringen – Verband met pensioenleeftijd
C-48/94	19.9.1995	Ledernes Hovedorganisation, namens O. Rygaard/Dansk Arbejdsgiverforening, namens Strø Mølle Akustik A/S	Uitlegging van artikel 1, lid 1, van richtlijn 77/187/EEG – Overdracht van onderneming – Overeenkomst tussen twee aannemers betreffende voltooiing van werk, met i n s t e m m i n g v a n „opdrachtgever”
C-450/93	17.10.1995	E. Kalanke/Freie Hansestadt Bremen	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Richtlijn 76/207/EEG – Artikel 2, lid 4 – Promotie – Gelijke kwalificaties van kandidaten van verschillend geslacht – Voorrang aan vrouwelijke kandidaten
C-137/94	19.10.1995	The Queen/Secretary of State for Health, ex parte: C. Richardson	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Vrijstelling van betaling van eigen bijdrage in kosten geneesmiddelen – Materiële werkingssfeer van richtlijn 79/7/EEG – Band met pensioengerechtigde leeftijd – Werking in tijd van arrest
C-151/94	26.10.1995	Commissie/Luxemburg	Artikel 48 EG-Verdrag – Gelijke behandeling – Belasting op inkomen van tijdelijk ingezetenen – Teruggave van te veel geheven belasting
C-479/93	9.11.1995	A. Francovich/Italië	Bescherming van werknemers bij insolventie van de werkgever – Richtlijn 80/987/EEG – Werkingssfeer – Werknemers van werkgever tegen wie niet procedure ter gezamenlijke voldoening van schuldeisers kan worden ingeleid

Zaak	Datum	Partijen	Onschrijving
C-449/93	7.12.1995	Rockfon A/S/ Specialarbejderforbundet i Danmark	Collectief ontslag – Artikel 1 van richtlijn 75/129/EEG – Begrip plaatselijke eenheid – Vennootschap die van groep ondernemingen deel uitmaakt
C-472/93	7.12.1995	L. Spano e.a./Fiat Geotech Spa e.a.	Behoud van rechten van werknemers bij overgang van ondernemingen
C-317/93	14.12.1995	I. Nolte/ Landesversicherungsanstalt Hannover	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid – Artikel 4, lid 1, van richtlijn 79/7/EEG – Uitsluiting van personen met een beperkt dienstverband van de verplichte arbeidsongeschiktheids- en ouderdomsverzekering
C-444/93	14.12.1995	U. Megner e.a./ Innungskrankenkasse Vorderpfalz, thans Innungskrankenkasse Rhein Hessen-Pfalz	Gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid – Artikel 4, lid 1, van richtlijn 79/7/EEG – Beperkte en korte dienstverbanden – Uitsluiting van verplichte pensioen- en ziekteverzekering en van de verplichting bijdragen te betalen aan de werkloosheidsverzekering

STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN

C-349/93	23.2.1995	Commissie/Italië	Beschikking van Commissie waarbij terugvordering wordt gelast – Niet-uitvoering
C-348/93	4.4.1995	Commissie/Italië	Niet-nakoming – Staatssteun onverenigbaar met gemeenschappelijke markt – Terugvordering – Openbare holding

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-350/93	4.4.1995	Commissie/Italië	Niet-nakoming – Staatssteun onverenigbaar met gemeenschappelijke markt – Terugvordering – Openbare holding
C-135/93	29.6.1995	Spanje/Commissie	Beroep tot nietigverklaring – Handeling op grondslag van artikel 93, lid 1, EEG-Verdrag – Verlenging – Ontvankelijkheid

VENNOOTSCHAPSRECHT

C-359/93	24.1.1995	Commissie/Nederland	Aankondiging van overheidsopdrachten voor leveringen – Beroepsprocedure – Kennisgeving – Technische specificaties
C-79/94	4.5.1995	Commissie/Griekenland	Niet-nakoming – Richtlijn 77/62/EEG – Kaderovereenkomst voor de exclusieve levering van verbandmateriaal ten behoeve van Griekse ziekenhuizen en het leger
C-57/94	18.5.1995	Commissie/Italië	Beroep wegens niet-nakoming – Openbare aanbesteding van werken – Geen publikatie van bericht van aanbesteding
C-433/93	11.8.1995	Commissie/Duitsland	Beroep wegens niet-nakoming – Overheidsopdrachten voor uitvoering van werken en voor leveringen
C-143/94	26.10.1995	Furlanis costruzioni generali SpA/Azienda nazionale autonoma strade (ANAS)	Richtlijnen 71/305/EEG en 89/440/EEG van de Raad – Overheidsopdrachten – Abnormaal lage inschrijvingen in verhouding tot uit te voeren werk

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-426/93	9.11.1995	Duitsland/Raad	Beroep tot nietigverklaring – Verordening (EEG) nr. 2186/93 betreffende de communautaire coördinatie van de inrichting van ondernemingsregisters voor statistische doeleinden – Rechtsgrondslag – Evenredigheidsbeginsel

VERDRAG BETREFFENDE DE RECHTERLIJKE BEVOEGDHEID

C-68/93	7.3.1995	F. Shevill e.a./Presse Alliance SA	EEG-Executieverdrag – Artikel 5, sub 3 – Plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan – Belediging door middel van artikel in de pers
C-346/93	28.3.1995	Kleinwort Benson Ltd/ City of Glasgow District Council	EEG-Executieverdrag – Model voor nationaal recht – Uitlegging – Prejudiciële vraag – Onbevoegdheid van Hof
C-439/93	6.4.1995	Lloyd's Register of Shipping/Société Campenon Bernard	EEG-Executieverdrag – Artikel 5, sub 5 – Geschil betreffende de exploitatie van een filiaal
C-341/93	13.7.1995	Danvaern Production A/S/Schuhfabriken Otterbeck GmbH & Co.	EEG-Executieverdrag – Bijzondere bevoegdheid – Artikel 6, sub 3 – Begrip tegeneis – Compensatie
C-474/93	13.7.1995	Hengst Import BV/ A.M. Campese	EEG-Executieverdrag – Artikel 27, sub 2 – Stuk dat het geding inleidt of gelijkwaardig stuk
C-432/93	11.8.1995	Société d'Informatique service réalisation organisation (SISRO)/ Ampersand Software BV	EEG-Executieverdrag – Artikelen 36, 37 en 38 – Tenuitvoerlegging – Beslissing op verzet tegen verlof tot tenuitvoerlegging – Beroep over een rechtsvraag – Aanhouden van de uitspraak

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-364/93	19.9.1995	A. Marinari/Lloyd's Bank plc e.a.	EEG-Executieverdrag – Artikel 5, sub 3 – Plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan

VERVOER

C-414/93	1.6.1995	F.D. Teirlinck/Minister van Verkeer en Waterstaat	Structurele sanering van binnenvaart – Sloop-uitkeringen – Beschikbare financiële middelen – Sloopfondsen – Afzonderlijke rekeningen – Budget
C-235/94	9.11.1995	A.G. Bird	Voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer – A f w i j k i n g e n o m veiligheidsredenen

VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN

C-358/93 en C-416/93	23.2.1995	A. Bordessa e.a.	Richtlijn 88/361/EEG – Nationale vergunning voor uitvoer van bankbiljetten
C-324/93	28.3.1995	The Queen/The Secretary of State for the Home Department, ex parte: Evans Medical Ltd and Macfarlan Smith Ltd	Invoer van verdovend middel (diacetylmorfine)
C-459/93	1.6.1995	Hauptzollamt Hamburg-St. Annen/Thyssen Haniel Logistic GmbH	Gemeenschappelijk douanetarief – Verordening (EEG) nr. 3618/86 van de Raad – Tariefposten 21.07 en 30.03 – Mengsels van aminozuren voor de b e r e i d i n g v a n infuusoplossingen

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-467/93	1.6.1995	Hauptzollamt München-West/Analog Devices GmbH	Gemeenschappelijk douanetarief – Schorsing van rechten – Analooq/digitaal-omzetters voor het berekenen van gemiddelde waarde van variabele golfvormige signalen
C-391/92	29.6.1995	Commissie/Griekenland	Volledige zuigelingenvoeding – Verbod van verkoop buiten apotheken
C-437/93	29.6.1995	Hauptzollamt Heilbronn/Temic Telefunken microelectronic GmbH	Regeling actieve veredeling – Beëindiging door behandeling onder douanetoezicht – Kwantitatieve beperkingen
C-470/93	6.7.1995	Verein gegen Unwesen in Handel und Gewerbe Köln e.V./Mars GmbH	Maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen – Verpakking die kan leiden tot beperking van vrijheid om wederverkoop-prijzen vast te stellen, en tot misleiding van consument
C-16/94	11.8.1995	Edouard Dubois et Fils SA e.a./Garonor Exploitation SA	Bij overeenkomst tussen particulieren vastgestelde doorgangsheffing – Heffing van gelijke werking
C-63/94	11.8.1995	Groupement national des négociants en pommes de terre de Belgique/ITM Belgium SA en Vocarex SA	Verbod van verkoop met uiterst beperkte winstmarge
C-485/93 en C-486/93	14.9.1995	M. Simitzi/Gemeente Kos	Belastingregeling voor Dodekanesos – Heffing van gelijke werking als douanerecht – Werking in de tijd van prejudicieel arrest
C-125/94	5.10.1995	Aprile Srl, in liquidatie/Amministrazione delle Finanze dello Stato	Heffingen van gelijke werking – Verbod – Toepasselijkheid op handelsverkeer met derde landen
C-59/94 en C-64/94	17.10.1995	Minister van Financiën/Société Pardo & Fils e.a.	Gemeenschappelijk douanetarief – Tariefposten – Dranken – Bereide wijn van verse druiven – Sangria

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-36/94	26.10.1995	Siesse - Soluções Integrais em Sistema Software e Aplicações Ld.a/Director da Alfândega de Alcântara	In vrij verkeer brengen van goederen – Overschrijding van termijn voor aanwijzing van douanebestemming – Heffing van recht
C-51/94	26.10.1995	Commissie/Duitsland	Etikettering en presentatie van levensmiddelen – Artikel 30 EG-Verdrag en richtlijn 79/112/EEG – Vermelding in verkoopbenaming van stof die in lijst van ingrediënten voorkomt
C-134/94	30.11.1995	Esso Española SA/ Comunidad Autónoma de Canarias	Aardolieprodukten – Verplichting tot bevoorrading van bepaald grondgebied
C-17/94	7.12.1995	D. Gervais e.a.	Kunstmatige inseminatie van runderen – Territoriaal monopolie – Beperking van uitoefening van beroep van dierenarts
C-45/95	7.12.1995	Cámara de Comercio, Industria y Navegación de Ceuta/Ayuntamiento de Ceuta	Toetredingsakte van Koninkrijk Spanje – Bepalingen van toepassing op Ceuta en Melilla – Heffing van gelijke werking als douanerecht
C-387/93	14.12.1995	G.D. Banchemo	Artikelen 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 en 95 EEG-Verdrag
C-267/94	14.12.1995	Frankrijk/Commissie	Afvallen van zetmeelfabrieken – „Corn gluten feed” – Douane-indeling
C-106/94 en C-139/94	14.12.1995	P. Colin e.a.	Restitutie voor gebruik van suiker bij vervaardiging van bepaalde chemische produkten – Keelpastilles – Opwekkende dranken – Tariefindeling

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

VRIJ VERKEER VAN KAPITAAL

C-484/93	14.11.1995	P. Svensson e.a./Ministre du Logement et de l'Urbanisme	Vrij verrichten van diensten – Rentesubsidie op bouwleningen – Lening aangegaan bij kredietinstelling die niet is erkend in Lid-Staat die subsidie verleent
C-163/94, C-165/94 en C-250/94	14.12.1995	L.E. Sanz de Lera e.a.	Kapitaalverkeer – Derde land – Nationale vergunning voor uitvoer van bankbiljetten

VRIJ VERKEER VAN PERSONEN

C-279/93	14.2.1995	Finanzamt Köln-Altstadt/ R. Schumacker	Artikel 48 EEG-Verdrag – Verplichting tot gelijke behandeling – Belastingheffing op het inkomen van niet-ingezetenen
C-425/93	16.2.1995	Calle Grenzshop Andresen GmbH & Co. KG/ Allgemeine Ortskrankenkasse für den Kreis Schleswig-Flensburg	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Vaststelling van toe te passen wetgeving
C-29/94 en C-35/94	16.2.1995	J.-L. Aubertin e.a.	Kappers – Richtlijn 82/489/EEG van de Raad
C-365/93	23.3.1995	Commissie/Griekenland	Niet-nakoming – Richtlijn 89/48/EEG – Erkenning van hoger-onderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste drie jaar worden afgesloten

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-103/94	5.4.1995	Z. Krid/Caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés (CNAVTS)	Samenwerkingsovereenkomst EEG-Algerije – Artikel 39, lid 1 – Rechtstreekse werking – Non-discriminatiebeginsel – Werkingssfeer – Weduwe van Algerijns werknemer die in Lid-Staat werkzaam was – Aanvullende uitkering van Fonds national de solidarité
C-325/93	6.4.1995	Nationaal verbond van socialistische mutualiteiten/ A. Del Grosso	Samenloop van sociale uitkeringen – Uitlegging van verordening (EEG) nr. 1408/71
C-147/94	6.4.1995	Commissie/Spanje	Niet-nakoming – Niet-omzetting van een richtlijn
C-7/94	4.5.1995	Landesamt für Ausbildungsförderung Nordrhein-Westfalen/ L. Gaal	Verordening (EEG) nr. 1612/68 – Artikel 12 – Begrip kind
C-384/93	10.5.1995	Alpine Investments BV/ Minister van Financiën	Vrij verrichten van diensten – Artikel 59 EEG-Verdrag – Verbod van telefonische colportage voor financiële diensten
C-327/92	18.5.1995	Rheinhold & Mahla NV/ Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Menaalnijverheid	Sociale zekerheid – Verplichting van hoofdaannemer tot betaling van premies die niet zijn voldaan door faillerende onderaannemer
C-40/93	1.6.1995	Commissie/Italië	Niet-nakoming – Richtlijnen 78/686/EEG en 78/687/EEG
C-123/94	1.6.1995	Commissie/Griekenland	Vrij verkeer van werknemers – Gelijke behandeling – Aanstelling van buitenlanders bij particuliere taalscholen

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-451/93	8.6.1995	C. Delavant/Allgemeine Ortskrankenkasse für das Saarland	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Verordening nr. 1408/71 van Raad – Werknemer die in andere dan bevoegde Lid-Staat woont – Verstrekkingen aan gezinsleden in land van woonplaats
C-422/93 tot en met C-424/93	15.6.1995	T. Zabala Erasun e.a./ Instituto Nacional de Empleo	Prejudiciële verwijzing – Voorwaarden voor handhaving van gestelde vragen door verwijzende rechter – Omvang van 's Hofs bevoegdheid
C-109/94, C-207/94 en C-225/94	29.6.1995	Commissie/Griekenland	Niet-nakoming – Richtlijnen 90/618/EEG, 88/357/EEG en 90/619/EEG – Niet-omzetting – Verzekeringen
C-454/93	29.6.1995	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening/ J. van Gestel	Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Aanwijzing van bevoegde staat overeenkomstig artikel 17 van verordening (EEG) nr. 1408/71 – Woonplaats en plaats van tewerkstelling in andere dan bevoegde Lid-Staat – Werkloosheidsuitkeringen betaald krachtens artikel 71, lid 1, sub b-ii
C-391/93	13.7.1995	U. Perrotta/Allgemeine Ortskrankenkasse München	Sociale zekerheid – Werkloze die toestemming heeft in andere dan bevoegde Lid-Staat te verblijven – Toekenning van prestaties bij ziekte – Verlenging van verblijfsduur
C-216/94	13.7.1995	Commissie/België	Niet-nakoming – Richtlijn 89/48/EEG – Erkenning van hoger-onderwijsdiploma's waarmee beroepsopleidingen van ten minste drie jaar worden afgesloten

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-80/94	11.8.1995	G.H.E.J. Wielockx/ Inspecteur der directe belastingen	Artikel 52 EG-Verdrag – Verplichting tot gelijke behandeling – Belastingheffing op inkomen van niet- ingezetenen
C-98/94	11.8.1995	C. Schmidt/Rijksdienst voor Pensioenen	Verordening (EEG) nr. 1408/71 – Sociale zekerheid – Nationale anti-cumulatiebepalingen – Uitkeringen van dezelfde aard
C-321/93	5.10.1995	J. Imbernon Martínez/ Bundesanstalt für Arbeit	Sociale zekerheid – Gezinsbijslagen – Woonplaats op nationaal grondgebied
C-242/94	12.10.1995	Commissie/Spanje	Niet-nakoming – Richtlijn 90/619/EEG – Niet-omzetting
C-227/94	17.10.1995	E. Olivieri-Coenen/ Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging	Sociale zekerheid – Arbeidsongeschiktheid – Arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht – Arbeid onderworpen aan regeling voor ambtenaren – Artikel 4, lid 4, van verordening (EEG) nr. 1408/71 – Bijlage V, onderdeel Nederland, punt 4, sub a, van verordening (EEG) nr. 1408/71
C-111/94	19.10.1995	Job Centre Coop. arl	Nationale wettelijke regeling die particuliere ondernemingen verbiedt activiteiten inzake arbeidsbemiddeling uit te oefenen – Onbevoegdheid van Hof
C-481/93	26.10.1995	R. Moscato/Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging	Sociale zekerheid – Invaliditeit – Toepasselijke wetgeving – Wetgeving van type A – Gezondheidstoestand bij aanvang van verzekering
C-482/93	26.10.1995	S.E. Klaus/Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging	Sociale zekerheid – Ziekte – Gezondheidstoestand bij aanvang van verzekering – Samentelling van tijdvakken van verzekering

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
C-475/93	9.11.1995	J.-L. Thévenon e.a./ Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz	Sociale zekerheid – Artikel 6 van verordening (EEG) nr. 1408/71 – Vervanging, door verordening (EEG) nr. 1408/71, van tussen Lid-Staten gesloten verdragen inzake sociale zekerheid
C-152/94	16.11.1995	Strafzaak tegen G. Van Buynder	Vrijheid van vestiging – Dierenartsen – Zuiver interne situatie
C-443/93	22.11.1995	I. Vougioukas/Idryma Koinonikon Asfalisseon (IKA)	Uitlegging en geldigheid van artikel 4, lid 4, van verordening (EEG) nr. 1408/71 en uitlegging van artikelen 48 en 51 van het Verdrag – Bijzondere regelingen voor ambtenaren – Door Griekse arts in Duits ziekenhuis verrichte werkzaamheden
C-394/93	23.11.1995	G. Alonso-Pérez/ Bundesanstalt für Arbeit	Sociale zekerheid van werknemers die zich binnen Gemeenschap verplaatsen – Kinderbijslag – Beperking door Lid-Staat van terugwerkende kracht van aanvraag om kinderbijslag
C-55/94	30.11.1995	R. Gebhard/Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano	Richtlijn 77/249/EEG – Vrij verrichten van diensten – Advocaten – Mogelijkheid om kantoor te openen – Artikelen 52 en 59 EG-Verdrag
C-175/94	30.11.1995	The Queen/Secretary of State for the Home Department, ex parte: J. Gallagher	Afwijkingen – Besluiten inzake vreemdelingenpolitie – Besluit tot verwijdering – Voorafgaand advies van bevoegde instantie
C-415/93	15.12.1995	VZW Koninklijke Belgische Voetbalbond e.a./J.-M. Bosman e.a.	Vrij verkeer van werknemers – Mededingingsregels voor ondernemingen – Beroepsvoetballers – Regelingen betreffende transfer van spelers – Nationaliteitsclausules

II – Andere beslissingen van het Hof van Justitie, die in de weekoverzichten 1995 zijn opgenomen

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
Advies 2/92	24.3.1995	Derde herziene besluit van de Raad van de OESO betreffende de nationale behandeling	Bevoegdheid van de Gemeenschap of een van zijn instellingen om deel te nemen aan het derde herziene besluit van de Raad van de OESO betreffende de nationale behandeling
C-266/94	11.7.1995	Commissie/Spanje	Niet-nakoming – Richtlijn 92/44/EEG – Met redenen omkleed advies – Niet-inaanmerkingneming van antwoord van Lid-Staat op aanmaning – Niet-ontvankelijkheid
C-149/95 P(R)	19.7.1995	Commissie/Atlantic Container Line AB, e.a.	Hogere voorziening – Beschikking van president van Gerecht van eerste aanleg in kort geding – Mededinging – Gecombineerd vervoer
Advies 3/94	13.12.1995	Advies uitgebracht krachtens artikel 228, lid 6, EG-Verdrag	GATT – WTO – Framework Agreement on Bananas
C-307/95	21.12.1995	Max Mara Fashion Group Srl/Ufficio del registro di Reggio Emilia	Prejudiciële verwijzing – Niet-ontvankelijkheid

III – Gerechtelijke statistieken¹

Werkzaamheden van het Hof

Tabel 1: Werkzaamheden in 1995

Afgedane zaken

Tabel 2: Aard van de procedures

Tabel 3: Arresten, adviezen, beschikkingen

Tabel 4: Wijze van afdoening

Tabel 5: Formatie

Tabel 6: Grondslag van het beroep

Tabel 7: Onderwerp van het beroep

Procesduur

Tabel 8: Aard van de procedures

Grafiek I: Arresten en beschikkingen in prejudiciële zaken

Grafiek II: Arresten en beschikkingen in rechtstreekse beroepen

Grafiek III: Arresten en beschikkingen in hogere voorziening

Aanhangig gemaakte zaken

Tabel 9: Aard van de procedures

Tabel 10: Aard van het beroep

Tabel 11: Onderwerp van het beroep

Tabel 12: Beroepen wegens niet-nakoming

Tabel 13: Grondslag van het beroep

¹ Door de ingebruikneming van een nieuw computersysteem voor het beheer van de rechtszaken is de presentatie van de statistieken in dit Jaarverslag veranderd. Bij sommige tabellen en grafieken kan daardoor geen vergelijking worden gemaakt met de statistische gegevens voor de vorige jaren.

Hangende zaken

Tabel 14: Aard van de procedures

Tabel 15: Formatie

Ontwikkeling van de gerechtelijke werkzaamheden tot 31 december 1995

Tabel 16: Binnengekomen zaken en arresten

Tabel 17: Prejudiciële verwijzingen (per Lid-Staat en per jaar)

Tabel 18: Prejudiciële verwijzingen (per Lid-Staat en per rechterlijke instantie)

Werkzaamheden van het Hof

Tabel 1: Werkzaamheden in 1995¹

Afgedane zaken	250	(289)
Binnengekomen zaken	415	
Hangende zaken	508	(620)

Afgedane zaken

Tabel 2: Aard van de procedures

Prejudiciële verwijzingen	130	(162)
Rechtstreekse beroepen	91	(96)
Hogere voorzieningen	18	(20)
Adviezen / Uitspraken	2	(2)
Bijzondere procedures ²	9	(9)
Totaal	250	(289)

¹ In deze tabel en in de tabellen op de volgende bladzijden hebben de cijfers tussen haakjes (*brutocijfers*) betrekking op het totale aantal zaken *ongeacht* of zij wegens verknochtheid zijn gevoegd (één zaaknummer = één zaak). Het *netto*cijfer betreft het aantal zaken *na* de voeging wegens verknochtheid (een aantal gevoegde zaken = één zaak).

² Als „bijzondere procedures” worden beschouwd: begroting van kosten (artikel 74 Reglement voor de procesvoering); rechtsbijstand (artikel 76 Reglement voor de procesvoering); verzet tegen een arrest (artikel 94 Reglement voor de procesvoering); derdenverzet (artikel 97 Reglement voor de procesvoering); uitlegging van een arrest (artikel 102 Reglement voor de procesvoering); herziening van een arrest (artikel 98 Reglement voor de procesvoering).

Tabel 3: Arresten, adviezen, beschikkingen¹

Aard van de procedures	Arresten	Beschikkingen van gerechtelijke aard ²	Beschikkingen in kort geding	Andere beschikkingen ³	Adviezen/ Uitspraken	Totaal
Prejudiciële verwijzingen	110	3	—	17	—	130
Rechtstreekse beroepen	52	1	—	38	—	91
Hogere voorzieningen	9	9	2	—	—	20
Subtotaal	171	13	2	55	—	241
Adviezen/ Uitspraken	—	—	—	—	2	2
Bijzondere procedures	1	6	—	2	—	9
Subtotaal	1	6	—	2	2	11
Totaal	172	19	2	57	2	252

¹ Nettocijfers.

² Beschikkingen van gerechtelijke aard waardoor een procedure wordt beëindigd (niet-ontvankelijkheid, kennelijke niet-ontvankelijkheid, ...).

³ Beschikkingen waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

Tabel 4: Wijze van afdoening

Wijze van afdoening	Rechtstreekse beroepen	Prejudiciële verwijzingen	Hogere voorzieningen	Bijzondere procedures	Totaal
<i>Arresten</i>					
Gegroundverklaring	36 (38)				36 (38)
Gedeeltelijke gegrondverklaring	5 (5)				5 (5)
Ongegrond	11 (11)		7 (8)		18 (19)
Niet-ontvankelijk				1 (1)	1 (1)
Gedeeltelijke nietigverklaring met verwijzing			1 (1)		1 (1)
Nietigverklaring zonder verwijzing			1 (1)		1 (1)
Overige		110 (142)			110 (142)
Totaal arresten	52 (54)	110 (142)	9 (10)	1 (1)	172 (207)
<i>Beschikkingen</i>					
Gedeeltelijke gegrondverklaring				5 (5)	5 (5)
Ongegrond			2 (2)	1 (1)	3 (3)
Niet- ontvankelijkheid	1 (1)				1 (1)
Kennelijk niet- ontvankelijk		3 (3)			3 (3)
Hogere voorziening kennelijk niet- ontvankelijk			2 (2)		2 (2)
Hogere voorziening kennelijk ongeground			5 (6)		5 (6)
Subtotaal	1 (1)	3 (3)	9 (10)	6 (6)	19 (20)
Doorhaling	36 (39)	17 (17)			53 (56)
Afdoening zonder beslissing				2 (2)	2 (2)
Verwijzing	2 (2)				2 (2)
Subtotaal	38 (41)	17 (17)		2 (2)	57 (60)
Totaal beschikkingen	39 (42)	20 (20)	9 (10)	8 (8)	76 (80)
<i>Adviezen</i>					2 (2)
Totaal	91 (96)	130 (162)	18 (20)	9 (9)	250 (289)

Tabel 5: Formatie

Formatie	Arresten		Beschikkingen ¹		Totaal	
Voltallig Hof	23	(25)	6	(6)	29	(31)
Klein plenum	36	(41)	—	—	36	(41)
Kamers	113	(141)	11	(12)	124	(153)
President			2	(2)	2	(2)
Totaal	172 ²	(207)	19	(20)	191	(227)

Tabel 6: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	Arresten/Adviezen		Beschikkingen ³		Totaal	
Artikel 169 EG-Verdrag	38	(40)	1	(1)	39	(41)
Artikel 173 EG-Verdrag	11	(11)	—	(-)	11	(11)
Artikel 177 EG-Verdrag	103	(135)	3	(3)	106	(138)
Artikel 181 EG-Verdrag	2	(2)	—	—	2	(2)
Artikel 228 EG-Verdrag	2	2	—	—	2	(2)
Artikel 1 Protocol 1971	7	(7)	—	—	7	(7)
Artikel 49 Statuut-EG	9	(10)	7	(8)	15	(17)
Artikel 50 Statuut-EG	—	—	2	(2)	2	(2)
Totaal EG-Verdrag	172	(207)	13	(14)	185	(221)
Artikel 141 EGA-Verdrag	1	(1)	—	—	1	(1)
Totaal EGA-Verdrag	1	(1)	—	—	1	(1)
Totaal	173	(208)	13	(14)	186	(222)
Artikel 74 Reglement voor de procesvoering	—	—	5	(5)	5	(5)
Artikel 76 Reglement voor de procesvoering	—	—	1	(1)	1	(1)
Artikel 98 Reglement voor de procesvoering	1	(1)	—	—	1	(1)
TOTAAL-GENERAAL	174	(209)	19	(20)	193	(229)

¹ Van gerechtelijke aard waardoor een procedure wordt beëindigd (anders dan door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht).

² Exclusief adviezen.

³ Van gerechtelijke aard waardoor een procedure wordt beëindigd (anders dan door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht).

Tabel 7: Onderwerp van het beroep

Onderwerp van het beroep	Arresten/Adviezen		Beschikkingen ¹		Totaal	
Landbouw	29	(32)	2	(2)	31	(34)
Steunmaatregelen van de staten	3	(3)	—	—	3	(3)
Begroting	1	(1)	—	—	1	(1)
Mededinging	12	(18)	6	(6)	18	(24)
Executieverdrag	7	(7)	—	—	7	(7)
Institutioneel recht	—	—	2	(2)	2	(2)
Sociale bepalingen	9	(9)	—	—	9	(9)
Recht van vestiging	9	(15)	—	(-)	9	(15)
Milieu	3	(3)	—	—	3	(3)
Belastingrecht	9	(19)	1	(1)	10	(20)
Europees Sociaal Fonds	1	(1)	—	—	1	(1)
Vrij verkeer van kapitaal	3	(6)	—	—	3	(6)
Vrij verkeer van goederen	10	(10)	2	(2)	12	(12)
Vrij verrichten van diensten	4	(6)	—	—	4	(6)
Vrij verkeer van werknemers	8	(8)	—	—	8	(8)
Overheidsopdrachten	1	(1)	—	—	1	(1)
Handelspolitiek	5 ²	(5)	—	—	5	(5)
Visserij	2	(2)	2	(3)	4	(5)
Harmonisatie van wetgevingen	17	(17)	1	(1)	18	(18)
Externe betrekkingen	2 ³	(2)	—	—	2	(2)
Sociale zekerheid van migrerende werknemers	18	(20)	—	—	18	(20)
Ambtenarenstatuut	5	(5)	3	(3)	8	(8)
Gemeenschappelijk douanetarief	5	(7)	—	—	5	(7)
Vervoer	4	(4)	—	—	4	(4)
Douane-unie	6	(7)	—	—	6	(7)
Totaal	173	(208)	19	(20)	192	(228)
EGA-Verdrag	1	(1)	—	—	1	(1)
TOTAAL-GENERAAL	174	(209)	19	(20)	193	(229)

¹ Van gerechtelijk aard waardoor een procedure wordt beëindigd (anders dan door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht).

² Waaronder een advies.

³ Waaronder een advies.

*Procesduur*¹

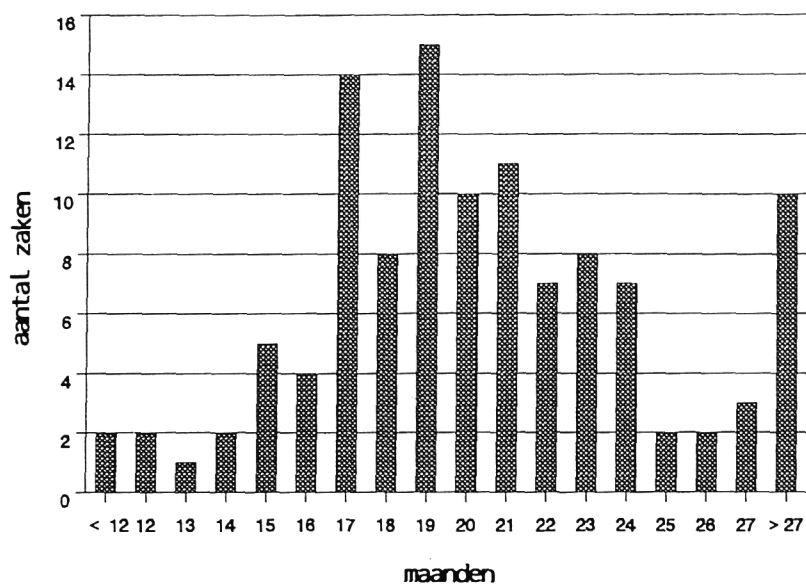
Tabel 8: Aard van de procedures
(arresten en beschikkingen van gerechtelijke aard²)

Prejudiciële verwijzingen	20,5
Rechtstreekse beroepen	17,1
Hogere voorzieningen	18,5

¹ In deze tabel en de hierna volgende grafieken is de procesduur uitgedrukt in maanden en tiende delen van maanden.

² Andere beschikkingen dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

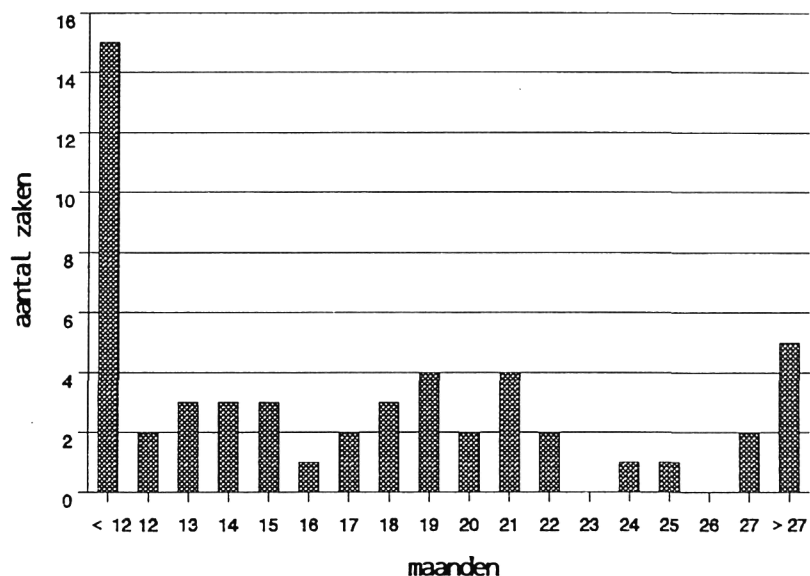
Grafiek I: Arresten en beschikkingen¹ in prejudiciële zaken

Zaken/ Maanden	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Prejudiciële verwijzingen	2	2	1	2	5	4	14	8	15	10	11	7	8	7	2	2	3	10

¹ Andere beschikkingen van gerechtelijke aard dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

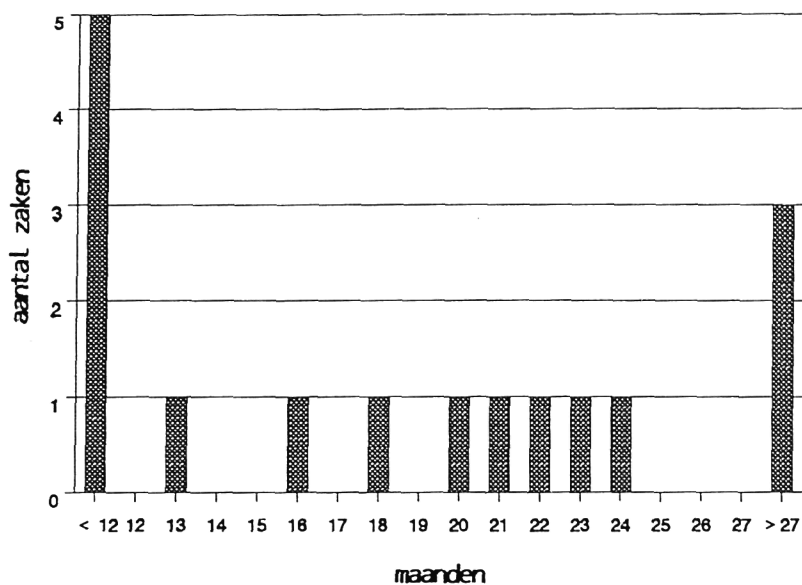
Grafiek II: Arresten en beschikkingen¹ in rechtstreekse beroepen

Zaken/ Maanden	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	>
Rechtstreekse beroepen	15	2	3	3	3	1	2	3	4	2	4	2	0	1	1	0	2	

¹ Andere beschikkingen van gerechtelijke aard dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

Grafiek III: Arresten en beschikkingen¹ in hogere voorziening

Zaken/ Maanden	< 12	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	> 27
Hogere voorzieningen	5	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	3

¹ Andere beschikkingen van gerechtelijke aard dan die waardoor een procedure wordt beëindigd door doorhaling, afdoening zonder beslissing of verwijzing naar het Gerecht.

*Aanhangig gemaakte zaken*¹

Tabel 9: Aard van de procedures

Prejudiciële verwijzingen	251
Rechtstreekse beroepen	109
Hogere voorzieningen	48
Adviezen/Uitspraken	—
Bijzondere procedures	7
Totaal	415

Tabel 10: Aard van het beroep

Prejudiciële verwijzingen	251
Rechtstreekse beroepen	109
waarvan:	
— nietigverklaring	34
— nalaten	1
— schadevergoeding	—
— niet-nakoming	73
— arbitrage	1
Hogere voorzieningen	48
Adviezen/Uitspraken	—
Totaal	408
Bijzondere procedures	7
waarvan:	
— rechtsbijstand	1
— begroting van kosten	5
— herziening van een arrest	1
— derdenbeslag	—
Totaal	415
Verzoeken in kort geding	3

¹ Brutocijfers.

Tabel 11: Onderwerp van het beroep¹

Onderwerp van het beroep	Rechtstreekse beroepen	Prejudiciële verwijzingen	Hogere voorzieningen	Totaal	Bijzondere procedures
Toetreding	1	12	—	13	—
Landbouw	37	23	4	64	—
Steunmaatregelen van de staten	6	2	4	12	—
Associatie van landen en gebieden overzee	—	—	1	1	—
Mededinging	3	5	16	24	—
Executieverdrag	—	9	—	9	—
Ondernemingsrecht	11	2	1	14	—
Institutioneel recht	4	3	2	9	2
Milieu en consumenten	17	26	1	44	—
Belastingrecht	4	27	—	31	—
Vrij verkeer van kapitaal	—	1	—	1	—
Vrij verkeer van goederen	2	60	—	62	—
Vrij verkeer van personen	8	34	—	42	—
Handelspolitiek	—	2	2	4	—
Regionale politiek	1	—	1	2	—
Sociale politiek	1	22	2	25	—
Beginselen van gemeenschapsrecht	—	4	—	4	—
Harmonisatie van wetgevingen	6	5	—	11	—
Externe betrekkingen	1	9	3	13	—
Eigen middelen van de Gemeenschappen	—	1	—	1	—
Ambtenarenstatuut	1	—	1	2	—
Vervoer	—	4	—	4	—
Totaal EG-Verdrag	103	251	38	392	2
Bevoorrading	—	—	1	1	—
Bescherming bevolking	1	—	—	1	—
Totaal EGA-Verdrag	1	—	1	2	—
IJzer en staal	3	—	—	3	—
Totaal EGKS-Verdrag	3	—	—	3	—
Begroting van de Gemeenschappen	1	—	—	1	—
Institutioneel recht	1	—	—	1	4
Procedure	—	—	—	—	1
Ambtenarenstatuut	—	—	9	9	—
Totaal	2	—	9	11	5
TOTAAL-GENERAAL	109	251	48	408	7

¹ Exclusief de verzoeken in kort geding (3).

Tabel 12: Beroepen wegens niet-nakoming¹

Ingesteld tegen	1995	van 1953 tot 1995
België	6	142
Denemarken	—	20
Duitsland	10	69
Griekenland	12	83
Spanje	7 ²	18
Frankrijk	6	120
Ierland	6	46
Italië	17	276
Luxemburg	3	52
Nederland	—	41
Oostenrijk	—	—
Portugal	4	6
Finland	—	—
Zweden	—	—
Verenigd Koninkrijk	2	34
Totaal	73	904

¹ Artikelen 169, 170, 171 EG-Verdrag, en artikelen 141, 142, 143 EGA-Verdrag.

² Waaronder een beroep krachtens artikel 170 EG-Verdrag, ingesteld door het Koninkrijk België.

Tabel 13: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	1995
Artikel 169 EG-Verdrag	71
Artikel 170 EG-Verdrag	1
Artikel 171 EG-Verdrag	—
Artikel 173 EG-Verdrag	30
Artikel 175 EG-Verdrag	1
Artikel 177 EG-Verdrag	242
Artikel 178 EG-Verdrag	—
Artikel 181 EG-Verdrag	1
Artikel 225 EG-Verdrag	—
Artikel 228 EG-Verdrag	—
Artikel 1 Protocol 1971	9
Artikel 49 Statuut-EG	41
Artikel 50 Statuut-EG	2
Totaal EG-Verdrag	398
Artikel 33 EGKS-Verdrag	3
Artikel 38 EGKS-Verdrag	1
Artikel 41 EGKS-Verdrag	—
Artikel 49 Statuut-EGKS	4
Totaal EGKS-Verdrag	8
Artikel 141 EGA-Verdrag	1
Artikel 50 Statuut-EGA	1
Totaal EGA-Verdrag	2
Totaal	408
Artikel 74 Reglement voor de procesvoering	5
Artikel 76 Reglement voor de procesvoering	1
Artikel 98 Reglement voor de procesvoering	1
Protocol voorrechten en immuniteiten	—
Totaal bijzondere procedures	7
TOTAAL-GENERAAL	415

Hangende zaken

Tabel 14: Aard van de procedures

Prejudiciële verwijzingen	299	(406)
Rechtstreekse beroepen	148	(153)
Hogere voorzieningen	58	(58)
Bijzondere procedures	3	(3)
Adviezen/Uitspraken	—	—
Totaal	508	(620)

Tabel 15: Formatie

Formatie	Rechtstreekse beroepen		Prejudiciële verwijzingen		Hogere voorzieningen		Andere procedures ¹	Totaal	
Groot plenum	115	(117)	216	(284)	55	(55)	2	(2)	388 (458)
Klein plenum	9	(9)	21	(26)					30 (35)
Subtotaal	124	(126)	237	(310)	55	(55)	2	(2)	418 (493)
Eerste kamer			8	(17)	1	(1)			9 (18)
Tweede kamer	1	(1)	3	(3)					4 (4)
Derde kamer			6	(6)			1	(1)	7 (7)
Vierde kamer			5	(5)					5 (5)
Vijfde kamer	11	(12)	19	(40)	1	(1)			31 (53)
Zesde kamer	12	(14)	21	(25)	1	(1)			34 (40)
Subtotaal	24	(27)	62	(96)	3	(3)	1	(1)	90 (127)
Totaal	148	(153)	299	(406)	58	(58)	3	(3)	508 (620)

¹ Inclusief bijzondere procedures en adviezen.

Tabel 16: Binnengekomen zaken en arresten

Jaar	Binnengekomen zaken ¹					Arresten ³
	Rechtstreekse beroepen ²	Prejudiciële verwijzingen	Hogere voorzieningen	Totaal	Verzoeken in kort geding	
1953	4	—		4	—	—
1954	10	—		10	—	2
1955	9	—		9	2	4
1956	11	—		11	2	6
1957	19	—		19	2	4
1958	43	—		43	—	10
1959	47	—		47	5	13
1960	23	—		23	2	18
1961	25	1		26	1	11
1962	30	5		35	2	20
1963	99	6		105	7	17
1964	49	6		55	4	31
1965	55	7		62	4	52
1966	30	1		31	2	24
1967	14	23		37	—	24
1968	24	9		33	1	27
1969	60	17		77	2	30
1970	47	32		79	—	64
1971	59	37		96	1	60
1972	42	40		82	2	61
1973	131	61		192	6	80
1974	63	39		102	8	63
1975	61	69		130	5	78
1976	51	75		126	6	88
1977	74	84		158	6	100
1978	145	123		268	7	97
1979	1 216	106		1 322	6	138
1980	180	99		279	14	132
1981	214	109		323	17	128
1982	216	129		345	16	185
1983	199	98		297	11	151
1984	183	129		312	17	165
1985	294	139		433	22	211
1986	238	91		329	23	174
1987	251	144		395	21	208
1988	194	179		373	17	238
1989	246	139		385	20	188
1990 ⁴	222	141	16	379	12	193
1991	142	186	14	342	9	204
1992	253	162	25	440	4	210
1993	265	204	17	486	13	203
1994	128	203	13	344	4	188
1995	109	251	48	408	3	172
Totaal	5 775 ⁵	3 144	133	9 052	306	4 072

¹ Brutocijfers; exclusief bijzondere procedures.

² Nettocijfers.

³ Inclusief adviezen.

⁴ Sinds 1990 worden beroepen van ambtenaren ingesteld bij het Gerecht van eerste aanleg.

⁵ Waarvan 2 388 tot 31 december 1989 binnengekomen ambtenarenzaken.

Tabel 17: Prejudiciële verwijzingen¹
(per Lid-Staat en per jaar)

Jaar	B	DK	D	GR	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK	Totaal
1961	—		—			—		—	—	1						1
1962	—		—			—		—	—	5						5
1963	—		—			—		—	1	5						6
1964	—		—			—		2	—	4						6
1965	—		4			2		—	—	1						7
1966	—		—			—		—	—	1						1
1967	5		11			3		—	1	3						23
1968	1		4			1		1	—	2						9
1969	4		11			1		—	1	—						17
1970	4		21			2		2	—	3						32
1971	1		28			5		5	1	6						37
1972	5		20			1		4	—	10						40
1973	8	—	37			4	—	5	1	6					—	61
1974	5	—	15			6	—	5	—	7					1	39
1975	7	1	26			15	—	14	1	4					1	69
1976	11	—	28			8	1	12	—	14					1	75
1977	16	1	30			14	2	7	—	9					5	84
1978	7	3	46			12	1	11	—	38					5	123
1979	13	1	33			18	2	19	1	11					8	106
1980	14	2	24			14	3	19	—	17					6	99
1981	12	1	41	—		17	—	12	4	17					5	109
1982	10	1	36	—		39	—	18	—	21					4	129
1983	9	4	36	—		15	2	7	—	19					6	98
1984	13	2	38	—		34	1	10	—	22					9	129
1985	13	—	40	—		45	2	11	6	14					8	139
1986	13	4	18	2	1	19	4	5	1	16		—			8	91
1987	15	5	32	17	1	36	2	5	3	19		—			9	144
1988	30	4	34	—	1	38	—	28	2	26		—			16	179
1989	13	2	47	2	2	28	1	10	1	18		1			14	139
1990	17	5	34	2	6	21	4	25	4	9		2			12	141
1991	19	2	54	3	5	29	2	36	2	17		3			14	186
1992	16	3	62	1	5	15	—	22	1	18		1			18	162
1993	22	7	57	5	7	22	1	24	1	43		3			12	204
1994	19	4	44	—	13	36	2	46	1	13		1			24	203
1995	14	8	51	10	10	43	3	58	2	19	2	5	—	6	20	251
Totaal	336	60	952	42	51	544	33	423	35	438	2	16	—	6	206	3 144

¹ Artikelen 177 EG-Verdrag, 41 EGKS-Verdrag, 150 EGA-Verdrag, Protocol 1971.

Tabel 18: Prejudiciële verwijzingen¹
(per Lid-Staat en per rechterlijke instantie)

België	
Hof van Cassatie	38
Raad van State	14
Lagere rechters	<u>284</u>
Totaal	336

Denemarken	
Højesteret	11
Lagere rechters	<u>49</u>
Totaal	60

Duitsland	
Bundesgerichtshof	55
Bundesarbeitsgericht	4
Bundesverwaltungsgericht	38
Bundesfinanzhof	145
Bundessozialgericht	44
Lagere rechters	<u>666</u>
Totaal	952

Griekenland	
Raad van State	5
Lagere rechters	<u>37</u>
Totaal	42

Spanje	
Tribunal Supremo	1
Tribunales Superiores de Justicia	16
Audiencia Nacional	1
Juzgado Central de lo Penal	7
Lagere rechters	<u>26</u>
Totaal	51

Frankrijk	
Cour de Cassation	54
Conseil d'État	12
Lagere rechters	<u>478</u>
Totaal	544

Ierland	
Supreme Court	8
High Court	15
Lagere rechters	<u>10</u>
Totaal	33

Italië	
Corte suprema di Cassazione	59
Consiglio di Stato	7
Lagere rechters	<u>357</u>
Totaal	423

Luxemburg	
Cour supérieure de justice	9
Conseil d'État	13
Lagere rechters	<u>13</u>
Totaal	35

Nederland	
Raad van State	22
Hoge Raad	75
Centrale Raad van Beroep	36
College van Beroep voor het Bedrijfsleven	93
Tariefcommissie	33
Lagere rechters	<u>179</u>
Totaal	438

Oostenrijk	
Lagere rechters	<u>2</u>
Totaal	2

Portugal	
Supremo Tribunal Administrativo	6
Lagere rechters	<u>10</u>
Totaal	16

Finland	—
----------------	---

Zweden	
Lagere rechters	<u>6</u>
Totaal	6

Verenigd Koninkrijk	
House of Lords	17
Court of Appeal	3
Lagere rechters	<u>186</u>
Totaal	206

TOTAAL-GENERAAL 3 144

¹ Artikelen 177 EG-Verdrag, 41 EGKS-Verdrag, 150 EGA-Verdrag, Protocol 1971.

B – RECHTERLIJKE WERKZAAMHEDEN VAN HET GERECHT VAN EERSTE AANLEG

**I – Analytisch register van de door het Gerecht van eerste aanleg in 1995
gewezen arresten**

INHOUDSTABEL

	Blz.
AMBTENAREN	215
EGA	220
ENERGIEBELEID	221
EXTERNE BETREKKINGEN	221
HANDELSPOLITIEK	222
INSTITUTIONEEL RECHT	223
LANDBOUW	224
MEDEDINGING	225
SOCIALE POLITIEK	231
STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN	231
VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN	232

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

AMBTENAREN

T-90/91 en T-62/92	26.1.1995	H. de Compte/Parlement	Ambtenaren – Intrekking van besluit houdende erkenning van beroepsziekte – Daaropvolgend besluit houdende weigering om bestaan van beroepsziekte te erkennen – Nietigverklaring
T-527/93	26.1.1995	O/Commissie	Ambtenaren – Beroep tot nietigverklaring – Beslissing tot opschorting van betaling van bezoldiging krachtens artikel 60 Ambtenarenstatuut
T-60/94	26.1.1995	M. Pierrat/Hof van Justitie	Tijdelijke functionarissen – Aanwerving van „lecteurs d'arrêts” – Selectieprocedure – Afwijzing van een sollicitatie – Motiveringsplicht
T-549/93	26.1.1995	D/Commissie	Ambtenaren – Tuchtmaatregel – Tuchtraad – Onderzoek – Ongewenste intimiteiten
T-106/92	2.2.1995	E.D. Frederiksen/ Parlement	Ambtenaren – Tewerkstelling ad interim – Wettigheid – Schending van artikel 176 van het Verdrag – Misbruik van bevoegdheid
T-506/93	21.2.1995	A.M. Moat/Commissie	Ambtenaren – Bevordering – Raadpleging van beoordelingsrapporten – Klacht – Ontbreken van met redenen omkleed antwoord – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – Vergoeding van schade

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-535/93	23.2.1995	F/Raad	Ambtenaren – Aanwerving – Weigering tot aanstelling wegens lichamelijke ongeschiktheid – Recht van verweer – Kennelijke beoordelingsfout
T-43/93	22.3.1995	S. Dachy, L. en F. Lo Giudice/Parlement	Ambtenaren – Ontheemdingstoelage – Diensten verricht voor internationale organisatie
T-586/93	22.3.1995	P. Kotzonis/Economisch en Sociaal Comité	Ambtenaren – Aanwervingsprocedure – Motivering – Misbruik van bevoegdheid – Overgang van groep voor talendienst naar categorie A – Artikelen 7, 25, 27, 29 en 45 van het Statuut
T-12/94	28.3.1995	F. Daffix/Commissie	Ambtenaren – Tuchtrechtelijk ontslag – Motivering
T-497/93	29.3.1995	A. Hogan/Hof van Justitie	Ambtenaren – Inhouding op bezoldiging – Protocol betreffende voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen
T-10/94	17.5.1995	A. Kratz/Commissie	Kennisgeving van vacature – Niveau van te vervullen ambt – Vaststelling door tot aanstelling bevoegd gezag na raadpleging van Raadgevend comité benoemingen – Afwijzing van sollicitaties
T-16/94	17.5.1995	D. Benecos/Commissie	Kennisgeving van vacature – Niveau van te vervullen ambt – Afwijzing van sollicitaties – Motivering

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-241/94	17.5.1995	F. Nagel/Commissie	Ambtenaren – Vakantieverlof – Reiskosten – Kosten van overbagage
T-556/93	30.5.1995	M. Saby/Commissie	Ambtenaren – Ongeval en beroepsziekte – Heropening van ongevaldossier en volledige vergoeding van kosten van geneeskundige hulp
T-289/94	30.5.1995	A. Innamorati/Parlement	Ambtenaren – Vergelijkend onderzoek – Afwijzing van sollicitatie – Motivering van besluit van jury van algemeen vergelijkend onderzoek
T-496/93	8.6.1995	A.-P. Allo/Commissie	Ambtenaren – Aanstelling – Beoordelingsvrijheid van tot aanstelling bevoegd gezag – Dienstbelang – Motivering – Ontbreken van beoordelingsrapport – Gevolgen voor procedure – Procedure van voorziening in ambten van middenkader – Recht van verweer
T-583/93	8.6.1995	P/Commissie	Ambtenaren – Besluit houdende ambtshalve nieuwe tewerkstelling, dat onder meer verlies van in artikel 56 bis van Statuut bedoelde toeslag meebrengt – Motiveringsplicht
T-61/92	14.6.1995	H. de Compte/Parlement	Ambtenaren – Beroep tot nietigverklaring – Besluit van voorzitter van Europees Parlement houdende verlening van kwijting, onder voorbehoud, aan rekenplichtigen – Opschorting van betaling van creditsaldo aan rekenplichtige

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-36/93	6.7.1995	G. Ojha/Commissie	Ambtenaren – Tewerkstelling buiten Gemeenschap – Nieuwe tewerkstelling in zetel van Commissie – Beroep tot nietigverklaring – Vergoeding van morele schade
T-44/93	13.7.1995	M. Saby/Commissie	Ambtenaren – Beroep tot schadevergoeding – Ontvankelijkheid – Regelmatigheid van precontentieuze procedure – Bijstandsplicht – Zorgplicht – Beginsel van gewettigd vertrouwen
T-545/93	13.7.1995	H. Kschwendt/Commissie	Ambtenaren – Kindertoelage – Schooltoelage – Kosten van geneeskundige hulp – Terugvordering van het onverschuldigd betaalde
T-557/93	13.7.1995	L.B. Rasmussen/Commissie	Ambtenaren – Beoordeling – Beoordelingsrapport – Te late opstelling – Bevordering – Onregelmatigheid van procedure
T-176/94	13.7.1995	K/Commissie	Ambtenaren – Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden – Klacht – Recht op eerbiediging van privé-leven
T-291/94	14.7.1995	Z.P. Pimley-Smith/Commissie	Ambtenaren – Vergelijkend onderzoek – Besluit van jury houdende vaststelling dat kandidaat niet is geslaagd voor mondeling examen – Draagwijdte van motiveringsplicht – Draagwijdte van rechterlijke toetsing bij ontbreken van schending van procedurevoorschriften

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-276/94	13.9.1995	A. Buick/Commissie	Ambtenaren – Verlof om redenen van persoonlijke aard – Herplaatsing
T-17/95	5.10.1995	S. Alexopoulou/Commissie	Ambtenaren – Indeling in rang – Artikel 31, lid 2, Ambtenarenstatuut
T-39/93 en T-553/93	11.10.1995	M. Baltasvias/Commissie	Ambtenaren – Persoonsdossier – Bijstandsplicht – Morele schade
T-562/93	19.10.1995	D. Obst/Commissie	A m b t e n a r e n – Aanwervingsprocedure – Bezwarend besluit – Artikel 45 Ambtenarenstatuut – Kennisgeving van vacature – Misbruik van bevoegdheid – Motivering – Vergoeding van schade
T-64/94	23.11.1995	D. Benecos/Commissie	Ambtenaren – Beroepsziekte – Blijvende gedeeltelijke invaliditeit – Beginsel van goed beheer en behoorlijk bestuur – Bijstandsplicht – Misbruik van bevoegdheid – Beroep tot schadevergoeding
T-507/93	30.11.1995	P. Branco/Rekenkamer	Ambtenaren – Lijst van voor bevordering in aanmerking komende ambtenaren – Overgang naar andere instelling – Bezwarend besluit – P r o c e s b e l a n g – Schadevordering – Niet-ontvankelijkheid
T-544/93 en T-566/93	7.12.1995	G.B. Abello e.a./Commissie	Ambtenaren – Salarisafrekeningen – Aanpassingscoëfficiënten – Verordeningen (EEG) nrs. 3761/92, 3765/92 en 3766/92 – Exceptie van onwettigheid

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-285/94	14.12.1995	F. Pfloeschner/Commissie	Ambtenaren – Pensioenen – Aanpassingscoëfficiënt voor Zwitserland – Gewezen ambtenaar van Zwitserse nationaliteit – Exceptie van onwettigheid van verordening nr. 2175/88
T-72/94	14.12.1995	K. Diamantaras/Commissie	Ambtenaren – Ontheemdings-toelage – Geen gewone verblijfplaats in staat van standplaats – Artikel 4, lid 1, sub a, van bijlage VII bij Ambtenarenstatuut

EGA

T-458/93 en T-523/93	15.9.1995	Empresa Nacional de Urânio SA (ENU)/ Commissie	Beroep tot nietigverklaring – Voorziening – Optierecht en uitsluitend recht van Voorzieningsagentschap van Euratom om contracten te sluiten voor de levering van erten, grondstoffen en bijzondere splijtstoffen – Afweging van vraag en aanbod – Schending van verdragsregels – Communautaire preferentie – Geen – Richtlijn van de Commissie gericht tot Voorzieningsagentschap – Beginselen van goede trouw en gewettigd vertrouwen – Niet-contractuele aansprakelijkheid
----------------------------	-----------	---	--

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

ENERGIEBELEID

T-109/94	13.12.1995	Windpark Groothusen GmbH & Co. Betriebs KG/ Commissie	Financiële steun in energiesector – Thermieprogramma – Motiveringsplicht – Advies van comité – Recht te worden gehoord – Beoordelingsvrijheid
----------	------------	---	---

EXTERNE BETREKKINGEN

T-493/93	8.3.1995	Hansa-Fisch GmbH/ Commissie	Visserij – Overeenkomst EEG-Marokko – Afgifte van vergunningen – Toetredingsakte Spanje en Portugal – Relatieve stabiliteit – Gewettigd vertrouwen
T-572/93	6.7.1995	Odigitria AAE/Raad en Commissie	Niet-contractuele aansprakelijkheid – Verzuim van Commissie – Causaal verband – Eigen schuld van verzoekster – Plicht tot diplomatieke bescherming
T-185/94	26.10.1995	Geotronics SA/Commissie	PHARE-programma – Niet-openbare aanbestedingsprocedure – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – EER-overeenkomst – Beroep tot schadevergoeding

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

HANDELSPOLITIEK

T-163/94 en T-165/94	2.5.1995	NTN Corporation e.a./ Raad	Anti-dumpingrechten op kogellagers – Nieuw onderzoek – Verordening tot wijziging van definitief anti-dumpingrecht – Vaststelling van schade
T-169/94	27.6.1995	PIA HiFi Vertriebs GmbH/ Commissie	Anti-dumpingrechten – Beroep tot nietigverklaring van beschikking betreffende aanvragen om terugbetaling
T-166/94	14.7.1995	Koyo Seiko Co. Ltd/Raad	Anti-dumping – Schade
T-571/93	14.9.1995	Lefebvre frères et soeurs e.a./Commissie	Landbouw – Bananen – Beroep tot schadevergoeding – Vertraging bij indiening van voorstel voor verordening houdende gemeenschappelijke ordening der markten – Geldigheid van op artikel 115 EG-Verdrag gebaseerde beschikkingen van Commissie
T-480/93 en T-483/93	14.9.1995	Antillean Rice Mills NV e.a./Commissie	Associatieregeling van landen en gebieden overzee – Vrijwaringsmaatregel – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid
T-171/94	14.9.1995	Descom Scales Manufacturing Co. Ltd/ Raad	Anti-dumping – Samenstelling van prijs bij uitvoer – Vergelijking van normale waarde en prijs bij uitvoer – Rechten van de verdediging – Verordening nr. 2423/88

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-167/94	18.9.1995	D. Nölle/Raad	Beroep wegens niet-contractuele aansprakelijkheid – Ontvankelijkheid – Anti-dumpingverordening nr. 2423/88 – Schending – Anti-dumpingverordening nr. 725/89 – Ongeldigheid – Aansprakelijkheid voor regelgevende handelingen – Zorgvuldigheidsbeginsel – Rechten van de verdediging – Voldoende gekwalificeerde schending
T-168/94	18.9.1995	Blackspur DIY Ltd/Raad	Beroep tot schadevergoeding – Niet-contractuele aansprakelijkheid van de Gemeenschap – Causaal verband – Anti-dumpingrechten – Basisverordening nr. 2423/88
T-164/94	28.9.1995	Ferchimex SA/Raad	Anti-dumpingrechten op kaliumchloride – Vaststelling van normale waarde – Schade – Rechten van de verdediging

INSTITUTIONEEL RECHT

T-275/94	14.7.1995	Groupement des cartes bancaires „CB”/ Commissie	Mededinging – Geldboete – Vertragsrente – Toerekening van betalingen
T-194/94	19.10.1995	J. Carvel en Guardian Newspapers Ltd/Raad	Doorzichtigheid – Toegang tot informatie – Besluit van Raad houdende weigering van toegang tot documenten betreffende zijn beraadslagingen – Uitlegging van artikel 4, lid 2, van besluit 93/731/EG

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-85/94	13.12.1995	Commissie/Eugénio Branco Ld. ^a	Europees Sociaal Fonds – Vermindering van aanvankelijk toegekende financiële bijstand – Motivering – Verzetprocedure

LANDBOUW

T-472/93	21.2.1995	Campo Ebro Industrial, SA, Levantina Agrícola Industrial, SA, Cerestar Ibérica, SA/Raad	Beroep tot nietigverklaring – Verordening – Aanpassing van suikerprijs in Spanje aan gemeenschappelijke prijs – Ontbreken van compensatie voor isoglucoseproducenten – Ontvankelijkheid – Beroep tot schadevergoeding – Normatieve handeling die economische beleidskeuzen impliceert
T-514/93	15.3.1995	Cobrecaf SA e.a./ Commissie	Visserij – Communautaire financiële bijstand voor de bouw van vissersvaartuigen – Verordening (EEG) nr. 4028/86 – Ontvankelijkheid – Bevestigende beschikking – Beroep tot schadevergoeding

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-478/93	18.5.1995	Wafer Zoo Srl/Commissie	Gemeenschappelijk landbouwbeleid – Verordening (EEG) nr. 866/90 van de Raad inzake de verbetering van de verwerking en de afzet van landbouwprodukten – Beschikking 90/342/EEG van de Commissie tot vaststelling van de selectiecriteria voor investeringen die in aanmerking komen voor communautaire financiering – Beschikking van de Commissie tot verwerping van een financieringsproject – Beroep tot nietigverklaring en tot schadevergoeding
T-466/93, T-469/93, T-473/93, T-474/93 en T-477/93	13.7.1995	T. O'Dwyer e.a./Raad	Gemeenschappelijke ordening der markten in sector melk en zuivelprodukten – Melkquota – Extra heffing op melk – Verlaging van referentiehoeveelheden zonder vergoeding – Schadevordering
T-481/93 en T-484/93	13.12.1995	Vereniging van Exporteurs in Levende Varkens e.a./Commissie	Levende varkens – Beschikkingen 93/128/EEG en 93/177/EEG van de Commissie tot vaststelling van beschermende maatregelen in verband met vesiculaire varkensziekte in Nederland en Italië – Beroep tot nietigverklaring – Beroep tot schadevergoeding

MEDEDINGING

T-102/92	12.1.1995	Viho Europe BV/ Commissie	Klacht – Afwijzing – Mededingingsregelingen – Groepen vennootschappen – Artikel 85, lid 1, van het Verdrag
----------	-----------	------------------------------	--

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-74/92	24.1.1995	Ladbroke Racing (Deutschland) GmbH/ Commissie	Beroep wegens nalaten en beroep tot nietigverklaring – Artikelen 85 en 86 van het Verdrag – Onderzoek naar klacht
T-114/92	24.1.1995	Bureau européen des médias de l'industrie musicale (BEMIM)/ Commissie	Auteursrechten – Verordening nr. 17 – Afwijzing van klacht – Verplichtingen ter zake van onderzoek van klachten – Communautair belang
T-5/93	24.1.1995	R. Tremblay e.a./ Commissie	Auteursrechten – Verordening nr. 17 -- Afwijzing van klacht – Verplichtingen ter zake van onderzoek van klachten – Communautair belang
T-29/92	21.2.1995	Vereniging van Samenwerkende Prijregelende Organisaties in de Bouwnijverheid (SPO) e.a./Commissie	Non-existentie – Besluiten van ondernemersverenigingen – Samenstel van regelingen – Inbreuk – Ongunstige beïnvloeding van handel tussen Lid-Staten -- Ontheffing – Geldboetes
T-34/93	8.3.1995	Société générale/ Commissie	Verzoek om inlichtingen door middel van beschikking krachtens artikel 11, lid 5, van verordening nr. 17 – Motivering – Rechten van verdediging
T-141/89	6.4.1995	Tréfileurope Sales SARL/ Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG- Verdrag
T-142/89	6.4.1995	Usines Gustave Boël SA/ Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG- Verdrag
T-143/89	6.4.1995	Ferriere Nord SpA/ Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG- Verdrag
T-144/89	6.4.1995	Cockerill Sambre/ Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG- Verdrag
T-145/89	6.4.1995	Baustahlgewebe GmbH/ Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG- Verdrag
T-147/89	6.4.1995	Société métallurgique de Normandie/Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG- Verdrag

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-148/89	6.4.1995	Tréfilunion SA/Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG-Verdrag
T-149/89	6.4.1995	Sotralentz SA/Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG-Verdrag
T-150/89	6.4.1995	G.B. Martinelli/Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG-Verdrag
T-151/89	6.4.1995	Société des treillis et panneaux soudés SA/Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG-Verdrag
T-152/89	6.4.1995	ILRO SpA/Commissie	Inbreuk op artikel 85 EEG-Verdrag
T-80/89, T-81/89, T-83/89, T-87/89, T-88/89, T-90/89, T-93/89, T-95/89, T-97/89, T-99/89, T-100/89, T-101/89, T-103/89, T-105/89, T-107/89 en T-112/89	6.4.1995	BASF AG e.a./Commissie	Procedure — Bevoegdheid — Reglement van orde van de Commissie

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-96/92	27.4.1995	Comité central d'entreprise de la Société générale des grandes sources e.a./ Commissie	Verordening nr. 4064/89 – Beschikking waarbij een concentratie verenigbaar wordt verklaard met de gemeenschappelijke markt – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – Vakverenigingen en personeelscomités – Voldoende belang waaraan erkende werknemersvertegenwoordigers het recht ontlene n om, indien zij daarom verzoeken, in de administratieve procedure hun opmerkingen kenbaar te maken – Handelingen die hen rechtstreeks en individueel raken
T-12/93	27.4.1995	Comité central d'entreprise de la société anonyme Vittel e.a./Commissie	Verordening nr. 4064/89 – Beschikking waarbij een concentratie verenigbaar wordt verklaard met de gemeenschappelijke markt – Beroep tot nietigverklaring – Ontvankelijkheid – Vakverenigingen en personeelscomités – Voldoende belang waaraan erkende werknemersvertegenwoordigers het recht ontlene n om, indien zij daarom verzoeken, in de administratieve procedure hun opmerkingen kenbaar te maken
T-14/93	6.6.1995	Union internationale des chemins de fer/Commissie	Spoorwegvervoer – Rechtsgrondslag van beschikking – Verordening nr. 1017/68 – Reisbureaus – Verkoop van internationale biljetten

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-7/93	8.6.1995	Langnese-Iglo GmbH/ Commissie	Exclusieve afname- overeenkomsten voor consumptie-ijs – Relevante markt – Mogelijkheid van belemmering van toegang van derden tot markt – Handel tussen Lid-Staten – Administratieve brief waarmee procedure wordt afgesloten – Groepsvrijstelling – Wettigheid van intrekking van vrijstelling – Verbod om in toekomst exclusiviteits- overeenkomsten te sluiten
T-9/93	8.6.1995	Schöller Lebensmittel GmbH & Co. KG/ Commissie	Exclusieve afname- overeenkomsten voor consumptie-ijs – Relevante markt – Mogelijkheid van belemmering van toegang van derden tot markt – Handel tussen Lid-Staten – Administratieve brief waarmee procedure wordt afgesloten – Negatieve verklaring – Duur van overeenkomsten – Groepsvrijstelling – Verbod om in toekomst exclusiviteitsovereenkomsten te sluiten
T-186/94	27.6.1995	Guérin automobiles/ Commissie	Klacht – Mededeling uit hoofde van artikel 6 van verordening nr. 99/63/EEG – Beroep wegens nalaten – Beroep tot nietigverklaring
T-30/91	29.6.1995	Solvay SA/Commissie	Onderling afgestemde feitelijke gedraging – Vermoeden van onschuld – Administratieve procedure – Rechten van verdediging – Procedurele gelijkheid – Toegang tot dossier

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-31/91	29.6.1995	Solvay SA/Commissie	Overeenkomst tot marktverdeling – Reglement van orde van Commissie – Authenticatie van beschikking van college van Commissieleden
T-32/91	29.6.1995	Solvay SA/Commissie	Misbruik van machtspositie – Reglement van orde van Commissie – Authenticatie van beschikking van college van Commissieleden
T-36/91	29.6.1995	Imperial Chemical Industries plc/Commissie	Onderling afgestemde feitelijke gedraging – Vermoeden van onschuld – Administratieve procedure – Rechten van verdediging – Procedurele gelijkheid – Toegang tot dossier
T-37/91	29.6.1995	Imperial Chemical Industries plc/Commissie	Misbruik van machtspositie – Administratieve procedure – Rechten van verdediging – Procedurele gelijkheid – Toegang tot dossier – Reglement van orde van Commissie – Authenticatie van beschikking van college van Commissieleden
T-548/93	18.9.1995	Ladbroke Racing Ltd/ Commissie	Mededinging – Artikelen 85 en 86 van het Verdrag – Aangaan van weddenschappen op paardenrennen – Exclusieve rechten van n a t i o n a a l samenwerkingsverband van ondernemingen – Kartels – Misbruik van machtspositie – Artikel 90 van het Verdrag – O n t b r e k e n v a n gemeenschapsbelang – In het verleden gepleegde inbreuken op de mededingingsregels

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
------	-------	----------	--------------

SOCIALE POLITIEK

T-85/94	12.1.1995	Eugénio Branco, Ld ^a ./ Commissie	Europees Sociaal Fonds – Beroep tot nietigverklaring van beschikking houdende vermindering van aanvankelijk toegekende financiële bijstand – M o t i v e r i n g – Verstekprocedure
T-432/93, T-433/93 en T-434/93	7.3.1995	Socurte - Sociedade de Curtumes a Sul do Tejo, Ld ^a . e.a./Commissie	Europees Sociaal Fonds – Beschikking tot vermindering van financiële bijstand – Beroep tot nietigverklaring – N o n - e x i s t e n t i e – Ontvankelijkheid – Schending v a n w e z e n l i j k e vormvoorschriften

STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN

T-435/93	27.4.1995	Association of Sorbitol Producers within the EC (ASPEC) e.a./Commissie	Ontvankelijkheid – Non- existentie – Machtiging – Eerdere beschikking die algemene steunregeling toestaat
T-442/93	27.4.1995	Association des amidonneries de céréales de la EEG (AAC) e.a./ Commissie	Ontvankelijkheid – Non- existentie – Eerdere beschikking die algemene steunregeling toestaat – Rechten van klagers
T-443/93	27.4.1995	Casillo Grani snc/ Commissie	Verzoekende partij failliet verklaard – Procesbelang – Afdoening zonder beslissing
T-459/93	8.6.1995	Siemens SA/Commissie	Algemene steunmaatregelen – Terugvordering – Rente – Ontvankelijkheid van het verzoek tot interventie

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-447/93, T-448/93 en T-449/93	6.7.1995	Associazione Italiana Tecnico Economica del Cemento e.a./Commissie	Opheffing van ernstige verstoring in economie van Lid-Staat – Goedkeuring van algemene regeling – Voorwaarde van aanmelding van specifieke steun – Onderzoek van communautaire context voor specifieke steun – Economische beoordeling
T-244/93 en T-486/93	13.9.1995	TWD Textilwerke Deggendorf GmbH/ Commissie	Beschikkingen van de Commissie waarbij uitbetaling van bepaalde steun wordt opgeschort totdat eerdere ongoorloofde steun is terugbetaald
T-49/93	18.9.1995	Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE)/Commissie	Artikelen 92 en 93 – Beroep tot nietigverklaring – Exportsteun in boekensector
T-471/93	18.9.1995	Tiercé Ladbroke SA/ Commissie	Mededinging – Staatssteun – Inhouding op inzetten van wedden schappen op paardenrennen – Overbrenging van inkomsten naar in andere Lid-Staat gevestigde onderneming
T-95/94	28.9.1995	Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sytraval)/ Commissie	Klacht van concurrent – Niet- o p e n i n g v a n onderzoeksprocedure – Rechten van de verdediging – Beroep tot nietigverklaring

VRIJ VERKEER VAN GOEDEREN

T-346/94	9.11.1995	France-aviation/Commissie	Terugbetaling van douanerechten – Beginsel van hoor en wederhoor – Bijzondere situatie
----------	-----------	---------------------------	---

II – Andere beslissingen van het Gerecht van eerste aanleg, die in de weekoverzichten 1995 zijn opgenomen

Zaak	Datum	Partijen	Omschrijving
T-308/94 R	17.2.1995	Cascades SA/Commissie	Mededinging – Betaling van geldboete – Bankgarantie – Procedure in kort geding
T-2/95 R	24.2.1995	Industrie des poudres sphériques/Raad	Dumping – Definitieve rechten – Calciummetaal – Opschorting van tenuitvoerlegging
T-395/94 R	10.3.1995	Atlantic Container Line AB e.a./Commissie	Mededinging – Zeevervoer – Procedure in kort geding – Opschorting van tenuitvoerlegging – Tussenkost – Vertrouwelijke behandeling
T-79/95 R en T-80/95 R	12.5.1995	Société nationale des chemins de fer français (SNCF) en British Railways Board (BR)/ Commissie	Mededinging – Artikel 85 EG-Verdrag – Artikel 53 EER-overeenkomst – Vervoer per spoor – Opschorting van tenuitvoerlegging – Voorlopige maatregelen
T-107/94	19.6.1995	C. Kik/Raad en Commissie	Verordening (EG) nr. 40/94 inzake het Gemeenschapsmerk – Talen – Kennelijke niet-ontvankelijkheid van het beroep
T-203/95 R	12.12.1995	B. Connolly/Commissie	Ambtenaren – Procedure in kort geding – Inleiding van een tuchtprocedure – Verzoek om voorlopige maatregelen om de verwerende instelling en haar ambtenaren te verbieden de pers in te lichten over de tuchtprocedure alsmede over de persoon, de opvattingen en de gezondheid van de ambtenaar

III – Gerechtelijke statistieken

Samenvatting van de werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1993, 1994 en 1995

Tabel 1: Werkzaamheden van het Gerecht in 1993, 1994 en 1995

Tabel 2: In 1993, 1994 en 1995 aanhangig gemaakte zaken

Tabel 3: In 1993, 1994 en 1995 afgedane zaken

Tabel 4: Op 31 december van elk jaar hangende zaken

In 1993, 1994 en 1995 aanhangig gemaakte zaken

Tabel 5: Aard van het beroep

Tabel 6: Grondslag van het beroep

In 1995 afgedane zaken

Tabel 7: Wijze van afdoening

Tabel 8: Grondslag van het beroep

Diversen

Tabel 9: Algemene ontwikkeling

Tabel 10: Resultaten in hogere voorziening van 1 januari tot 31 december 1995

Samenvatting van de werkzaamheden van het Gerecht van eerste aanleg in 1993, 1994 en 1995

Tabel 1: Werkzaamheden van het Gerecht in 1993, 1994 en 1995¹

	1993	1994	1995
Binnengekomen zaken	596	409	253
Afgedane zaken	97 (106)	412 (442)	198 (265)
Hangende zaken	636 (657)	433 (628)	427 (616)

Tabel 2: In 1993, 1994 en 1995 aanhangig gemaakte zaken^{2 3}

Aard van de procedures	1993	1994	1995
Rechtstreekse beroepen	506	316	165
Ambtenarenzaken	83	81	79
Bijzondere procedures	7	12	9
Totaal	596	409	253

¹ In deze tabel en in de tabellen op de volgende bladzijden hebben de cijfers tussen haakjes (*brutocijfers*) betrekking op het totale aantal zaken *ongeacht* of zij wegens verknochtheid zijn gevoegd (één zaaknummer = één zaak). Het *netto*cijfer betreft het aantal zaken *na* de voeging wegens verknochtheid (een aantal gevoegde zaken = één zaak).

² In deze tabel en in de tabellen op de volgende bladzijden omvatten de „rechtstreekse beroepen” alle beroepen van natuurlijke of rechtspersonen, behalve de beroepen van ambtenaren van de Europese Gemeenschappen.

³ In de volgende tabellen worden als „bijzondere procedures” beschouwd: verzet tegen een arrest (art. 38 Statuut-EEG; art. 122 Regl. procesvoering Gerecht), derdenverzet (art. 39 Statuut-EEG; art. 123 Regl. procesvoering Gerecht), herziening van een arrest (art. 41 Statuut-EEG; art. 125 Regl. procesvoering Gerecht), uitlegging van een arrest (art. 40 Statuut-EEG; art. 129 Regl. procesvoering Gerecht), begroting van kosten (art. 92 Regl. procesvoering Gerecht), rechtsbijstand (art. 94 Regl. procesvoering Gerecht).

Tabel 3: In 1993, 1994 en 1995 afgedane zaken

Aard van de procedures	1993		1994		1995	
Rechtstreekse beroepen	19	(20)	339	(358)	125	(186)
Ambtenarenzaken	72	(79)	67	(78)	62	(64)
Bijzondere procedures	6	(7)	6	(6)	11	(15)
Totaal	97	(106)	412	(442)	198	(265)

Tabel 4: Op 31 december van elk jaar hangende zaken

Aard van de procedures	1993		1994		1995	
Rechtstreekse beroepen	537	(554) ¹	321	(512) ²	305	(491) ³
Ambtenarenzaken	95	(99)	103	(106)	118	(121)
Bijzondere procedures	4	(4)	9	(10)	4	(4)
Totaal	636	(657)	433	(628)	427	(616)

¹ Waarvan 395 melkquotazaken.

² Waarvan 258 melkquotazaken.

³ Waarvan 231 melkquotazaken.

In 1993, 1994 en 1995 aanhangig gemaakte zaken

Tabel 5: Aard van het beroep

Aard van het beroep	1993	1994	1995
Beroep tot nietigverklaring	94	135	120
Beroep wegens nalaten	3	7	9
Beroep tot schadevergoeding	409	174	36
Ambtenarenzaken	83	81	79
Totaal	589 ¹	397 ²	244 ³
<i>Bijzondere procedures</i>			
Rechtsbijstand	1	4	1
Begroting van kosten	4	6	7
Uitlegging of herziening van een arrest	2	2	
Verzet tegen een arrest	—	—	1
Totaal	7	12	9
TOTAAL-GENERAAL	596	409	253

¹ Waarvan 395 melkquotazaken.

² Waarvan 173 melkquotazaken.

³ Waarvan 32 melkquotazaken.

Tabel 6: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	1993	1994	1995
Artikel 173 EG-Verdrag	93	120	116
Artikel 175 EG-Verdrag	3	4	9
Artikel 178 EG-Verdrag	408	174	36
Totaal EG-Verdrag	504	298	161
Artikel 33 EGKS-Verdrag	—	14	3
Artikel 35 EGKS-Verdrag	—	2	—
Totaal EGKS-Verdrag	—	16	3
Artikel 146 EGA-Verdrag	1	1	1
Artikel 148 EGA-Verdrag	—	1	—
Artikel 151 EGA-Verdrag	1	—	—
Totaal EGA-Verdrag	2	2	1
Ambtenarenstatuut	85	82	79
Totaal	591	398	244
Artikel 92 Reglement voor de procesvoering	2	5	7
Artikel 94 Reglement voor de procesvoering	1	4	1
Artikel 122 Reglement voor de procesvoering	—	—	1
Artikel 125 Reglement voor de procesvoering	—	2	—
Artikel 129 Reglement voor de procesvoering	2	—	—
Totaal bijzondere procedures	5	11	9
TOTAAL-GENERAAL	596	409	253

In 1995 afgedane zaken

Tabel 7: Wijze van afdoening

Wijze van afdoening	Rechtstreekse beroepen	Ambtenarenzaken	Bijzondere procedures	Totaal
<i>Arresten</i>				
Beroep niet-ontvankelijk	2 (2)	1 (1)		3 (3)
Afdoening zonder beslissing	2 (2)			2 (2)
Beroep niet gegrond	30 (37)	16 (18)	1 (1)	47 (56)
Beroep gedeeltelijk gegrond	19 (38)	6 (7)		25 (45)
Beroep gegrond	10 (12)	10 (10)		20 (22)
Tussenarrest		1 —		1
Totaal arresten	63 (91)	34 (36)	1 (1)	98 (128)
<i>Beschikkingen</i>				
Doorhaling	45 (76)	18 (18)		63 (94)
Beroep niet-ontvankelijk	13 (15)	7 (7)	2 (3)	22 (25)
Onbevoegdheid	1 (1)			1 (1)
Afdoening zonder beslissing		3 (3)		3 (3)
Beroep gegrond			2 (2)	2 (2)
Beroep gedeeltelijk gegrond			4 (4)	4 (4)
Beroep niet gegrond			2 (5)	2 (5)
Verwijzing naar het Hof	3 (3)			3 (3)
Totaal beschikkingen	62 (95)	28 (28)	10 (14)	100 (137)
Totaal	125 (186)	62 (64)	11 (15)	198 (265)

Tabel 8: Grondslag van het beroep

Grondslag van het beroep	Arresten		Beschikkingen		Totaal	
Artikel 173 EG-Verdrag	56	(83)	27	(27)	83	(110)
Artikel 175 EG-Verdrag	2	(2)	1	(1)	3	(3)
Artikel 178 EG-Verdrag	4	(4)	33	(66)	37	(70)
Totaal EG-Verdrag	62	(89)	61	(94)	123	(183)
Artikel 35 EGKS-Verdrag			1	(1)	1	(1)
Totaal EGKS-Verdrag			1	(1)	1	(1)
Artikel 146 EGA-Verdrag	0	(1)			0	(1)
Artikel 151 EGA-Verdrag	1	(1)			1	(1)
Totaal EGA-Verdrag	1	(2)			1	(2)
Ambtenarenstatuut	34	(36)	28	(28)	62	(64)
Totaal	97	(127)	90	(123)	187	(250)
Artikel 92 Reglement voor de procesvoering			6	(9)	6	(9)
Artikel 94 Reglement voor de procesvoering			2	(2)	2	(2)
Artikel 122 Reglement voor de procesvoering	1	(1)			1	(1)
Artikel 125 Reglement voor de procesvoering			1	(2)	1	(2)
Artikel 129 Reglement voor de procesvoering			1	(1)	1	(1)
Totaal bijzondere procedures	1	(1)	10	(14)	11	(15)
TOTAAL-GENERAAL	98	(128)	100	(137)	198	(265)

Diversen

Tabel 9: Algemene ontwikkeling

	1993	1994	1995
Bij het Gerecht binnengekomen zaken ¹	596	409	253
Op 31 december van elk jaar bij het Gerecht aanhangige zaken	636 (657)	433 (628)	427 (616)
Afgedane zaken	97 (106)	412 (442)	198 (265)
Arresten	47 (54)	60 (70)	98 (128)
Beslissingen van het Gerecht waartegen hogere voorziening is ingesteld ²	16 [66]	13 [94]	48 [131]

¹ Inclusief bijzondere procedures.

² Tussen vierkante haakjes het aantal beslissingen – arresten, beschikkingen inzake niet-ontvankelijkheid, in kort geding en tot afdoening zonder beslissing – waarvoor de termijn voor hogere voorziening is verstreken of hogere voorziening is ingesteld.

Tabel 10: Resultaten in hogere voorziening van 1 januari tot 31 december 1995

(arresten en beschikkingen)

Wijze van afdoening	Landbouw	Mededinging	Institutioneel recht	Ambtenaren	Totaal
Ongegrond	2 (2)	3 (4)		4 (4)	9 (10)
Hogere voorziening kennelijk ongegrond	2 (3)		2 (2)	1 (1)	5 (6)
Hogere voorziening kennelijk niet-ontvankelijk en ongegrond				2 (2)	2 (2)
Vernietiging zonder verwijzing		1 (1)			1 (1)
Gedeeltelijke vernietiging met verwijzing		1 (1)			1 (1)
Totaal afgedane hogere voorzieningen	4 (5)	5 (6)	2 (2)	7 (7)	18 (20)

C – NATIONALE RECHTSPRAAK OP HET GEBIED VAN HET GEMEENSCHAPSRECHT

Statistische gegevens

De diensten van het Hof trachten zo volledig mogelijk kennis te nemen van nationale uitspraken inzake het gemeenschapsrecht.

De navolgende tabel bevat voor iedere Lid-Staat de door de nationale rechters tussen 1 juli 1994 en 30 juni 1995 gewezen uitspraken die zijn opgenomen in het kaartsysteem van de Directie Bibliotheek, Onderzoek en Documentatie van het Hof, ongeacht of zij zijn gewezen naar aanleiding van prejudiciële uitspraken van het Hof of niet.

Een speciale kolom „Executieverdrag” bevat de uitspraken inzake het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, ondertekend te Brussel op 27 september 1968.

Nota bene: deze tabel is slechts van indicatieve waarde, daar het kaartsysteem waaraan de gegevens zijn ontleend, onvermijdelijk lacunes vertoont.

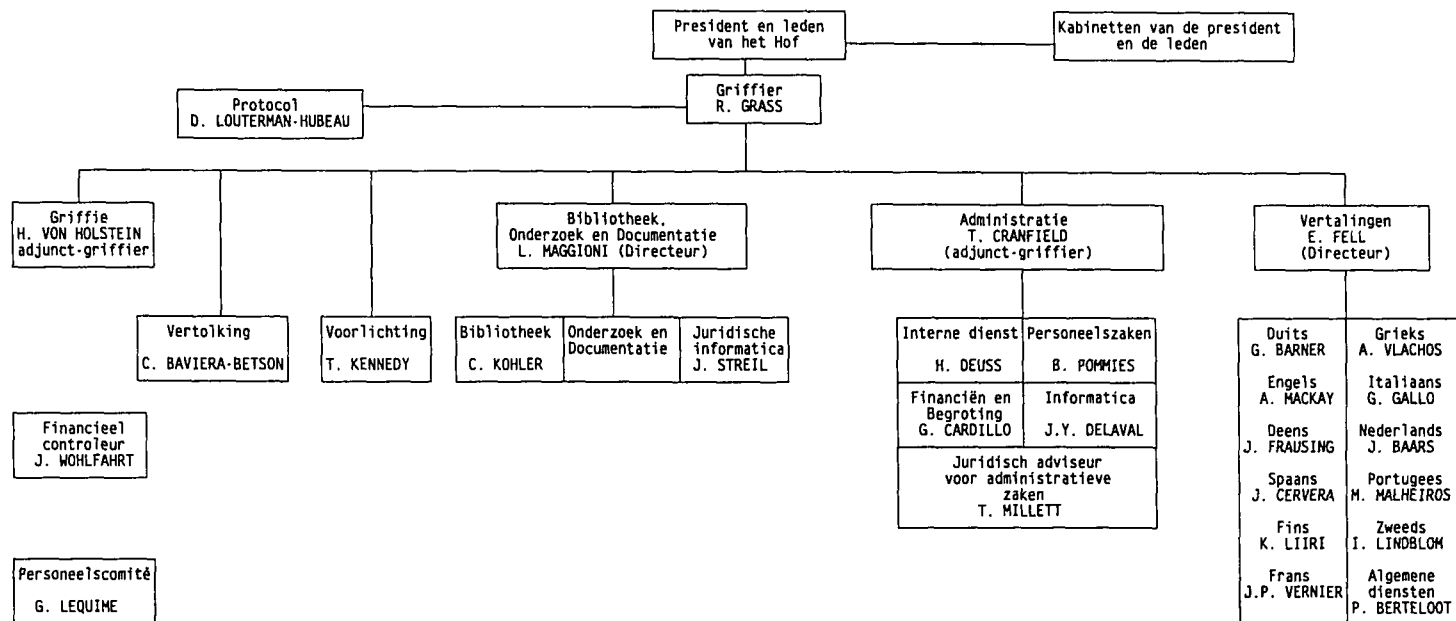
**Tussen 1 juli 1994 en 30 juni 1995 gewezen uitspraken inzake
gemeenschapsrecht, per Lid-Staat**

Lid-Staten	Uitspraken inzake gemeenschapsrecht (uitgezonderd de uitspraken betreffende het Executieverdrag)	Uitspraken inzake het Executieverdrag	Totaal
België	93	26	119
Denemarken	14	5	19
Duitsland	285	20	305
Griekenland	21	12	33
Spanje	104	5	109
Frankrijk	206	26	232
Ierland	13	3	16
Italië	293	16	309
Luxemburg	3	1	4
Nederland	224	38	262
Oostenrijk	11	—	11
Portugal	5	—	5
Finland	—	—	—
Zweden	5	—	5
Verenigd Koninkrijk	98	11	109
Totaal	1 375	163	1 538

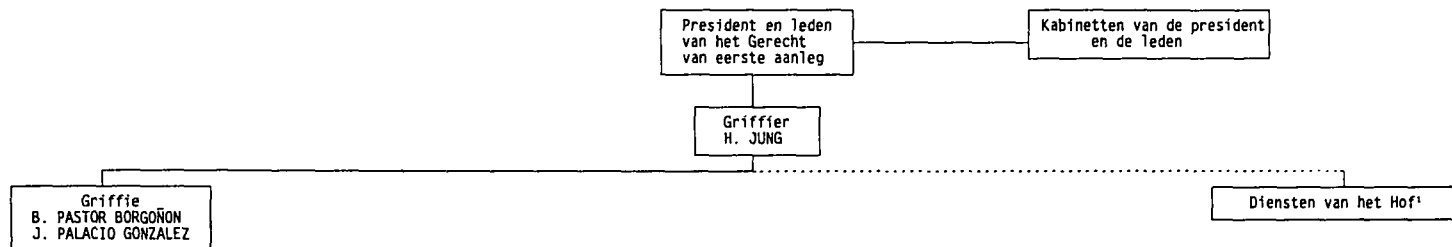
Bijlage II

Beknopt organogram van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg

Hof van Justitie

Gerecht van eerste aanleg

¹ Ingevolge artikel 45 (nieuw) van 's Hofs Statuut-EEG „verlenen (de) ambtenaren en andere personeelsleden bij het Hof in het belang van de dienst hun diensten aan het Gerecht”.

Bijlage III

Uitgaven en algemene inlichtingen

Teksten van arresten en conclusies

1. Jurisprudentie van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg

De Jurisprudentie van het Hof van Justitie, die in de officiële talen van de Gemeenschap wordt gepubliceerd, is de enige authentieke bron waaruit de rechtspraak van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg kan worden aangehaald.

Het laatste deel van elke jaargang van de Jurisprudentie bevat een chronologisch register van gepubliceerde uitspraken, een register van volgens nummer gerangschikte zaken, een alfabetisch register van partijen, een artikelenregister, een alfabetisch zaakregister en, sinds 1991, een nieuw systematisch register van alle samenvattingen met de bijbehorende reeksen trefwoorden van de opgenomen uitspraken.

De Jurisprudentie is in de Lid-Staten en in een aantal derde landen verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren (prijs van de Jurisprudentie 1994 en 1995: 170 ECU, exclusief BTW). In de overige landen moeten de bestellingen worden gericht tot het aldaar genoemde verkoopkantoor. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Hof van Justitie, Interne dienst, afdeling Publikaties, L-2925 Luxemburg.

2. Jurisprudentie betreffende het communautaire ambtenarenrecht

Vanaf 1994 bevat de Jurisprudentie betreffende het communautaire ambtenarenrecht alle arresten van het Gerecht van eerste aanleg op het gebied van het ambtenarenrecht in de respectieve procestaal, alsmede een samenvatting in een officiële taal naar keuze van de abonnee. Bovendien zijn hierin de samenvattingen opgenomen van de op dit gebied door het Hof in het kader van een hogere voorziening gewezen arresten, waarvan de integrale tekst echter ook in de algemene Jurisprudentie wordt afgedrukt. De toegang tot de Jurisprudentie betreffende het communautaire ambtenarenrecht wordt vergemakkelijkt door registers die eveneens in alle officiële talen verkrijgbaar zijn.

De Jurisprudentie is in de Lid-Staten en in een aantal derde landen verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren (prijs: 70 ECU, exclusief BTW). In de overige landen moeten de bestellingen worden gericht tot het Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen, L-2985 Luxemburg. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Hof van Justitie, Interne dienst, afdeling Publikaties, L-2925 Luxemburg.

Een abonnement op beide genoemde uitgaven kost 205 ECU (exclusief BTW). Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Hof van Justitie, Interne dienst, afdeling Publikaties, L-2925 Luxemburg.

3. De arresten van het Hof en van het Gerecht en de conclusies van de advocaten-generaal

De tekst daarvan in offset kan schriftelijk worden besteld, met vermelding van de gewenste taal, bij de Interne dienst, afdeling Publikaties, van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg, voor zover zij nog beschikbaar zijn en tegen betaling van een vast bedrag per document, dat thans op 600 BFR (exclusief BTW) is vastgesteld en mettertijd kan variëren. Bestellingen worden niet meer uitgevoerd na de verschijning van het deel van de Jurisprudentie waarin het verlangde arrest of de conclusie is afgedrukt.

Belangstellenden die reeds een abonnement hebben op de Jurisprudentie, kunnen zich abonneren op de teksten in offset van de Jurisprudentie van het Hof en van het Gerecht in een of meer officiële talen van de Unie, met uitzondering van de teksten die enkel in de Jurisprudentie betreffende het communautaire ambtenarenrecht worden opgenomen. De prijs van een jaarabonnement bedraagt thans 12 000 BFR (exclusief BTW).

Andere publikaties

1. Uitgaven verzorgd door de griffie van het Hof van Justitie

- a) Tekstuitgave betreffende organisatie, bevoegdheden en procesregels van het Hof

Deze bundel bevat de bepalingen met betrekking tot het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, die verspreid zijn over de Verdragen, het afgeleide recht alsmede een aantal overeenkomsten. De editie 1993 is bijgewerkt tot 30 september 1992. Een zaakregister vergemakkelijkt het gebruik.

De uitgave kost 13,50 ECU (exclusief BTW) en is in de officiële talen (met uitzondering van het Fins en het Zweeds) verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren.

- b) Agenda van de zittingen van het Hof

De agenda van de zittingen wordt iedere week opgesteld. Zij kan worden gewijzigd en heeft dus enkel indicatieve waarde.

De agenda is op aanvraag verkrijgbaar bij de Interne dienst, afdeling Publikaties, van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg.

2. Uitgaven verzorgd door de Voorlichtingsdienst van het Hof van Justitie

- a) Weekoverzicht van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen

Wekelijks informatiebulletin over de rechterlijke werkzaamheden van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg; voor abonnees. Het bevat een samenvatting van de gewezen arresten, de conclusies van de advocaten-generaal en de aanhangig gemaakte zaken van de afgelopen week. Ook de belangrijkste gebeurtenissen uit het leven van de instelling zijn erin vermeld.

Het laatste nummer van het jaar bevat telkens een analytisch register van de arresten en andere beslissingen van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg die in dat jaar tot stand zijn gekomen, alsmede statistische gegevens.

b) Jaarverslag

Uitgave met een overzicht van de werkzaamheden van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, zowel op het gebied van de rechtspraak als op andere gebieden (bijeenkomsten en studiedagen van magistraten, bezoeken, seminars enz.). Deze uitgave bevat tal van statistische gegevens alsmede de teksten van de toespraken bij de plechtige zittingen van het Hof.

Om technische redenen is over de periode 1992-1994 een verslag uitgebracht dat drie jaren omvat. Dit „Verslag 1992-1994” heeft wel de gebruikelijke inhoud.

De hierboven genoemde uitgaven, die beschikbaar zijn in alle officiële talen van de Unie (vanaf 1995 ook in het Fins en het Zweeds), kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij de Voorlichtingsdienst van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg met vermelding van de gewenste taal. Deze service is gratis.

3. Uitgaven verzorgd door de afdeling Bibliotheek van het Hof van Justitie

a) Bibliographie courante

Tweemaandelijks bibliografie met een systematisch overzicht van alle gedurende de referentieperiode aangeschafte of geanalyseerde literatuur (zelfstandige publikaties en artikelen), bestaande uit twee afzonderlijke delen:

- Deel A: Juridische publikaties over de Europese integratie;
- Deel B: Algemene rechtsleer – internationaal recht – rechtsvergelijking – nationaal recht.

Deze publikaties kunnen worden aangevraagd bij de afdeling Bibliotheek van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg.

b) Juridische bibliografie van de Europese integratie

Jaarlijkse publikatie op basis van de gedurende het referentiejaar aangeschafte monografieën en geanalyseerde tijdschriften op het gebied van het gemeenschapsrecht. Sinds de uitgave van 1990 is de bibliografie een officiële publikatie van de Europese Gemeenschappen geworden. Zij bevat meer dan 4 000 bibliografische referenties, alsmede een systematisch register en een auteursregister.

De jaarlijkse bibliografie is tegen de prijs van 32 ECU (exclusief BTW) verkrijgbaar bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren.

4. Uitgaven verzorgd door de afdeling Onderzoek en Documentatie en door de dienst Juridische informatica van het Hof van Justitie

a) Repertorium van de rechtspraak inzake het gemeenschapsrecht

Het Hof publiceert een „Repertorium van de rechtspraak inzake het gemeenschapsrecht”, dat een systematisch overzicht bevat van zijn rechtspraak alsmede een selectie van uitspraken van nationale rechters.

Deze uitgave omvat twee – ook afzonderlijk verkrijgbare – series:

Serie A: Uitspraken van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, uitgezonderd de uitspraken in ambtenarenzaken en die inzake het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken van 27 september 1968.

Serie D: Uitspraken van het Hof van Justitie en van nationale rechters inzake het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken van 27 september 1968.

Serie A omvat momenteel de rechtspraak sedert 1977. Een nieuwe versie die de jaren 1977-1990 omvat zal de sinds 1983 verschenen losbladige afleveringen vervangen. De Franse versie is al beschikbaar. De Deense, de Duitse, de Engelse, de Italiaanse en de Nederlandse versie volgen. De uitgave in de andere officiële talen van de Unie wordt bestudeerd. Prijs: 100 ECU (exclusief BTW).

In de toekomst zal serie A in alle officiële talen worden uitgegeven als een vijfjaarlijkse publikatie, waarvan de eerste de jaren 1991-1995 zal omvatten. Jaarlijks zullen bijwerkingen verschijnen, maar aanvankelijk alleen in het Frans.

De eerste aflevering van serie D is in 1981 gepubliceerd. Na het verschijnen van aflevering 5 (februari 1993) in de Duitse, de Franse en de Italiaanse versie (de andere taalversies zullen in de loop van 1996 verschijnen) is de rechtspraak van het Hof van Justitie over de periode van 1976 tot 1991 verwerkt en de rechtspraak van de nationale rechterlijke instanties van de Lid-Staten over de periode van 1973 tot 1990. Prijs: 40 ECU (exclusief BTW).

b) Index A-Z

Geautomatiseerde publikatie met numerieke lijst van alle zaken die sinds 1954 bij het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg aanhangig zijn gemaakt, een alfabetische lijst van partijen en een lijst van nationale rechters die het Hof prejudiciële vragen hebben voorgelegd. De *Index A-Z* verwijst naar de plaats van publikatie van de beslissing in de Jurisprudentie. Deze publikatie is verkrijgbaar in het Engels en het Frans en verschijnt eenmaal per jaar. Prijs: 25 ECU (exclusief BTW).

c) Notes — Références des notes de doctrine aux arrêts de la Cour

Deze publikatie bevat de vindplaatsen van rechtsgeleerde noten bij de arresten van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg. Zij wordt jaarlijks bijgewerkt. Prijs: 15 ECU (exclusief BTW).

Deze uitgaven kunnen worden besteld bij de op de laatste bladzijde van deze brochure vermelde verkoopkantoren.

Buiten de publikaties die op commerciële basis worden verspreid, verzorgt de afdeling Onderzoek en Documentatie nog een aantal documenten voor intern gebruik, waaronder:

d) Bulletin périodique de jurisprudence

Een verzameling, eerst op driemaandelijke, vervolgens op halfjaarlijkse en jaarlijkse basis, van de samenvattingen van de arresten van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, die later in de Jurisprudentie worden afgedrukt. De indeling is systematisch evenals die van het Repertorium; het is voor een bepaalde periode te beschouwen als een „voorloper” van het Repertorium en kan de gebruiker vergelijkbare diensten bewijzen. Alleen verkrijgbaar in het Frans.

e) Jurisprudence en matière de fonction publique communautaire

Dit is een systematische verzameling in het Frans van de rechtspraak van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg in ambtenarenzaken.

f) Jurisprudence nationale en matière de droit communautaire

Het Hof heeft een databank opgezet waarin de rechtspraak van de nationale rechters inzake het gemeenschapsrecht wordt verzameld. Met deze databank kunnen afhankelijk van de stand van de analyse- en codeerwerkzaamheden, zowel per Lid-Staat als per onderwerp, in het Frans lijsten worden gedrukt van de geregistreerde beslissingen (trefwoorden verschaffen aanwijzingen omtrent de inhoud).

Deze publikaties kunnen worden aangevraagd bij de afdeling Onderzoek en Documentatie van het Hof van Justitie, L-2925 Luxemburg.

CELEX

Het geautomatiseerde documentatiesysteem voor het gemeenschapsrecht CELEX (*Communitatis Europae Lex*) omvat de wetgeving, de rechtspraak, de voorbereidende handelingen, de parlementaire vragen en de nationale maatregelen ter uitvoering van richtlijnen. Het systeem wordt beheerd door het Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen en gevoed door de gemeenschapsinstellingen.

Wat de rechtspraak betreft: CELEX bevat de volledige tekst van alle arresten en beschikkingen van het Hof van Justitie en het Gerecht van eerste aanleg, plus samenvattingen van elke zaak. Het bevat eveneens een verwijzing naar de conclusies van de advocaten-generaal en vanaf 1987 ook de volledige tekst hiervan. De rechtspraak wordt wekelijks bijgewerkt.

CELEX is beschikbaar in de officiële talen van de Unie. De Finse en de Zweedse versie worden in de loop van 1996 uitgebouwd.

RAPID-OVIDE/EPISTEL

Het gegevensbestand RAPID, beheerd door het Bureau van de woordvoerder van de Commissie van de Europese Gemeenschappen, en het gegevensbestand OVIDE/EPISTEL van het Europees Parlement bevatten de Franse versie van het *Weekoverzicht van de werkzaamheden van het Hof van Justitie en van het Gerecht van eerste aanleg* (zie hiervoor).

De officiële on line-versies van CELEX en RAPID worden gedistribueerd door Eurobases en door de geautoriseerde nationale gateways.

Bepaalde informatie wordt onder licentie on line en op CD-ROM verspreid. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen, Rue Mercier 2, L-2985 Luxemburg.

Postadres en telecommunicatieaansluitingen:

HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

L-2925 Luxembourg

Telefoon: 4303-1

Telex Griffie: 2510 CURIA LU

Telex Voorlichtingsdienst: 2771 CJ INFO LU

Telegramadres: CURIA

Fax Hof van Justitie: 4303 2600

Fax Voorlichtingsdienst: 4303 2500

Europese Gemeenschappen — Hof van Justitie

**Jaarverslag 1995 — Overzicht van de werkzaamheden van het Hof van Justitie
en van het Gerecht van eerste aanleg van de Europese Gemeenschappen**

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

1997 — 259 blz. — 17,6 x 25,0 cm

ISBN 92-829-0329-X

BELGIQUE/BELGIË

Moniteur belge/Belgisch Staatsblad
Rue de Louvain 40-42/
Leuvenseweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 538 51 69
Fax (32-2) 538 08 41
Fax (32-2) 511 01 84

Jean De Lannoy

Avenue du Roi 202/
Koningslaan 202
B-1060 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 538 51 69
Fax (32-2) 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infoboard.be

Librairie européenne/Europese Boekhandel

Rue de la Loi 244/
Wetstraat 244
B-1040 Bruxelles/Brussel
Tél. (32-2) 295 26 39
Fax (32-2) 735 08 60

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S

Herslevvang 10-12
DK-2620 Albertslund
Tlf. (45) 43 63 23 00
Fax (45) 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
URL: www.schultz.dk

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag

Breite Straße 78-80
Postfach 1 0 0 5 3 4
D-50667 Köln
Tel. (49-221) 20 29-0
Fax (49-221) 20 29 278

Nur für Veröffentlichungen des Gerichtshofes

Carl Heymanns Verlag KG

Luxemburger Strasse 449
D-50939 Köln
Tel. (49-221) 94 373-0
Fax (49-221) 94 373-901

GREECE/ΕΛΛΑΔΑ

G.C. Eleftheroudakis SA

International Bookstore
Panepistimou 17
GR-105 64 Athens
Tel. (30-1) 331 41 80/1/2/3
Fax (30-1) 323 98 21
E-mail: elebooks@net.gr

ESPAÑA

Mundi Prensa Libros, SA

Castello, 37
E-28001 Madrid
Tel. (34-1) 431 33 99/431 32 22
Fax (34-1) 575 39 98
E-mail: mundiprensa@tsai.es
URL: www.tsai.es/imprensa

Boletín Oficial del Estado

Tratafor, 27-29
E-28071 Madrid
Tel. (34-1) 538 22 95 (Libros/
384 17 15 (Suscripciones)
Fax (34-1) 538 23 49 (Libros/
384 17 14 (Suscripciones)
URL: www.boe.es

Mundi Prensa Barcelona

Cansada de Cent, 391
E-08009 Barcelona
Tel. (34-3) 488 34 92
Fax (34-3) 487 76 59

FRANCE

Journal officiel

Service des publications des CE
26, rue Desaix
F-75727 Paris Cedex 15
Tél. (33-1) 40 58 77 01/31
Fax (33-1) 40 58 77 00

IRELAND

Government Supplies Agency

Publications Section
4-5 Harcourt Road
Dublin 2
Tel. (353-1) 661 31 11
Fax (353-1) 475 27 60

ITALIA

Licosa SpA

Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel. (39-55) 64 54 15
Fax (39-55) 64 12 57
E-mail: licosa@tiscali.it
URL: ic382.cleau/Virtual_Library/biblotvetina/
licosa/t1.htm

GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG

Messageries du livre Sari

S, rue Raiffeisen
L-2411 Luxembourg
Tél. (352) 40 10 20
Fax (352) 490 663
E-mail: md@opt.lu

Abonnements:

Messageries Paul Kraus

11, rue Christophe Plantin
L-2339 Luxembourg
Tél. (352) 499 88 88
Fax (352) 499 888 444
E-mail: mpk@opt.lu
URL: www.mpk.lu

NETHERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers

Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA 's-Gravenhage
Tel. (31-70) 378 98 80
Fax (31-70) 378 97 83
E-mail: sdu@sdu.nl
URL: www.sdu.nl

ÖSTERREICH

Menz'sche Verlags- und Universitäts- buchhandlung GmbH

Siebenbrunnengasse 21
Postfach 1
A-1050 Wien
Tel. (43-1) 53 161 334 / 340
Fax (43-1) 53 161 339
E-mail: auslieferung@manz.co.at
URL: www.austria.EU.net:81/manz

PORTUGAL

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, EP

Rua Marquês de Sá da Bandeira, 16 A
P-1050 Lisboa Codex
Tel. (351-1) 353 03 99
Fax (351-1) 353 02 94/384 01 32

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.ª

Rua das Terras dos Vales, 4 A
Apartado 60037
P-2701 Amadora Codex
Tel. (351-1) 495 90 50/495 87 87
Fax (351-1) 496 02 55

SUOMI/FINLAND

Akateeminen Kirjakauppa /

Akademiska Bokhandeln
Pohjoisesplanadi 39/
Norra esplanaden 39
P.O. Box 128
FIN-00101 Helsinki/Helsingfors
Tel. (358-9) 121 41
Fax (358-9) 121 44 35
E-mail: akatilaus@stockmann.mailnet.fi
URL: bookstore@inet.fi/aka/index.htm

SVERIGE

BTJ AB

Traktörvägen 11
PO Box 200
S-22100 Lund
Tel. (46-46) 18 00 00
Fax (46-46) 18 01 25
E-mail: blj_to@mail.btj.se
URL: www.btj.se/media/eu

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd (Agency Section)

51, Nine Elms Lane
London SW8 5DR
Tel. (44-171) 873 9090
Fax (44-171) 873 8463
URL: www.the-stationery-office.co.uk

ICELAND

Bokabud Larusar Blöndal

Skólavörðustíg, 2
IS-101 Reykjavík
Tel. (354) 55 15 650
Fax (354) 55 25 560

NORGE

NIC Info A/S

Ostenjoveien 18
Boks 6512 Etterstad
N-0606 Oslo
Tel. (47-22) 97 45 00
Fax (47-22) 97 45 45

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

OSEC

Stämpfenbachstraße 85
CH-8035 Zürich
Tel. (41-1) 365 53 15
Fax (41-1) 365 54 11
E-mail: urs.leimbacher@ecs.osec.net.ch
URL: www.osec.ch

ČESKÁ REPUBLIKA

NIS CR - prodejna

Konviktská 5
CZ-113 57 Praha 1
Tél. (42-2) 24 22 94 33
Fax (42-2) 24 22 94 33
E-mail: rikosp@dec.nis.cz
URL: www.nis.cz

CYPRUS

Cyprus Chamber Of Commerce & Industry

38, Givas Digenis Ave
Mail orders:
PO Box 1455
CY-1509 Nicosia
Tel. (357-2) 44 95 00/46 23 12
Fax (357-2) 361 044
E-mail: cy1691_eic_cyprus@vans.infonet.com

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service

Európa Ház
Margitsziget
PO Box 475
H-1396 Budapest 62
Tel. (36-1) 11 16 061/11 16 216
Fax (36-1) 302 50 35
E-mail: euroinfo@mail.matax.hu
URL: www.euroinfo.hu/index.htm

MALTA

Miller Distributors Ltd

Malta International Airport
PO Box 25
LQA 05 Malta
Tel. (356) 66 44 88
Fax (356) 67 67 99

POLSKA

Ars Polona

Katowice Przedmieście 7
Skr. pocztowa 1001
PL-00-950 Warszawa
Tel. (48-2) 26 12 01
Fax (48-2) 26 62 40

TÜRKİYE

Dünya İntel A.S.

İşkışla Cad. No: 469
TR-80050 Tünel-Istanbul
Tel. (90-212) 251 91 96
(90-312) 427 02 10
Fax (90-212) 251 91 97

BĂLGARIA

Europress-Euromedia Ltd

59, Blvd Vitosha
BG-1000 Sofia
Tel. (359-2) 80 46 41
Fax (359-2) 80 45 41

HRVATSKA

Mediatrade Ltd

Pavla Hatza 1
HR-10000 Zagreb
Tel. (385-1) 43 03 92
Fax (385-1) 44 40 59

ROMÂNIA

Euromedia

Str. G-ral Berthelot Nr 41
RO-70749 Bucuresti
Tel. (40-1) 210 44 01/614 06 64
Fax (40-1) 210 44 01/312 96 46

SLOVAKIA

Slovenska Technická Kniznica

Námestie slobody 19
SLO-81223 Bratislava 1
Tel. (42-7) 53 18 364
Fax (42-7) 53 18 364
E-mail: europ@tbb1.slk.stuba.sk

SLOVENIA

Gospodarski Vestnik

Zalozniska skupina d.d.
Dunajska cesta 5
SI-1000 Ljubljana
Tel. (386) 61 133 03 54
Fax (386) 61 133 91 28
E-mail: belica@gvestnik.si
URL: www.gvestnik.si

ISRAEL

R.O.V. International

17, Shimon Hataresi Street
PO Box 13056
61130 Tel Aviv
Tel. (972-3) 546 14 23
Fax (972-3) 546 14 42
E-mail: royik@netvision.net.il

Sub-agent for the Palestinian Authority:

Index Information Services

PO Box 19502
Jerusalem
Tel. (972-2) 27 16 34
Fax (972-2) 27 12 19

RUSSIA

CCEC

60-Ietiya Oktyabrya Av. 9
117312 Moscow
Tel. (095) 135 52 27
Fax (095) 135 52 27

AUSTRALIA

Hunter Publications

PO Box 404
3167 Abbotsford, Victoria
Tel. (61-3) 9417 53 61
Fax (61-3) 9419 71 54

CANADA

Uniquement abonnements/
Subscriptions only:

Renouf Publishing Co. Ltd

1294 Algoma Road
K1B 3W6 Ottawa, Ontario
Tel. (1-613) 741 73 33
Fax (1-613) 741 54 39
E-mail: renouf@fox.nstn.ca
URL: fox.NSTN.Ca/renouf

EGYPT

The Middle East Observer

41, Sherif Street
Cairo
Tel. (20-2) 39 39 732
Fax (20-2) 39 39 732

JAPAN

PSI-Japan

Asahi Sanbancho Plaza #206
7-1 Sanbancho, Chiyoda-ku
Tokyo 102
Tel. (81-3) 3234 69 21
Fax (81-3) 3234 69 15
E-mail: psi-japan@gol.com
URL: www.psi-japan.com

SOUTH AFRICA

Safo

5th Floor Export House,
CNR Maude & West Streets
PO Box 782 706
2146 Sandton
Tel. (27-11) 883 37 37
Fax (27-11) 883 65 69

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates

4611-F Assembly Drive
MD20706 Lanham
Tel. (301) 459 2255 (toll free telephone)
Fax (800) 865 3450 (toll free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: www.bernan.com

MÉXICO

Mundi-Prensa Mexico, SA de CV

Río Pánuco, 141
Delegación Cuauhtémoc
ME-06500 México DF
Tel. (52-5) 553 56 58/60
Fax (52-5) 514 67 99
E-mail: 104164.23compuserve.com

RÉPUBLIQUE DE CORÉE

Kyowa Book Company

1 Fl. Pyung Hwa Bldg
411-2 Hap Jeong Dong, Mapo Ku
121-220 Seoul
Tel. (82-2) 322 6780/1
Fax (82-2) 322 6782
E-mail: kyowa2@ktnet.co.kr

ANDERE LÄNDER/OTHER COUNTRIES/ AUTRES PAYS

Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer
Wahl / Please contact the sales office of
your choice / Veuillez vous adresser au
bureau de vente de votre choix

BUREAU VOOR OFFICIËLE PUBLICATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-829-0329-X

9 789282 903292 >